

Občina Velike Lašče

trških pravic, čebelarstva in zadružništva

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE datum izida: 9. oktober 2013

- *120 let železnice*
- *100 let zadružništva*
- *Spominske svečanosti na Turjaku ob dogodkih pred 70. leti*

KAZALO:

Županova stran	3
OBČINSKE STRANI	
Investicije na komunalnem področju	4
Bazna postaja mobilne telefonije pod Sv. Rokom	5
Proračun 2013	5
Z 20. redne seje Občinskega sveta	5
Jesenska akcija cepljenja lisic proti steklini	6
Kam z odpadki	6
Energetska sanacija ZD Ribnica	6
VRTEC IN ŠOLA	7
Novosti v vrtcu Sončni žarek	
Veselo v prvi šolski dan	
Eurobasket 2013	
ZADRUŽNIŠTVO	10
100-letnica KZ Velike Lašče in 20-letnica Govedorejskega društva Velike Lašče	
Okrogla miza	
Kmečke igre	
»Vrč mleka naj bo vedno poln«	
Švicarska točnost	
KULTURA	20
100 srčnih koncertov – Manca Izmajlova	
Vabilo na prireditev ob dnevu reformacije	
»Na obisku pri Juriju Dalmatinu«	
Knjižnica	
TURIZEM	26
Praznik suhega sadja na Gradežu	
Društvo Zapotok s stojnico na Gradežu	
VSEŽIVLJENJSKO UČENJE	28
Študijski krožki	
Spomini na železnico v Velikih Laščah	

NAŠA DEDIŠČINA	32
Lipa v Retjah	
Mejni kamen pri Kouparjevi domačiji	
Najslavnejši slovenski zemljevid predstavljen svetovni javnosti	
Kozaklamf-zbijanje kože	
DRUŠTVA	36
Kotiček za upokoence	
DPM na trgatvi	
Postavljene nove smerne table	
10 let društva Claustra Alpium Iuliarum	
Turki spet Krvavi Peči	
Pohod po poteh veteranov	
MLADI	41
Kadrovske štipendije – RRA LUR	
Oratorij v Velikih Laščah	
ŠPORT IN REKREACIJA	43
Občinsko prvenstvo v balinanju	
Občinsko prvenstvo v tenisu	
Kolesarski vzpon na Sv. Primož	
SPOMINSKE SVEČANOSTI	45
70 let zmage na Turjaku	
70-letnica napada na grad Turjak	
Slovesnost v spomin ob 70-letnici turjaške tragedije	
IZ POSLANSKE PISARNE	48
PISMA	48
V SPOMIN	50
ZAHVALE	51

POGOVOR Z ŽUPANOM

V začetku septembra smo obeležili še zadnje izmed treh 100-letnic, ki so zaznamovale letošnje dogajanje v naši občini. Kako ocenjujete prizadevanja ter delo organizatorjev ter navsezadnje uspešnost izvedenih prireditev?

Vsa praznovanja lahko ocenim z odliko. Naj povem, da se udeležujem veliko prireditev tudi zunaj občine, pa lahko z gotovostjo rečem, da se lahko marsikatera naše prireditve primerjajo s prireditvami na državnem nivoju. Še vedno se z veseljem spominjam naše slavnostne akademije ob občinskem prazniku, ki se je udeležil tudi predsednik države Borut Pahor. Simfonični orkester glasbene šole Ribnica, Alenka Godec, Slovenski oktet ter voditelja Alenka in Matjaž so nam pričarali nepozaben večer. Še se spominjam izjave ene od članic iz predsednikovega protokola, da je bila to ena najlepših prireditev, ki ji je prisostvovala. Prav tako je prireditev zelo pohvalil predsednik države. Tudi čebelarji so pripravili čudovito praznovanje ob svoji stoletnici. Še posebej se mi je vtisnil v spomin film Roka Boršnika, ki je prikazal delovanje društva. Prav tako je bila, po mojem mnenju, zelo lepo organizirana tretja stoletnica. Člani kmetijske zadruge in vsi drugi kmetovalci, ki so pripravili tako lepo povorko in razstavo svojih živali, si zaslužijo same pohvale. Pa še zanimiva knjiga izpod peresa Ane Debeljak je bila izdana ob tej priložnosti. Res pohvalno. Tudi udeležba pomembnih gostov je dala prireditvi poseben pečat. Še posebej sem bil vesel delegacij iz pobratene švicarske občine Lützelfühle in občine Razkrižje z županoma. Zato bi se želel javno zahvaliti vsem, ki so kakor koli pripomogli pri izvedbi vseh treh okroglih obletic, ki smo jih letos praznovali v naši občini.

V septembru pa je bilo praznovanje še ene obletnice, in sicer 120-letnice železniške proge od Ljubljane do Kočevja. Z vlakom ste se med drugimi ob tej priložnosti popeljali tudi vi. Kdaj lahko pričakujemo na tej progi vzpostavitev potniškega prometa, ki bi verjetno občutno zmanjšala obremenitev državne ceste do Ljubljane?

Na žalost tudi obnova železniške proge od Grosupljega do Kočevja ne poteka po načrtu. Po prvotnih načrtih naj bi bila obnova proge zaključena že letos, kar se pa ne bo zgodilo. Zaključek se odmika vsaj še za dve leti. Sanacija proge je razdeljena v tri faze. Končana je prva faza, to je obnova proge do Ortneka. Druga faza, ki zajema obnovo proge od Ortneka do Kočevja, je zgrajena do polovice. Proga je namreč obnovljena samo do Ribnice. Druga faza bo tako zaključena z obnovo proge od Ribnice

do Kočevja. Tretja faza pa predvideva vgradnjo varnostno signalnih elektronskih naprav na celotni progi, ko naj bi se postavile tudi avtomatizirane zapornice na železniških prehodih. Na žalost smo zopet priča pomanjkanju denarja, saj so se zaradi tega trenutno ustavila vsa dela. Ni namreč zagotovljeno nadaljnje financiranje obnove proge. Upam, da se bo našel denar za dokončanje proge, saj bo šele takrat vsa naložba v to obnovo, upravičena. Če bo zagotovljeno nadaljnje financiranje, lahko na tej progi pričakujemo prvi potniški vlak nekje v dveh, treh letih. To bi vsekakor zelo razbremenilo cestni promet, saj bi se po nekaterih predvidevanjih kar precej ljudi posluževalo železniškega prevoza. Predvsem bi to koristili dijaki, študentje in vsi drugi, ki se vozijo v šolo ali na delo iz ribniškega in kočevskega konca.

Ob vstopu v zadnje četrletje proračunskega leta je večina investicij v končni fazi izvajanja. Kako uspešna so prizadevanja občine pri terminskem izvrševanju proračuna in kje se kažejo največje ovire?

Priznati moram, da imamo večkrat težave z izbranimi izvajalci pri zagotavljanju terminskega plana izvedbe investicij. Res je tudi, da vedno niso samo izvajalci krivi za zamude, saj so nekatere investicije odvisne tudi od vremenskih pogojev. Izključno samo zaradi deževnih dni, ki jih je bilo v septembru zelo veliko, je nekoliko zamujalo prekritje strehe na vrtcu na Karlovici, kljub temu da je izbrani izvajalec veliko dela opravil tudi v nemogočih razmerah. Prav tako opažamo delno zamudo pri izgradnji dodatnih učilnic pri osnovni šoli v Velikih Laščah. Delni vzrok temu je dejstvo, da so bila odobrena dodatna dela, ki so se pokazala med samo investicijo. Včasih smo slabe volje, ker se določena dela v komunalno infrastrukturo ne izvedejo takoj, ko damo naročilo. V mislih imam sanacijo

raznih asfaltnih lukenj, cestnih udorov in podobnih zadev. Na račun počasnega dela s tega področja smo deležni kar nekaj upravičenih kritik. Zato med drugim razmišljamo tudi o drugačni organiziranosti del s tega področja. Želel bi opozoriti še na eno težavo, ki se nam večkrat dogaja pri izvedbi nekaterih investicij na terenu. Še vedno se najdejo posamezniki, ki zelo komplicirajo s svojimi podpisi pri morebitnem posegu v njihovo zemljišče, ko se ureja kakšna javna pot ali cesta, ki poteka kje v njihovi bližini. Včasih je problem tudi pet centimetrov zemljišča. Druge investicije, ki so bile letos začete, pa kolikor toliko potekajo v skladu s sprejetim terminskim planom.

Zaključila se je tudi akcija zbiranja podpisov v podporo kandidaturi Pedra Opeke za Nobelovo nagrado za mir. Kako ste kot eden od pobudnikov zadovoljni s to akcijo zbiranja? Napovedan pa je tudi Pedrov obisk v Sloveniji v mesecu novembru, ko bo že znano, ali je kandidatura uspešna.

Resnično sem vesel, da je bil tako pozitiven odziv pri zbiranju podpisov podpore kandidaturi Pedra Opeke za Nobelovo nagrado za mir. Že prvo nedeljo po javni objavi k zbiranju s strani velikolaškega župnika Vlada Jaksetiča je bilo zbranih skoraj petsto podpisov. Ko se je malo razvedelo za to akcijo, so nekateri posamezniki začeli tudi drugje zbirati podpise podpore. Tako se je v enem mesecu brez neke velike akcije zbralo več kot dva tisoč podpisov. To je vsekakor pohvalno in se lepo zahvaljujem vsem, ki so s svojim lastnoročnim podpisom podprli to akcijo. Originale podpisov smo poslali Nobelovemu odboru v Oslo, kopije pa bomo ob prvi priložnosti izročili Pedru Opeki. Mogoče se bo ta priložnost ponudila že novembra, ko se pričakuje njegov prihod v Slovenijo.

Pogovarjala se je Lidija Čop

Občina Velike Lašče

100 let trških pravic, čebelarstva in zadrugištva

KMETIJSKI ZADRUGI VELIKE LAŠČE

ČESTITAM

za odlično izvedene prireditve ob njeni 100-letnici ustanovitve in za izdajo zbornika Prava pot.

Župan Anton Zakrajšek

INVESTICIJE NA KOMUNALNEM PODROČJU

Po posameznih področjih se v občini Velike Lašče izvajajo naslednje investicije:

Cestna infrastruktura

V letu 2013 je predvideno asfaltiranje sedmih odsekov in preplastitev krajšega odseka ceste Rob– Rašica. Dela so se pričela izvajati 1. avgusta. Trenutno se izvajajo zemeljska dela na odseku Lužarji–Naredi. Asfaltirani so že odseki Velike Lašče (Cereja), Mala Slevica (Hrastinjaki in pri Sv. Jakobu) in Karlovica (Kolpa). Poleg asfaltiranja makadamskih odsekov bomo v letošnjem letu sanirali tudi nekaj najbolj poškodovanih asfaltnih cest.

Končana je izgradnja pločnika Turjak–Gradež. V sklopu izgradnje pločnika so bili izvedeni tudi ukrepi za umiritev prometa v križišču za Gradež.

Odsek Karlovica (Polzelo)

Pločnik Turjak–Gradež

Odsek Velike Lašče (Cereja)

Odsek Mala Slevica (Sv. Jakob)

Odsek Mala Slevica (Hrastinjaki)

Vodovodi

V polnem teku je izvajanje investicije obnova vodovoda Velike Lašče. Končana je obnova dveh odsekov vodovoda v naselju Mala Slevica, obnova odseka v naselju Prilesje, obnova odseka v naselju Retje. Izvajajo se dela na obnovi odseka v Malih Laščah, predvidena pa je tudi obnova vodovoda Podžaga–Borovec in Sv. Rok.

Na vodovodnem sistemu Rute je predvidena sanacija približno 400 m dolgega odseka, na katerem pogosto prihaja do okvar.

Obnova vodovoda v naselju Retje

Igor Adamič, občinska uprava

BAZNA POSTAJA MOBILNE TELEFONIJE POD SVETIM ROKOM

Zaradi vprašanj občanov in Krajevnega odbora Velike Lašče objavljamo kratko pojasnilo glede postavitve bazne postaje mobilne telefonije pod Sv. Rokom.

Ministrstvo za infrastrukturo in prostor je investitorju Tušmobil, d. o. o., maja 2012 izdalo gradbeno dovoljenje za postavitev bazne postaje mobilne telefonije Velike Lašče (SE- 645 A) na parceli št. 1558 k.o. Velike Lašče (pod Sv. Rokom), ki jo je investitor do septembra 2013 tudi dejansko postavil. Projektna dokumentacija za izdajo gradbenega dovoljenja obsega tudi strokovno mnenje glede sevalnih obremenitev v okolici bazne postaje. Iz strokovnega mnenja izhaja, da postavitev bazne postaje mobilne telefonije Velike Lašče (SE- 645 A) zunaj zaščitene okolice območja bazne postaje, ki je dostopna samo pooblaščenim osebam, ne bo preseгла vrednosti, ki jih določa Uredba o elektromagnetnem sevanju v naravnem in življenjskem okolju, in je takšna sprejemljiva za okolje.

Za vsako bazno postajo, ki je vir elektromagnetnega sevanja, pa mora investitor pred izdajo uporabnega dovoljenja zagotoviti tudi prve meritve.

Rezultati dosedanjih meritev, ki so jih v okolici baznih postaj izvedle pooblaščenice organizacije Agencije RS za okolje, kažejo, da obremenitev bivalnega in naravnega okolja z EMS nikjer ne presega mejnih vrednosti, ki jih določa predpis. Običajna izpostavljenost ljudi sevanjem baznih postaj v Sloveniji je več kot 100-krat manjša od mejnih vrednosti. Tudi sevalne obremenitve ljudi zaradi baznih postaj so v primerjavi z mobilnimi telefoni navadno precej nižje. Sevanju bazne postaje je izpostavljeno celotno telo, pri telefonu pa so izpostavljeni posamezni deli telesa, predvsem glava. Sevanjem anten baznih postaj mobilne telefonije so ljudje sicer izpostavljeni pogosteje kot sevanju radijskih in televizijskih oddajnikov, vendar radijski in televizijski oddajniki oddajajo od 100- do 5000-krat več moči kot antene baznih postaj.

Občinska uprava

Z 20. REDNE SEJE OBČINSKEGA SVETA

Občinski svet Občine Velike Lašče se je na 20. seji sestel septembra 2013.

Svetniki so najprej potrdili zapisnik 19. redne seje. Pred sejo sta se sestala odbor za komunalo, varstvo okolja in urejanje prostora ter statutarno pravna komisija. Predsednika odbora in komisije sta podala kratko poročilo o sejah.

Občinski svet je sprejel Odlok o programu opremljanja stavbnih zemljišč in merilih za odmero komunalnega prispevka za območje »opremljanja s kanalizacijskim sistemom Ponikve«.

Svetniki so soglasno potrdili spremembo Odloka o ustanovitvi skupne občinske uprave »Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Dobropolje, Loški Potok,

PRORAČUN 2013

V obdobju **JANUAR - SEPTEMBER 2013** so bili realizirani prihodki in odhodki proračuna Občine Velike Lašče v naslednjih zneskih:

v EUR

Prihodki	2.818.962
Davčni prihodki	2.602.704
Nedavčni prihodki	155.211
Transforni prihodki	61.048

Odhodki (po programski klasifikaciji)	2.456.902
Politični sistem	43.868
Skupne administrativne službe	94.723
Lokalna samouprava	184.503
Varstvo pred naravnimi nesrečami in prometna varnost	136.685
Kmetijstvo in gozdarstvo	26.536
Cestni promet in infrastruktura	572.699
Gospodarstvo	13.818
Ravnanje z odpadki in odpadno vodo	42.827
Komunalna dejavnost	119.974
Zdravstveno varstvo	15.585
Kultura	131.695
Šport in prostočasne dejavnosti	44.754
Vrtci	458.147
Osnovno šolstvo	373.532
Glasbeno šolstvo	16.913
Socialno varstvo	177.477
Odplačevanje obresti kredita	3.167

Lidija Čop, občinska uprava

Ribnica, Sodražica in Velike Lašče« ter spremembe in dopolnitve Statuta Občine Velike Lašče. Soglasni so bili tudi pri potrditvi sprememb in dopolnitev Poslovnika Občinskega sveta Občine Velike Lašče.

Svetniki so na seji opravili tudi prvo obravnavo Odloka o lokalnih gospodarskih javnih službah v Občini Velike Lašče in prvo obravnavo Odloka o načinu in pogojih izvajanja gospodarske javne službe urejanja pokopališč ter pokopališke in pogrebne dejavnosti v občini Velike Lašče in koncesijski akt.

Občinski svet je sprejel Sklep o potrditvi sestave skupne liste kandidatov za člane Razvojnega sveta Ljubljanske urbane regije za mandatno obdobje 2014–2020. Prav tako je Občinski svet sprejel spremembe Pravilnika za vrednotenje programov ljubiteljske kulturne dejavnosti v Občini Velike Lašče in Sklep o ukinitvi javnega dobrega na parceli št. 4007/12 k.o. Turjak, ki postane lastnina Občine Velike Lašče.

Tanja Uršič, občinska uprave

JESENSKA AKCIJA CEPLJENJA LISIC PROTI STEKLINI

Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin bo do predvidoma 15. novembra 2013 izvajala akcijo cepljenja lisic proti steklini. Polaganje vab, napoljenih s cepivom proti steklini, se bo izvajalo na celotnem območju Republike Slovenije. Delo se bo opravljalo z višine 300 m.

Glavni namen akcije je varovanje ljudi pred to izredno nevarno boleznijo, zaradi katere vsako leto po svetu umre več kot 55.000 ljudi, večinoma otrok. S položenimi vabami je cilj zaščititi populacijo lisic v slovenskih gozdovih, ki predstavljajo rezervoar stekline, ter tako preprečiti širjenje bolezni.

Pomembno!

- **Ne dotikajte se nastavljenih vab za lisice! O tem poučite tudi otroke!**
- **Če najdete vabo na svojem dvorišču ali vrtu, jo primite z vrečko in odvrzite v najbližji grm ali v smeti.**
- **Če je prišla vsebina vabe v stik s sluznico ali svežo rano, to mesto dobro sperite in umijte z milom. Ker se vsak stik z vsebino vabe obravnava kot ugriz stekle živali, nemudoma obiščite najbližjo antirabično ambulanto.**
- **Če vas ugrizne ali opraska potepuška ali divja žival, obiščite najbližjo antirabično ambulanto!**
- **Prepovedano je prosto gibanje psov na javnih mestih!**
- **Izogibajte se stikom s potepuškiimi in divjimi živalmi!**

Več o sami akciji cepljenja lisic proti steklini in sami bolezni najdete na spletni strani Upravi RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin: (www.uvhvvr.gov.si/).

Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

POPRAVEK

V Trobli št. 4 z dne 3. julija 2013 je bil v članku o občinskih priznanjih objavljen napačen podatek. Eden od predlagateljev za Priznanje Občine Velike Lašče, ki ga je prejel PGD Dvorska vas – Mala Slevica je OO NSi, ne pa OO SNS.

Opravičujemo se za nastalo napako.

uredništvo Troble

PRIČELA SE BO ENERGETSKA SANACIJA STAVBE ZD RIBNICA

7. oktobra 2013 se na stavbi zdravstvenega doma pričela izvedba projekta energetske sanacije, ki jo je prevzela Občina Ribnica v sofinanciranju z evropskimi sredstvi v okviru razpisa energetske sanacije stavb v javni lasti. Od 7. oktobra pa do predvidenega roka zaključka del konec leta bodo zamenjana okna, zunanja vrata, dodatno izolirani deli fasade in prezračevanje objekta. Dela bodo potekala postopoma po rokovniku, ki je bil usklajen med projektantom,

KAM Z ODPADKI?

V gozdu proti železniški postaji v Velikih Laščah se je v zadnjem času pojavil kup z izrabljenimi pnevmatikami in drugimi odpadki.

Z namenom, da takšnih črnih točk po naših gozdovih ne bi bilo več, smo v Turjaku že v lanskem letu odprli začasni zbirni center za ločeno zbiranje odpadkov, kamor lahko poleg ostalih odpadkov (kosovni odpadki, pohištveni les, zeleni odrez, plastična embalaža, kovina in kovinska embalaža, biološki odpadki, kartonska embalaža, stiropor, odpadna električna in elektronska oprema, uporabna oblačila in obutev, ravna avtomobilska stekla) **pripeljete tudi izrabljene avtomobilske gume brez platišč.**

Zbirni center je odprt vsako soboto med 8. in 12. uro.

Naj še spomnimo, da lahko v jesenskem terminu **od 1. 10. 2013 do 30. 11. 2013** naročite kosovni odvoz. Za uporabnike je odvoz kosovnih odpadkov enkrat letno brezplačen (če živite v večstanovanjski hiši in se več stanovalcev odloči za skupno naročilo, pa lahko možnost brezplačnega odvoza uporabite dvakrat v letu. Odvoz je potrebno predhodno naročiti z naročilnico. Najdete jo na <http://www.mojiodpadki.si/narocanje/kosovni-odpadki>.

Občinska uprava

izvajalci del in zdravstvenim domom. Zdravstveni delavci bodo v času prenove občanom zagotavljali zdravstvene storitve v nezmanjšanem obsegu, pričakovati pa je, da bo dostopnost do nekaterih storitev občasno otežena. Zaradi varnosti bolnikov in začasnih sprememb pri dostopnosti do posameznih izvajalcev prosimo vse bolnike, da upoštevajo sprotne navodila in obvestila, ki jih bodo prejeli ob obisku. Po enaintridesetih letih delovanja bo zdravstveni dom deležen prepotrebne zunanje prenove. Ker bodo dela trajala skoraj tri mesece ob sočasnem zagotavljanju programa zdravstvenih storitev, pričakujemo tudi možnost zapletov. Zato bolnike in zdravstveno osebje prosimo za razumevanje.

Peter Rus, dr. med.,
v. d. direktorja

NOVOSTI V VRTCU SONČNI ŽAREK

S prvim septembrskim dnevom se je poletno vzdušje poslovilo.

Za otroke in starše je začetek šolskega leta vedno nekaj posebnega, še posebno za tiste, ki so postali prvošolci, in za tiste, ki so prvič prestopili prag vrtca.

V letošnjem letu smo sprejeli 43 novincev. V vrtcu imamo organiziranih 13 skupin predšolskih otrok, skupno število vključenih otrok pa bo 233 (nekaj otrok bomo sprejeli še po 1. septembru). Na čakalni listi za sprejem v vrtec so še trije otroci iz naše občine, ki bodo izpolnili pogoje za sprejem v vrtec po 15. 2. 2014. S starši otrok

novincev smo se srečali na uvodnem roditeljskem sestanku v mesecu juniju in nato še v avgustu, tako da smo jim dobro predstavili organiziranost vrtca in potek življenja in dela v vrtcu.

V počitniških mesecih pa smo izpeljali kar nekaj vzdrževalnih in investicijskih del v naših enotah.

Tako smo:

- namestili klimatsko napravo za dva oddelka v vrtcu v Velikih Laščah,
- zamenjali podest pri vhodu v vrtec,
- popravili razpoke na asfaltu na dovozu v vrtec,
- namestili nov peskovnik na igrišču na Karlovinci,
- z novimi igrali opremili igrišče na Turjaku.

Na Karlovinci je bila v križišču nameščena zaščitna kovinska ograja, ki zagotavlja večjo varnost otrok na igrišču.

Trenutno potekajo večja investicijska dela v vrtcu na Karlovinci. Prenova strehe je že skoraj dokončana in vrtec je že sedaj videti mnogo lepši. V drugi fazi obnove bodo zamenjana okna in vrata, z novo fasado pa bo stavba dobila končno podobo. V času gradbenih del starše prosimo za strpnost in upoštevanje navodil odgovornih za izvedbo del. Z izvedenimi obnovitvenimi deli bo vrtec prijeten, lep in predvsem toplejši.

Vsake nove pridobitve smo vsi zaposleni iskreno veseli, saj v ustreznih prostorih lahko kakovostno delamo in otrokom zagotavljamo spodbudno učno okolje. Verjamem, da skupna prizadevanja Občine Velike Lašče, vrtca in šole za nenehne izboljšave na področju predšolske vzgoje opazijo tudi starši in občani in se veselijo skupaj z nami.

Stanka Mustar

Dela na Karlovinci

Nov podest pri vhodu v vrtec

Igrala na Turjaku

VESELO V PRVI ŠOLSKI DAN

novih igral na zunanjem igrišču.

Naj šolsko leto mine radostno, polno novih znanj in pričakovanj.

Besedilo in fotografije: Petra Marolt

Prvi šolski dan, dan, ko si zastaviš nove cilje in je pred teboj trenutek še neizpolnjenih sanj in novih pričakovanj. Šestindvajset otrok je prestopilo prag podružnične šole na Turjaku, od tega pet otrok, za katere je bil to povsem nov list v življenju. Vsi skupaj smo radostno zakorakali novim uspehom naproti.

V šolski stavbi smo se razveselili preurejenega kabineta, ki bo služil za individualno delo z učenci, in

EUROBASKET 2013 – MOČNO OBELEŽEN TUDI NA OŠ PRIMOŽA TRUBARJA

Za nami je izjemen športni dogodek – evropsko prvenstvo v košarki. Verjamem, da ga je vsak od nas doživljal po svoje, zagotovo pa je bila Slovenija v prvi polovici septembra prijetnejša kot druge mesece v letu. Tudi v šoli smo se potrudili, da bi duh prvenstva prežl začetak novega šolskega leta. In glede na odzive učencev in zaposlenih nam je to zagotovo uspelo.

Utrinek igre Zadevanje košev.

Poleg ogleda tekme Nemčija : Ukrajina, o čemer lahko berete v enem od drugih prispevkov, smo organizirali kar nekaj nagradnih iger. Najbolj se je »prijela« igra Zadevanje košev. Igrali smo jo v zadnjem delu odmora za malico v šolski avli. Prijavilo se je 16 ekip (po trije učenci) in odigralo se je 28 tekem. Eden od trojke v ekipi je metal

Oglasna deska – informacijski kotiček s pomembnimi informacijami.

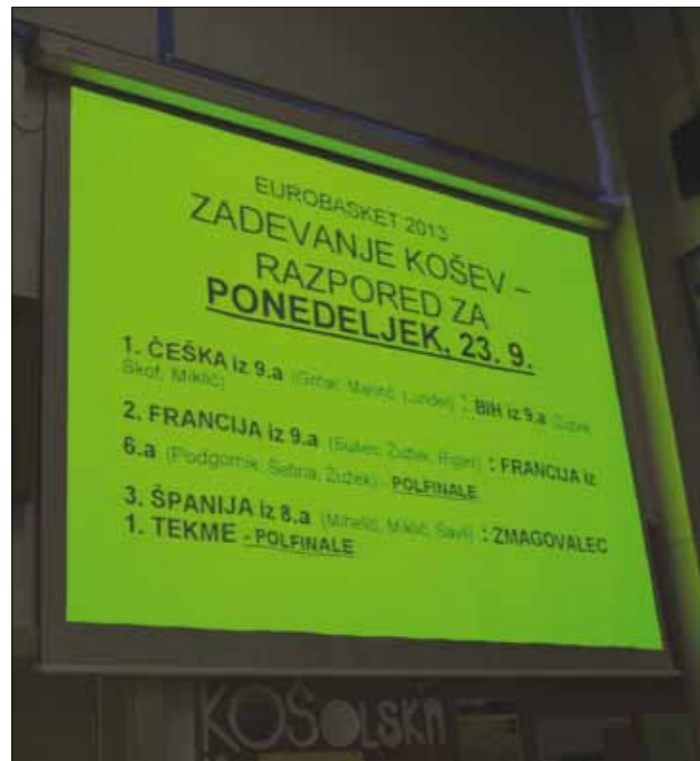

Razstava fotografij Mihe Indiharja na odru avle.

manjšo košarkarsko žogo (otroško) proti košu, drugi v ekipi jo je lovil z manjšo tablo s košem, tretji pa je pobiral žogico in jo vračal strelcu. V minuti in pol, kolikor je trajala igra, so ekipe uspeli zadeti tudi več kot 20 košev. Najbolj natančne roke so imeli člani ekipe FRANCIJA iz 9. a razreda (Matej Sušec, Žan Žužek, Nika Rigler).

Drugo igro smo poimenovali Trojčki. Prijavljeni pari so dobili 3 komplete po 24 kartic. En paketek je vseboval imena sodelujočih držav, drugi zastave teh držav, tretji pa po enega igralca posamezne države udeleženke. V dveh minutah so morali pari sestaviti čim več popolnih trojčkov (ime države, zastava in igralec). Tu sta največ znanja in živcev pokazala Filip Marijanovič in Matej Sušec.

Tretja igra se je imenovala Prerok. Učenci so pred prvenstvom napovedali končno mesto Slovenije, zmagovalno reprezentanco in najboljšega strelca turnirja. Najbolj se je končnemu stanju približal šestsolec Svit Spindler.

Projekcijsko platno vabi na nove tekme Zadevanje košev.

Matej in Filip sestavljata trojčke.

Da smo k sodelovanju pritegnili učence različnih talentov, smo pripravili tudi likovni in literarni natečaj. V času oddaje prispevka natečaja še nista bila zaključena.

Poleg nagradnih iger je potrebno omeniti še informacijski kotiček. Na oglasni deski smo skupaj z učenci dnevno spremljali rezultate tekem. Glede na razmeroma pozne ure tekem so lahko učenci takoj naslednje jutro dobili informacije o dogajanju. Kotiček je urejal devetošolec Matej Sušec, za kar se mu lepo zahvaljujem.

K sodelovanju pa smo pritegnili tudi nekatere zunanje sodelavce. Naš občan Miha Indihar je pripravil fotografsko razstavo. Kot ljubiteljski fotograf in novinar nam je odstopil 18 fotografij, ki jih je posnel pod koši pripravljanih tekem slovenske reprezentance. Vse so zanimive in marsikatero oko jih je videlo.

UČENCI OŠ PRIMOŽA TRUBARJA SO SI V ŽIVO OGLEDALI TEKMO EVROPSKEGA PRVENSTVA V KOŠARKI

V sklopu številnih aktivnosti ob letošnjem evropskem prvenstvu v košarki ima posebno mesto ogled tekme med Nemčijo in Ukrajino v dvorani Tivoli. Organizatorji so ponudili brezplačne karte za osnovnošolce. A pot do njih ni bila lahka, saj so šole dobesedno zasule elektronski naslov organizatorja. Nekako smo uspeli dobiti karte, na pomoč pa sta priskočila še Občina Velike Lašče in vodstvo šole, ki sta pokrila dvotretjinski delež stroškov avtobusnega prevoza. In že je bil petek, 6. septembra, ko se je poln avtobus učencev po pouku odpravil proti Ljubljani. Na papirju ni šlo za zelo znane nasprotnike, vendar se je tekma razvila v pravi obračun. Naši učenci so se hitro priključili navijanju, ki je bilo večinsko na strani nemške reprezentance. Bili smo veseli in ponosni, da smo si v živo ogledali tekmo tako odmevnega tekmovanja. Kar nekaj lepih in nepozabnih spominov smo odnesli iz dvorane. Pri tem pa res uživali.

Hvala Občini Velike Lašče in vodstvu šole za podporo in sredstva za prevoz.

Bojan Novak

Slavko Duščak predaja svoje znanje učencem v podaljšanem bivanju

Slavko Duščak je za učence podaljšanega bivanja pripravil nekaj košarkarskih delavnic in jim lepo popestril popoldneve. Mogoče je svoje prve športne korake naredil novi Goran Dragić ...

Na koncu se je potrebno zahvaliti vodstvu šole za podporo vsem aktivnostim, organizatorju – podjetju Eurobasket – za številne donacije (promocijski material), ki smo jih uporabili za nagrade, sodelavcem za pomoč in seveda našim učencem, ki vedno znova pokažejo, kako pomembno vlogo ima šport v njihovem življenju.

Morda se nam kaj podobnega obeta ob koncu šolskega leta, ko bo na vrsti nogometno svetovno prvenstvo v Braziliji.

Bojan Novak

Foto: Nastja Rupar in Senta Tehovnik Kolar

POPOLNA ODPRODAJA TESTNIH IN MALO RABLJENIH VOZIL KIA 2013 Z NAJDALIŠO GARANCIJO

Do -30% ugodneje!

cee'd model 2013 prazničnih 15.720 km **9.990 EUR**

Optima TK VISOKI upravn model 2013 prazničnih 24.100 km **23.990 EUR**

Preverite bogato ponudbo malo rabljenih vozil KIA z garancijo v naših salonih!

KIA – NAJVEČ AVTA ZA VAŠ DENAR

Kia vozila imajo rekordno nizko porabo, 7-letno garancijo in maksimalnih 5 zvezdic po EURO NCAP-u.

Avtotrade, d.o.o., Sinja Gorica 11, Vrhnika
01/7504-364 www.avtotrade.kia.si

Kombinirane porabe goriva: 3,2 – 8,2 l/100km, emisije CO₂: 85 – 195 g/km

100-LETNICA KMETIJSKE ZADRUGE VELIKE LAŠČE

20-LETNICA GOVEDOREJSKEGA DRUŠTVA VELIKE LAŠČE

V okviru praznovanja tega visokega jubileja se je v mesecu septembru zvrstilo nekaj prireditev, s katerimi je zadruga opozorila na svoj obstoj in delovanje. Osrednja prireditev je bila živinorejska razstava 7. septembra 2013 in drugi spremljajoči program, pod skupnim imenom »Kmečki praznik«.

Učenci Glasbene šole Ribnica so zadružni praznični dan začeli z budnico na velikolaškem trgu, rejci pa z dogonom živine na travnik pred Zadružnim trgovskim centrom. Rejci, 16 jih je bilo, so razstavljali 43 govedi, od tega 12 starejših krav, 11 mlajših krav, 10 prvesnic in 10 telic. Iz hleva **Boruta Vasiča** (Prhajevo) in **Franca Perhaja** (Male Lašče) je bilo po 6 govedi, **Jože Debeljak** (Gornje Retje) je pripeljal 5 govedi, štiri **Vladimir Tekavec** (Veliki Osolnik), po tri živali so pripeljali: **Jožef Ivanc** (Velike Lašče), **Janko Ivanc** (Pušče) in **Alojz Stritar** (Velika Slevica). Na razstavo so govedo pripeljali še sledeči rejci: **Franc Ahčin** (Gornje Retje), **Frančišek Gradišar** (Veliki Osolnik), **Stanislav Metod Ivanc** (Male Lašče), **Janez Perušek** (Velika Slevica), **Ivan Levstik** (Dvorska vas), **Janez Podlogar** (Logarji), **Ivan Zabukovec** (Jakičevo), **Jože Zabukovec** (Jakičevo) in **Dušan Zelnik** (Laporje).

Sprejem gostov, Davorin Mustar, Magdalena Peterlin

Vse živali so sivorjave pasme, ki je značilna za vzrejno območje Velikih Lašč že od vsega začetka, od leta 1913. Predstavljene so bile njihove značilnosti in prednosti, ki so se s selekcijo in odbiro najboljših živali spreminjale in dosegale vedno boljše rezultate glede konstrukcije in

Največkrat v krogu, Borut Vasič

mlečnosti. Živali za razstavo sta odbrala **Matjaž Hribar**, univ. dipl. ing. zoot., KGZS – Zavod Ljubljana, selekcionist, ter **Matija Rigler**, univ. dipl. ing. zoot., KGZS – Zavod Ljubljana, vodja selekcijske službe za govedo in konje.

Na razstavo in ocenjevanje so rejci **Ivan Debeljak** (Dvorska vas), **Anton Oblak** (Velike Lašče), **Stanislav Peterlin** (Dolščaki) in **Rajko Zadnik** (Male Lašče) pripeljali sedem kobil slovenske hladnokrvne pasme, prave lepote, na katere so upravičeno ponosni. Slovenska hladnokrvna pasma je v Sloveniji najmočnejša in najbolj raširjena pasma konj. Konji so kot pašne živali izjemno pomembni za ohranjanje videza kulturne krajine.

Franc Perhaj iz Malih Lašč je predstavil žrebca Lapor Vulkana in Nitro Diamanta, katerih oskrbnik je, oba sta v lasti Republike Slovenije. Oskrbnik žrebcev je že od leta 1983, na leto ima okrog 80 pripustov kobil.

Klemen Cimerman iz Velikih Lašč je pripeljal trop koz burske pasme, ki je primerna za rejce, ki redijo živali za zakol. **Jakob Indihar** je predstavil trop ovac JSR – jezersko solčavska romanovska. Te križanke imajo odlične lastnosti, kot so celoletna plodnost, okusno in kvalitetno meso, dolgoživost in prilagodljivost na okolje.

Govedo je ocenjeval **Marko Mlakar**, dipl., ing. zoot., KGZS – Zavod Novo mesto, konje je ocenil dr. **Matjaž Mesarič**, DVM, strokovni vodja DPO, VF.

Dežurni veterinar na razstavi: **Janez Rigler**, dr. vet. med., Veterinarska postaja Ljubljana.

Strokovni del programa ob ocenjevanju živali je vodil univ. dipl. ing. Matija Rigler, povezava programa je bila naloga Ane Debeljak.

Skupina prvesnic

Na reviji najboljših živali so bile podeljene diplome in zvonci. V letošnjem jubilejnim letu so zvonce dobile prve tri uvrščene živali v posamezni skupini.

Skupina telic:

1. mesto: telica DIDA, rejec Borut Vasič, Prhajevo
2. mesto: telica JENNY, rejec Borut Vasič, Prhajevo
3. mesto: telica SI 53781855, rejec Jože Debeljak, Gornje Retje

Skupina prvesnic:

1. mesto: prvesnica PANDA, rejec Jože Debeljak, Gornje Retje
2. mesto: prvesnica MONIKA, rejec Dušan Zelnik, Laporje
3. mesto: prvesnica PALMA, rejec Frančišek Gradišar, Veliki Osolnik

Skupina mlajših krav:

1. mesto: krava BRINA, rejec Borut Vasič, Prhajevo
2. mesto: krava MIŠA, rejec Janez Podlogar, Logarji
3. mesto: krava ZARA, rejec Borut Vasič, Prhajevo

Skupina starejših krav:

1. mesto: krava MIŠA, rejec Ivan Zabukovec, Jakičevo
2. mesto: krava ŠAKIRA, rejec Bourt Vasič, Prhajevo
3. mesto: krava BONDA, rejec Vladimir Tekavec, Veliki Osolnik

Krava BRINA, rejca Boruta Vasiča, se ponša tudi z najlepšim vimenom, postala je šampionka govedorejske razstave ob 100-letnici Kmetijske zadruge Velike Lašče. Prejela je tri zvonce. Zvonec za 1. mesto v skupini mlajših krav ji je pripel **Franc Prilesnik**, predsednik Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije – Območne enote Kočevje. **Peter Vrisk** je pripel zvonec kravi z najlepšim vimenom,

Peterlin Stane, Dolščaki z nagrajeno kobilo

Pod marelo

šampionki razstave pa je zvonec pripel **Cvetko Zupančič**, predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije.

Iz hleva Boruta Vasiča je bilo z zvoncem nagrajenih 5 govedi.

Čast pripeti zvonce so imeli: **Sonja Arlič**, predsednica Zveze rejcev govedi rjave pasme Slovenije; **Jože Benec**, direktor KGZS – Zavod Ljubljana; župan velikolaške občine **Anton Zakrajšek**, podžupanja dr. **Tatjana Devjak**, **Stanko Ivanušič**, župan Občine Razkrižje, **Ivan Levstik**, predsednik Kmetijske zadruge Velike Lašče, **Alojz Stritar**, predsednik Govedorejskega društva Velike Lašče, **Marianne Flückiger**, predsednica društva Kulturni most Lützelflüh – Velike Lašče, **Peter Indihar**, kmetijski svetovalec KGZS – Zavod Ljubljana, **Milan Tekavec**, zadružnik, **Ivan Jordan**, župan Občine Škofljica, in **Blaž Milavec**, župan Občine Sodražica. Med kobilami slovenske hladnokrvne pasme je prvo

Peter Vrisk, predsednik Zadružne zveze izročila priznanje Francu Perhaju

Gostje spremljajo kulturni program

mesto pripadalo kobilici GARONICI FANČI, drugo mesto kobilici JACITONI, lastnik obeh kobil je **Stanislav Peterlin** (Dolščaki). Na tretje mesto se je uvrstila kobilica NIVOJKA, njen lastnik je **Rajko Zadnik** (Male Lašče).

S kmetije **Franca Perhaja** iz Malih Lašč je bilo na Kmečki praznik privedeno kar dvanajst živali. Razstavil je šest govedi, dva plemenska žrebca, štiri kobile so bile vprežene v dva zapravljička, s katerimi so se do razstavnega prostora iz velikolaškega trga pripeljali gostje. Franc Perhaj je ponosen, da sta se z njim peljala gospod župnik Vladimir Jaksetič, župan Anton Zakrajšek, Peter Vrisk in Cvetko Zupančič.

Na trgu se je zbrala povorka konjenikov z zastavami, praporščaki velikolaških društev s prapori, osem zapravljičkov, narodne noše, skupina štirih traktorjev – starodobnikov z lojtrnimi vozovi, manjkala ni tudi oslovka vprega. Povorka je ob zvokih godbe na pihala krenila do razstavnega prostora pri trgovini ZTC.

Ob 100-letnici delovanja velikolaške kmetijske zadruge je bila razgrnjena njena zastava.

Zastava KZ Velike Lašče je pravokotne oblike, sestavljajo jo trije trikotniki. Zelena trikotnika sta v obliki črke K, kar pomeni kmetijstvo. Zelena barva je barva vegetacije, barva travnikov, simbolizira življenje, pomlad, svežino, upanje in trajanje. Bela barva srednjega trikotnika simbolizira nevtralnost, poštenost, pozitivnost, um in koncentracijo. Živinorejci so že leta 1913 spoznali pomen združevanja za lažje doseganje svojih ciljev. Črka Z pomeni zadrugo, zadržniki so vanjo povezani v krogu. Zelelni del v krogu predstavlja gričevnat svet velikolaške pokrajine.

Ivan Levstik podeli diplomo Rajku Zadniku za kobilico Nivojko

Zastava se kot simbol Kmetijske zadruge Velike Lašče uporablja na javnih zadružnih prireditvah in je del zgodovine, s katero je treba spoštljivo ravnati.

Govedorejsko društvo Velike Lašče je bilo ustanovljeno 11. marca 1993. Do takrat so bili rejci povezani v okviru govedorejskega odbora pri Kmetijski zadrugi Velike Lašče. Članom društva se je na Kmečkem prazniku izpolnila želja: razviti društveni prapor.

Prapor Govedorejskega društva Velike Lašče je pravokotne oblike, velikosti 115 x 86 cm. Podlaga prapora je sivorjave barve. Na prvi strani je krava sivorjave barve, v ozadju se vidijo Velike Lašče s travniki in njivami. Na hrbtni strani je na sivorjavi podlagi izvezen društveni znak z zvoncem in v krogu je napisano: Govedorejsko društvo Velike Lašče. Drog prapora je rdeče barve, na vrhu je lipov list zlate barve z vrisanim grbom Občine Velike Lašče na eni strani, na drugi strani pa z vrisanim znakom društva.

S praporom se bo društvo predstavilo na javnih prireditvah ter nastopih, na pogrebih bo izkazalo spoštovanje do svojih članov.

Predsednik društva Alojz Stritar je v spremstvu Boruta Vasiča razvil prapor z besedami: »Spoštovani člani društva – govedorejci, izročam vam prapor, simbol pripadnosti Govedorejskemu društvu Velike Lašče, ki nadaljuje tradicijo, začeto pred sto leti, ko je bila ustanovljena Živinorejska zadruga Velike Lašče, in tradicijo našega društva, ustanovljenega pred dvajsetimi leti. Naj vas ta simbol družijo v prizadevanjih za ohranjanje kmetovanja s pomočjo sivorjavega goveda.«

Predsednica Kulturbrücke Velike Lašče – Lützelflüh, Marianne Flückiger izroča predsedniku zadruge darilo ob visokem jubileju

Pogled na privez od spredaj

Drugouvrščena prvesnica Monika rejca Dušana Zelnika

Praporščak **Rok Pečnik** je sprejel prapor z besedami: »Govedorejci in govedorejke, v vašem imenu sprejemam ta prapor in obljubim, da ga bom z vsem spoštovanjem ponosno varoval in nosil.«

Gospod **župnik Vladimir Jaksetič** je blagoslovil oba simbola: zastavo Kmetijske zadruge in prapor Govedorejskega društva, ki bosta služila svojemu namenu in bosta v čast in ponos zadrugi in društvu. Zadoneli so zvoki fanfar.

Za žebličke, pritrjene na drog prapora, so prispevali: Franci Ahčin, Klemen Prijatelj, Rok Pečnik, Janez Perušek, Frančišek Gradišar, Toni Perhaj, Franci Perhaj ml., Jože Turšič, France Novak, Miha Novak, Marko Gradišar, Alojz Gradišar, Milan Kaplan, Franc Zabukovec, Vladimir Tekavec, Jože Debeljak, Borut Vasič, Ana Debeljak, Peter Indihar, Jože Ivanc, Janez Rigler, Jože Marolt G. Podpoljane, Tomaž Marolt, Veronika Vasič, Matija Rigler.

Za spominske trakove, pripete na vrh droga, so prispevali: Občina Velike Lašče, Kmetijska zadruga Velike Lašče, Alojz Stritar – Vinko, Ivan Levstik, Strojni krožek Urban, Indihar company – Ludvik Indihar, Marko Gradišar.

Če se bo še kdo odločil prispevati za žebliček ali spominski trak, se lahko obrne na Marka Gradišarja, tajnika Govedorejskega društva Velike Lašče.

Med samo prireditvijo so zbranim, zlasti pa prizadevnim živinorejcem spregovorili: **Ivan Levstik**, predsednik KZ Velike Lašče; **Alojz Stritar**, predsednik Govedorejskega

Tekavec Vladimir s tretje uvrščeno starejšo kravo Bondo

Ivan Levstik pripenja zvonec prvouvrščeni prvesnici Pandi, rejca Jožeta Debeljaka

društva Velike Lašče; **Anton Zakrajšek**, župan občine Velike Lašče; **Peter Vrisk**, predsednik Zadružne zveze Slovenije; **Cvetko Zupančič**, predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije; **Jože Benec**, direktor KGZS – Zavod Ljubljana, **Stanko Ivanušič**, župan Občine Razkrižje, in tudi predsednik Turistično narodopisnega društva, ki ima z Društvom podeželskih žena podpisano listino o medsebojnem sodelovanju.

Ivan Levstik, predsednik KZ Velike Lašče, je poudaril pomen povezovanja zadržnikov zaradi prodaje presežkov in usmerjanja v večanje proizvodnje. Peter Vrisk, predsednik Zadružne zveze Slovenije je poudaril, da v vsaki krizi v ospredje stopa zadružništvo, ker cilj zadružništva ni samo ustvarjanje dobička. Stopiti je treba skupaj in si zagotoviti boljšo prihodnost. Enakega mnenja so bili tudi vsi ostali govorniki, ki so čestitali zadrugi za tako visoko obletnico. To je rezultat medsebojnega sodelovanja članov in delavcev zadruge več generacij.

Avgusta leta 2004 je bila podpisana pogodba o skupnem sodelovanju oziroma pobratenju Občine Velike Lašče z Občino Lützelflüh iz doline Ementale. Z obiski ene in druge delegacije se je postopoma gradil in utrjeval kulturni most. Na tem Kmečkem prazniku so bile prikazane potomke švicarskega montafonskega goveda, zato smo se posebej razveselili gostov iz Švice. Predsednica društva Kulturbrücke Velike Lašče – Lützelflüh, Marianne Flückiger je čestitala

Kmetijski zadruzi za visoki jubilej z željo, da zadruga tudi v prihodnje stopa po začetni poti svojih prednikov. Zadrugi je poklonila spominsko darilo – moder vrč za mleko s posvetilom za spomin na 100-letnico.

Obiskovalcev je bilo veliko, od blizu in daleč. Najdaljšo pot so prevozili gostje iz Švice. Na Kmečkem prazniku in ogledu razstavljenih živin se je pridružil tudi 100 udeležencev iz Razkrižja. Nekateri so z zanimanjem spremljali ocenjevanje živali, drugi so si ogledovali razstavljenе male pasemske živali, nekateri so se ustavljali pri pečenem volu. Za vsakega se je nekaj našlo, slišati je bilo veliko pohvalnih besed.

Celodnevno prireditev je spremljal tudi kulturni program. Učenci pihalne godbe Glasbene šole Ribnica so neutrudno igrali, Mojca Šilc je zapela himno, zastava se je dvignila in prapor razvil ob zvokih fanfar.

Ljudski godci in Suhe češplje iz Gradeža so popestrili dan z ljudskimi napevi. Gostje iz Švice so zajodlali, kakor znajo le oni; zaigrali, zapeli in zaplesali so tudi gostje iz Razkrižja. Prislunili smo tudi igralcem KUD Rob. V kratkem skeču smo videli, kako je gospodar predal grunt sinu v letu 1913 in kako v letu 2013. Avtor, režiser in scenarist tega dela je **Milan Tekavec**.

Na sami prireditvi je Peter Vrisk podelil letno priznanje Zadružne zveze Slovenije **Francu Perhaju** iz Malih Lašč za njegove dosežke v kmetijski proizvodnji, predvsem v prireji mleka. Leta 1988 je v zadrugi dosegel izmed 227 kmetij 4.

mesto z oddanimi 19.100 litri mleka, leta 2010 se je med 33 rejci krav molznic uvrstil na 6. mesto z oddanimi 45.900 litri mleka. Vhlevljenih ima 26 rodoviških govedi sivorjave pasme in 12 konj. S kravami, telicam in konji sodeluje na vseh živinorejskih razstavah v Velikih Laščah in tudi na državnih razstavah po Sloveniji ter se z njimi visoko uvršča, o čemer pričajo številni zvonci, diplome in priznanja. Franc Perhaj je bil 11 let zaposlen v Kmetijski zadrugi Velike Lašče kot zbiralec mleka in šofer. Po reorganizaciji Ljubljanskih mlekarn leta 1992 se je odločil za pot samostojnega podjetnika. Ljubezen do zemlje in kmetovanja je podedoval po starem atu Antonu, ki je bil med ustanovitelji Živinorejske zadruge Velike Lašče leta 1913. To ljubezen do zemlje in živinoreje zdaj Franc in njegova žena Danica prenašata na sinova Francija in Tonija.

Priznanje ob posebni priložnosti je za visoki jubilej prejela tudi Kmetijska zadruga Velike Lašče. Za uspešno poslovanje in 100-letno delovanje se je potrebno zahvaliti članom in delavcem vseh generacij, saj so jo ohranili v različnih družbenih ureditvah vse do danes.

Člani Strojnega krožka Urban so na Kmečkem prazniku predstavili stroje za spravilo lesa in izdelavo lesnih sekancev, ki so danes najbolj učinkovita raba energije.

V popoldanskih urah so se odvijale kmečke igre, ki jih je organiziralo Društvo podeželske mladine.

Praznovanje 100-letnice Kmetijske zadruge Velike

Marko Mlakar ocenjuje vimena

Ivan Zabukovec s prvovrščeno kravo Mišo

Ivan Rupar, Ivan Lah, Franc Perhaj; žrebca: Lapor Vulkan in Nitro Diamant

Perhaj Franc, župnik Vladimir Jaksetič, Anton Zakrajšek, Cvetko Zupančič, Peter Vrisk

Matija Rigler, Ana Debeljak, zvonci za najboljše živali

Razvitje in blagoslov prapora Govedorejskega društva

Velike Lašče, Čebelarstvo društvo Velike Lašče, Društvo podeželskih žena Ribnica ter KGZS – Zavod Ljubljana in Strojni krožek Urban.

POKROVITELJ RAZSTAVE je bila Občina Velike Lašče.

Razstavo so omogočili sponzorji: Zadružna zveza Slovenije, Kapitalska zadruga, z. b. o. Ljubljana, Semenarna Ljubljana, Mercator Ljubljana, Pigo Pijava Gorica, Mizarstvo Stritar Rašica, KZ Krka Novo mesto, Pekarna Ajdič Sodražica, Deželna banka Slovenije, Clair Medvode, Trgoup Velike Lašče, Pišek Vitli Krpan, Interseme Ljubljana, Jata Emona Ljubljana, Sto-servis, diminarske storitve, Ljubljana, Banka Koper, Rotar Podsmreka, TGM Zdenko Merkelj Dolščaki.

Zahvala

pokrovitelju razstave Občini Velike Lašče; gospodu župniku Vladimirju Jaksetiču za blagoslov zadružne zastave in prapora Govedorejskega društva, KGZS – Zavodu Ljubljana za odbiro in ocenjevanje živali, Glasbeni šoli Ribnica, povabljenim gostom, sponzorjem, vsem društvom, konjenikom, voznikom zapravljičkov, narodnim nošam, vsem udeležencem v povorki, snemalcu Niku Samsi, fotografom Petru Centi, Tomažu Lušinu in Tinkari Rupar. Predvsem pa zahvala vsem živinorejcem, ki so z razstavo prispevali k obeležitvi 100-letnice KZ Velike Lašče.

Ana Pia Debeljak

Foto: Peter Centa, Niko Samsa, Tomaž Lušin, Tomaž Perpar, Tinkara Rupar

Gostje iz Švice so zapeli in jodlali

Lašče nam bo ostalo še dolgo v spominu. Vreme je bilo naklonjeno, po več tednih dežja je sijalo sonce in sonce v srcu so nosili tudi vsi organizatorji te večje prireditve Velikih Laščah. V tem letu sta bili že obeleženi praznovanja, in sicer 100-letnica trških pravic in 100-letnica Čebelarkega društva Velike Lašče. Ponosni smo lahko na svoje prednike, ki so ustvarili pogoje za naše delo.

Rejci so dobili priznanja za svoje delo, ta si gotovo zaslužijo, saj se vsak dan od ranega jutra do pozne noči trudijo za izboljšanje svoje črede. Ta priznanja, diplome, zvonci in tudi občudujoče besede, ki jih je bilo slišati ob pogledu na živali, naj jim bodo zahvala in spodbuda za jutrišnji dan.

Organizatorji Kmečkega praznika sta bila: Kmetijska zadruga Velike Lašče in Govedorejsko društvo Velike Lašče.

Sodelovali so: Konjerejsko društvo Velike Lašče, Društvo podeželskih žena Velike Lašče, Društvo podeželske mladine Velike Lašče, Društvo gojiteljev pasemskih malih živali

OKROGLA MIZA »ALI BO NA NAŠIH MIZAH ŠE SLOVENSKA HRANA«

V okviru praznovanja 100-letnice Kmetijske zadruge Velike Lašče in 20-letnice Govedorejskega društva Velike Lašče je bila 4. septembra 2013 v Levstikovem domu organizirana okrogla miza na temo: »Ali bo na naših mizah še slovenska hrana?«.

Sodelovali so: Ivan Levstik, predsednik Kmetijske zadruge Velike Lašče; Anton Zakrajšek, župan Občine Velike Lašče;

Ana Debeljak, predstavitev Zbornika velikolaškega zadružništva

Hermína Oberstar, predstavnica Ministrstva za kmetijstvo in okolje; Bogdan Štepec, direktor Zadružne zveze Slovenije; Cvetko Zupančič, predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije; Jože Benec, direktor KGZS – Zavod Ljubljana; in Cvetana Rijavec, predsednica uprave Ljubljanskih mlekarn. Pogovor je povezovala Ana Debeljak.

Ivan Levstik, predsednik zadruga, je predstavil 100-letno zgodovino zadružnega dela, ki se je začelo leta 1913. Člani Živinorejske zadruga so imeli cilj izboljšati plemensko vrednost in mlečnost krav. Po letu 1945 se je oblikovalo pet zadrug: Velike Lašče, Dvorska vas, Karlovica, Rob in Turjak; te so se leta 1960 združile v močno KZ Velike Lašče. Zadruga se še vedno ukvarja z odkupom mleka in mesa. Ivan Levstik je poudaril, da mladih na kmetijah ni, večina kmetij je v lasti upokoencev. Kmetijska zadruga je v Občini Velike Lašče največja gospodarska organizacija s približno šest milijoni evrov prihodka.

Anton Zakrajšek, župan Občine Velike Lašče, je nanizal podatke o dodeljevanju sredstev iz občinskega proračuna, ki se namenja za kmetijstvo. Povedal je tudi, da se pripravlja obrtna cona, kamor bi se lahko preselila tudi zadružna kladnica, ki je sedaj v središču Velikih Lašč.

Bogdan Štepec, direktor Zadružne zveze Slovenije, je govoril o pomenu zadružništva, zlasti na področju odkupa kmetijskih pridelkov in o oskrbi kmetov z repromateriali.

Cvetko Zupančič, predsednik Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, se je spraševal, kako bodo pristojni rešili problem divjadi, da bi tudi na velikolaškem območju lahko spet

Še na nadaljnjih 100 let

začeli sejati pšenico. Spregovoril je tudi o novih davkih na nepremičnine. Kmetje bi ta davek težko prelili v cene, ker cene določa trg. Kmetje nikakor ne bodo prenesli dodatnih finančnih obremenitev.

Hermína Oberstar, predstavnica Ministrstva za kmetijstvo in okolje, je spregovorila o ukrepih za odpravo posledic po letošnji suši in predstavila osnutek programa razvoja podeželja za obdobje 2014–2020.

Jože Benec, direktor Zavoda Ljubljana, je poudaril, da je živinoreja najpomembnejša panoga slovenskega kmetijstva. Prevladuje govedoreja, kar je značilno tudi za območje velikolaške zadruga. Spregovoril je o selekcijski službi, ki skrbi za odbiro bikov od najboljših krav za nadaljnje razmnoževanje, in o kmetijski svetovalni službi, ki nudi pomoč kmetom že od leta 1968.

Cvetana Rijavec, predsednica uprave Ljubljanskih mlekarn, je velikolaškim rejcem zagotovila, da bodo z njimi tudi v prihodnje sklenjene pogodbe o odkupu mleka. Poudarila je, da je za Ljubljanske mlekarnice še vedno najpomembnejše slovensko mleko, mleko iz najbližjega okolja.

Na naših mizah bo še slovenska hrana, prizadevati si moramo za lokalno pridelavo in predelavo. Poraba domače hrane je odvisna od tudi od potrošnika in njegove finančne moči.

Večer so popestrili gostje Glasbene šole Ribnice. Mojca Šilc in Ana Pucelj sta nastopili s pesmijo Hrabroslava Volariča z naslovom Divja Rožica, Bine Devjak je zapel pesem Kje so tiste stezice, na citre je skladbo Urbana Kodra z naslovom Cvetje v jeseni zaigrala profesorica Špela Obšteter. Nastopile so tudi Suhe češplje iz Gradeža.

KUD Rob se je predstavilo s skečem in nas popeljalo k Smrekarjevi družini v leto 1913 in v leto 2013. Videli smo predajo grunta naslednikom.

Novinarka Dragica Heric je v Kmečkem glasu objavila **izjavo tedna**, izrečeno na okrogli mizi. Ivan Levstik, predsednik KZ je povedal: »Mladih na kmetijah ni, večina kmetij na našem območju je v lasti upokoencev, ki pravijo, da bosta razvoj kmetije in stalež živine glede na stanje v kmetijstvu v prihodnje v veliki meri odvisna od višine njihovih pokojnin.«

Ob tej priložnosti je bil predstavljen tudi Zbornik velikolaškega zadružništva z naslovom Prava pot (avtorica Ana Pia Debeljak). Ohranjanje spominov iz preteklih časov, iz življenja naših prednikov in ustanov, med katerimi je tudi naša Kmetijska zadruga Velike Lašče s svojimi člani, je naloga in potreba vsakega izmed nas. Vsaka izguba stvari nas prizadene, zapis pa ostane; ta je dragocen dokument o dogajanju v preteklosti, o življenju in delu generacij pred nami.

K pisanju zbornika so me spodbudile fotografije živinorejskih

Pri Smrekarjevih 1913

razstav iz leta 1953, 1965 in vseh naslednjih let. Rejci živine so se ponosno postavili k svojim živalim, razstavljanje je bilo zanje velika čast. Velika škoda bi bila, da bi te fotografije, spravljene v albumih, čakale na jubilejne dogodke v zadrugi, da bi si jih ogledalo nekaj več ljudi. Mnogo živinorejcev ni več med nami, njihovi potomci pa se bodo ob listanju zbornika lahko s ponosom spominjali svojih staršev in starih staršev, ki so se v zadrugo združevali zaradi izboljševanja življenjskih razmer.

Živinorejsko zadrugo Velike Lašče je leta 1913 ustanovilo 32 članov. V zadružnem arhivu obstajajo le pravila iz tega leta, brez podpisov članov. Drugih dokumentov ni bilo. V Zgodovinskem arhivu Ljubljana so pred mano postavili več kot polmetrske knjige s klasifikacijo po zadrugah. Dokumenti so se mi zdeli tako pomembni, da sem jih s tresočo roko predevala in ypisovala podatke za skeniranje. Ti ustanovni dokumenti o Živinorejski zadrugi Velike Lašče iz leta 1913 se sedaj nahajajo v našem zborniku.

Slovenski etnografski muzej sem zaprosila za dovoljenje za objavo 75 posnetkov naše dediščine, ki je že popolnoma izginila in se umaknila sodobnemu življenju na kmetijah.

Neprecenljiv vir podatkov pa so člani zadruga, ki so prisluhnili prošnji za opis razvoja njihovega gospodarstva. Zbornik velikolaškega zadružništva – Prava pot – je nastal z njihovo pomočjo. Večino sem obiskala na njihovem domu,

gostoljubno so me sprejeli, opisali svoje delo, delo prednikov in odstopili svoje fotografije za objavo.

V zborniku spoznamo razvoj zadruga v obdobjih pred 1. svetovno vojno do danes, v različnih oblikah družbene ureditve, ki so bile bolj ali manj naklonjene kmetijstvu.

Iskanje podatkov in pisanje je bila zanimiva izkušnja. Včasih se mi je zdelo, da sem na pravi poti, v slabih dneh, da sem na napačni. Kakšna je ta pot, boste presodili vi. Zbornik je napisan z namenom, da pride v vaše domove, da se ohranijo pisni in slikovni spomini na naše prednike in tudi na nas.

(Zbornik je na voljo na upravi KZ, v trgovini z repromaterialom, v trgovini Turjak, v ZTC – v trgovini s tekstilom. Stane 30 evrov.)

Po končani okrogli mizi in predstavitvi Zbornika velikolaškega zadružništva so si udeleženci ogledali razstavo starega orodja, arhivsko gradivo in fotografije. Člani govedorejskega društva so pripravili pogostitev z domačim uležanim govejim mesom na žaru in 100-letnici primerno je sledila še torta.

(Ob praznovanju 100-letnice se je zvrstilo precej dogodkov, sodelovalo je mnogo ljudi, vsa dogajanja so posneta s kamero, posnetih je več kot dva tisoč fotografij. Nekaj jih bomo še objavili v Trobli, če se bo našel prostor.)

Ana Pia Debeljak

Foto: Niko Samsa, Tinkara Rupar

KMEČKE IGRE OB STOLETNICI KZ VELIKE LAŠČE

Kmetijska zadruga nas je povabila k sodelovanju ob stoletnici njihovega delovanja in na vabilo smo se z veseljem odzvali. Odločili smo se, da bomo priredili kmečke igre in veselico.

Povabili smo vsa društva naše regije, a se žal nobeno društvo ni odločilo za sodelovanje. Na dan iger so se opogumili domačini in sestavili kar 5 ekip ter tako omogočili, da smo igre speljali. Kmečke igre so se odvijale na travniku pod gasilnim domom, povezoval pa jih je gospod Jože Starič. Za pomoč pri izvedbi iger se mu iskreno zahvaljujemo.

Ekipa so se pomerile v treh različnih disciplinah: spravilo senenih bal, hoja po bali in vlečenje vrvi. Sodniki so pozorno spremljali tekmovalce in si beležili njihove rezultate. Zagotovo pa ne bi šlo brez navijačev, ki so glasno spodbujali ekipe in tako pripomogli k večji motivaciji. Po končanih igrah je sledila razglasitev. Najboljša in najhitrejša je bila ekipa Turbo Göckel, sledile pa so ekipa Retje, Slevški

Spravilo senenih bal

mulci, Laški špricarji ter Banek in prijatelji. Vse ekipe so prejele simbolične nagrade.

Zahvaljujemo se vsem pokroviteljem, posebna zahvala pa gre generalnemu pokrovitelju Občini Velike Lašče.

Po končanih igrah je sledila veselica, ki jo je organiziralo naše društvo (DPM Velike Lašče), ansambel Krpani pa je poskrbel, da se je prijetno vzdušje nadaljevalo še dolgo v noč.

Katja Levstek, članica DPM

Hoja po bali

Vlečenje vrvi

»VRČ MLEKA NAJ BO VEDNO POLN«

Praznovanja ob 100-letnici zadružništva v Velikih Laščah so se udeležili tudi Švicarji iz pobratene Občine Lützelflüh. V veliki skupini 47 gostov so bili predstavniki občine (župan g. Beat Iseli in trije občinski svetniki), predstavniki društva Kulturbrücke Velike Lašče-Lützelflüh, kmetje, muzikanti, jodlarji in kuharji.

Prisrčen stisk roke obeh županov. Foto: Marianne Flückiger

Sodelovanje med občinama teče že sedemnajst let. Vezi, ki so se v teh letih spletle med obema občinama, segajo na najrazličnejša področja, pri pripravi letošnjega obiska smo odkrivali zgodovinske vezi med Slovenijo in Švico. Velikolaški kaplan Anton Mrkun se je leta 1905 udeležil poučnega potovanja v Švico. Kmalu so na naše področje pripeljali prve bike dobre švicarske sive pasme, kar je bilo odločilno za razvoj govedoreje, ki je dajala kruh številnim družinam.

Švicarji so obisk Slovenije začeli v torek, 3. septembra, v Dolenjskih Toplicah. Tega dela Slovenije prej še niso spoznali. Pod vodstvom Edija Zgonca so si dva dni ogledovali lepote in znamenitosti dolenske pokrajine (Novo mesto, splavarjenje po reki Krki, grad Otočec, kozolce v Šentrupertu, muzej kočevskih Nemcev v Občicah, čebelarstvo Pavlin in vinsko klet Simonič v Semiču ...), večerne in jutranje ure pa so izrabili za plavanje v bazenih enega najstarejših zdravilišč v Evropi.

V četrtek zvečer, 5. septembra, smo goste pozdravili v avli Osnovne šole Primoža Trubarja Velike Lašče. Prišli so predstavniki vseh družin, ki so se odločile, da sprejmejo švicarske goste v svoje domove, jim nudijo prenočišče in oskrbo. V imenu Občine Velike

Švicarski jodlarji na odru ljubljanske opere. Foto: Jože Stritar

Lašče je obiskovalce pozdravila podžupanja Tatjana Devjak, v imenu Osnovne šole Primoža Trubarja ravnateljica Metoda Kolar, v imenu društva Kulturni most Lützelflüh-Velike Lašče predsednica Irena Indihar.

Petek je bil namenjen spoznavanju naše občine Velike Lašče in glavnega mesta Ljubljana. Na Trubarjevi domačiji jim je Andrej Perhaj na kratko predstavil delo in življenje Primoža Trubarja.

V enournem sprehodu po stari Ljubljani so začutili utrip glavnega mesta in si ogledali glavne znamenitosti. Po kosilu v gostilni Šestica smo odšli na ogled prenovljene operne in baletne hiše.

Janez Rozman, odgovoren za stike z javnostjo, je prijazno pokazal prenovljene prostore in predstavil delo v večji in sodobnejši operni hiši. Na odru je prvič zadonelo švicarsko jodlanje iz ust Marcela, Hanni in Bernadette. Ob koncu smo se povzpeli še na Ljubljanski nebotičnik, ki je bil v času izgradnje leta 1933 najvišja stavba v srednji Evropi.

Švicarski gostje so se odločili, da petek zvečer preživijo v gostilni pri Kuklju ob slovenski kulinariki, slovenski gostje pa

Druženje gostov in gostiteljev v avli velikolaške šole. Foto: Niko Samsa

so imeli možnost uživati ob švicarskih specialitetah. Župan Anton Zakrajšek je

poskrbel za presenečenje, naenkrat so vstopili pevci Slovenskega okteta in zapeli nekaj slovenskih pesmi. Vsi Slovenci, ki smo bili ta večer zbrani pri Kuklju, smo bili ponosni na glasove naših pevcev in njihovo prelepo izvedbo narodnih pesmi.

Vrhunec letošnjega obiska je nastopil v soboto, na dan praznovanja 100-letnice Kmetijske zadruge Velike Lašče in 20-letnice Govedorejskega društva Velike Lašče. Najprej so si obiskovalci pod vodstvom Metke Starič in Sente Tehovnik Kolar ogledali Velike Lašče in poslušali nastop Pihalnega orkestra Glasbene šole Ribnica. Župan Anton Zakrajšek in občinski svetniki so predstavnike občine Lützelflüh pozdravili v sejni sobi občinske stavbe, nato pa so se skupaj udeležili povorke, ki je naznanila uradni začetek praznovanja Kmetijske zadruge Velike Lašče in živinorejske razstave.

Švicarski obiskovalci v narodnih nošah so se v spremstvu gostiteljskih družin pomešali med občinstvo, spremljali program, opazovali ocenjevanje živali in podelitev zvoncev, obiskali stojnice naših družtev,

si ogledovali stroje strojnega krožka Urban. Marsikdo se je ozrl za njimi in se spraševal, od kod in zakaj so prišli v Velike Lašče. Predsednica društva Kulturbrücke Velike Lašče-Lützelflüh je čestitala vodstvu Kmetijske zadruge ob jubileju in zaželela vsem veliko uspehov z besedami: »Vrč mleka naj bo vedno poln.« Skupina jodlarjev je zapela dve pesmi. Popoldne smo srečali tudi mlado družino, ki sicer živi v Občini Lützelflüh, oče je Švicar, mama pa je Slovenka Nataša iz Maribora. Družina je bila na obisku v Sloveniji pri maminih starših; ker pa so vedeli, da bodo Švicarji v Sloveniji, so ta dan prišli prav iz Maribora v Velike Lašče. Svet je majhen, ljubezen ne pozna meja.

Dan smo zaključili skupaj – gostje in gostiteljske družine – v avli Osnovne šole Primoža Trubarja Velike Lašče ob

večerji, ki so jo pripravile prizadevne šolske kuharice. V krajšem kulturnem programu so nastopili učenci glasbene šole Ribnica, pevci Velikolaške vokalne skupine ter brata Nejc in Blaž Podobnik. Spet smo prisluhnili občutenemu švicarskemu jodlanju.

V nedeljo, na dan farnega žeganja, so se gostje udeležili praznične svete maše, jodlarji so tudi sodelovali pri njej. Njihov očenaš bo še dolgo odmeval v naših dušah. Na ploščadi pred cerkvijo so zapeli še nekaj pesmi, nato pa je prišel trenutek slovesa. Prisrčno smo se poslovili od naših švicarskih prijateljev in jim zaželeli, da bi zdravi in zadovoljni prišli nazaj na svoje domove.

V mozaik sodelovanja s švicarsko občino Lützelflüh smo ponovno vstavili nekaj lepih koščkov, ki pripomorejo, da je celotna slika iz leta v leto bogatejša. Dolenjska in Velike Lašče, vse dni obsijane z jesenskim soncem, so se pokazale v najlepši luči. Največja zahvala pa gre vsem, ki so z dobro voljo sodelovali pri pripravi in organizaciji obiska:

gostiteljskim družinam in članom društva Kulturni most Lützelflüh-Velike Lašče,

Milanu Greinerju in Marianni Flückiger,

Osnovni šoli Primoža Trubarja in ravnateljici Metodi Kolar, učencem Glasbene šole Ribnica in ravnateljici Majdi Kokošinek,

Kmetijski zadrugi Velike Lašče,

Velikolaški vokalni skupini in bratoma Podobnik,

Senti Tehovnik Kolar,

župniku Vladimirju Jaksetiču

in posebna zahvala Občini Velike Lašče, županu Antonu Zakrajšku in podžupanji Tatjani Devjak za podporo in finančno pomoč.

Irena Indihar

ŠVICARSKA TOČNOST

Že v četrtek zjutraj sva na poti v službo z možem delala načrt, kako se bomo popoldne organizirali, da bo vse pravočasno pripravljeno za prihod švicarskih gostov. Čas je hitro mineval ob pospravljanju stanovanja, pripravljanju sob in kuhanju večerje. Že sem se bala, da ne bom utegnila z možem v Lašče na sprejem, pa se je vseeno nekako izšlo. Ne bi bilo vljudno, da bi prišel sam. »Pojdi že, saj veš da so Švicarji vedno točni,« me je priganjal.

Tako sva pridvela pred šolo ob 19. uri, a švicarskega avtobusa k sreči še ni bilo. Malo smo pokramljali z ostalimi gostitelji, potem pa vse bolj pogledovali na uro. Petnajst minut čez, dvajset ... pol osmih – njih pa od nikoder. Zagledala sem Ireno, kako se nekaj pogovarja po mobitelu – gotovo sprašuje, kje so.

»V Dobropolju so še, jodlajo, pojejo in se zabavajo,« smo izvedeli, ko je odložila telefon. »Pridejo čez dvajset minut.« Dobro, sem si mislila, samo da se jim ni kaj zgodilo. Medtem se je zmračilo in tiste, ki so bili v kratkih rokavih, tudi pošteno zmrazilo. Premaknili smo se v šolsko avlo, kjer je bilo vse pripravljeno za dobrodošlico našim gostom – sedaj že poštenim zamudnikom. Minilo je tistih dvajset minut pa še naslednjih dvajset in še malo. Tedaj je nekdo zaklical: »Prišli so!« Res se je izza vogala Glasbene šole prikazal rumenozelen avtobus in se počasi ustavil pred nami. Zagledali smo prešerne obraze in živahne vzklike. Pozdravi, rokovanja,

Praznovanje farnega žeganja. Foto: Niko Samsa

objemi, poljubi. V trenutku je bilo pozabljeno enoinpolurno čakanje. Nekdo je hudomušno pripomnil: »Tile naši Švicarji so se pa že kar malo 'poslovenili' oz. 'pobalkanili'.«

Ne bo držalo, sem si mislila. Vem, da bodo naši Švicarji ostali še naprej Švicarji tudi glede točnosti. Kdo bi jim zameril, ko pa so se na poti po naši lepi deželi imeli tako lepo, da so pozabili celo na uro! Ali si lahko zamislimo še katero večje priznanje za slovensko gostoljubnost?

Marija Stritar

100 SRČNIH KONCERTOV

Manca Izmajlova in Benjamin Izmajlov – mednarodno uveljavljeni zakonski par, pevka mezzosopranistka s prelepim glasom in virtuoz violinist, tokrat iz največjih svetovnih glasbenih odrov prihajata

na najmanjše slovenske. Serija »100 srčnih koncertov« je niz koncertov po malih kulturnih domovih v želji, da napolnijo srca čim večjemu številu poslušalcev – v živo. Glasba ima izmed vseh umetnosti največjo moč na človeška čustva, žal pa jo zadnja leta vse bolj poslušamo le prek televizije, radijev in računalnikov.

Koncert, ki mu boste lahko prisluhnili v **dvorani NA GRADU TURJAK, v petek, 18. oktobra, ob 19 uri**, bo zaobjemal največje uspešnice Mance Izmajlove iz platinastih albumov Slovanska duša ter Slovensko srce in druge najlepše svetovne in slovenske melodije. Po besedah dosedanjih poslušalcev dogodek, ki vam bo napolnil srce za dolgo in ga nikakor ne smete zamuditi!

Nastopila bo tudi Velikološka vokalna skupina pod vodstvom Martine Kovačič.

Informacije o koncertu: Javni zavod Trubarjevi kraji, telefon 041 766116.

Predprodaja vstopnic med 1. in 16. oktobrom: Varianta – prodajalna v Domu krajanov Turjak in Plaža na Škofljici, Občina Velike Lašče, Mestna knjižnica Grosuplje, Rokodelski center Ribnica.

Na dan koncerta se bodo vstopnice prodajale na gradu Turjak dve uri pred prireditvijo.

Cena vstopnice: predprodaja 8 € in na dan koncerta 10 €!

Lepo vabljeni!

SRČNA MANCA IZMAJLOVA

Ste priznana in uspešna glasbenica z bogato bero nastopov in samostojnih koncertov. Kako dolgo se je oblikovala vaša glasbena pot, da ste prišli do vseh vaših uspehov?

Pri petnajstih letih sem imela prve ure solopetja, vse do študija v Londonu sem pela v različnih glasbenih skupinah in s pianisti, prav tako tekom študija. Po končanem študiju v Londonu sem pričela s profesionalnimi nastopi, vendar so večji uspehi začeli prihajati šele pred kratkim, torej več kot deset let kasneje. Za vse dobre stvari je potrebno veliko časa, kar se na hitro naredi – tudi na hitro izgine.

Katerega od projektov si štejete za največji uspeh?

Koncerte z Ruskim državnim simfoničnim filmskim orkestrom v Sloveniji in drugod ter stoječe ovacije na koncu njih. V Moskvi sva Z možem za vse najino delo tudi prejela visoko priznanje Ruske pravoslavne cerkve – »Red Cirila in Metoda«. Drugače pa sem najbolj ponosna na svojo družino in smatram, da noben poklicni uspeh ni važnejši od sreče doma.

Slovenski glasbeniki svoje sposobnosti in talent pogostokrat razvijajo v tujini, vas je študijska pot popeljala celo v daljno Moskvo. Kako ste se kot mlada študentka znašli v ogromnem ruskem mestu?

V Londonu je bilo težje, saj sem bila zelo mlada in sama. V Moskvi je bil ob meni že mož in tako je bilo lažje. Razen tega sem zelo hitro našla prijatelje in je tako Moskva kljub svoji ogromnosti zelo hitro postala dom. Uživala sem tudi v vrhunski in za študente zelo dostopni (velikokrat brezplačni) ponudbi koncertov. Vsakič se z veseljem vrnem!

Kaj vam pomeni petje in glasba? Katera zvrst vam je najljubša?

Z možem rada rečeva, da glasbe ne deliva na zvrsti, temveč na dobro in slabo. Pri nas doma poslušamo veliko različne glasbe, največkrat pa sta to klasika – predvsem instrumentalna in dober pop. Mož se navdušuje nad bolj rokarskimi elementi in jazz fusionom, jaz pa imam zelo rada italijansko glasbo in ko sem sama, največkrat poslušam njihove radie, npr Radio Monte Carlo. Otroci morajo poslušati to, kar poslušava midva 😊

Kako je nastala ideja o turneji »100 srčnih koncertov« in zakaj takšen naslov?

Najini karieri sta vezani predvsem na velike odre in velike projekte. Vem pa, da mi veliko ljudi rado prisluhne, a niso še imeli prilike priti na kak koncert. Zato sva se odločila, da greva midva med ljudi, v vasi, v najmanjše kulturne domove, s kar se da nizkimi cenami kart in koncerti, ki bodo ljudem prinesli veselje, sprostitvev in nekaj dobre volje v teh časih, ko nas povsod obdaja pesimizem. Najprej je bilo mišljenih 10 koncertov, potem pa je bilo tako zanimanje, da sva povečala na 100. Sedaj jih imava za sabo že več kot 40, ljudje so navdušeni in res sem vesela, da sva pričela z njimi.

Ste tudi uspešna mamica, saj se je vaša družina pred dvema mesecema povečala in je vaša prvorojenka dobila sestrico. Iskrene čestitke! Na odru sta z možem izvrstna glasbenika, doma pa verjetno uglašena zakonca, saj si drugače uspehov ne gre predstavljati. Kako vam uspe usklajevanje med kariero in družino?

Hvala. S pomočjo družine – vseh štirih najinih staršev in celo mojih dveh bratov, je precej lažje. Nikoli ni težav za varstvo, mami nam dostikrat kaj skuha... Tako imava z možem precej svobode. Vesela sem, da je tako in res hvaležna za tako družino!

V imenu naših bralcev vam želim še veliko uspehov na vaši glasbeni, pa tudi družinski poti in se že veselimo srečanja z vami, ko se boste s svojim koncertom »ustavili« tudi na gradu Turjak.

Pogovarjala se je Lidija Čop

Občina Velike Lašče,
Javni zavod Trubarjevi kraji in
Slovensko protestantsko društvo Primož Trubar

vas vabijo

na

SLAVNOSTNO PRIREDITEV OB DNEVU REFORMACIJE

z nagovorom
dr. Uroša Grilca, ministra za kulturo

in

otvoritev slikarske razstave dipl. slikarja Draga Petrovića.

V priložnostnem programu bodo sodelovali člani kulturnih društev, vokalnih skupin in posamezniki iz občine Velike Lašče.

Prireditev bo na praznični dan, v četrtek, 31. oktobra, ob 18. uri,

na Trubarjevi domačiji na Rašici.

Vsi prav lepo vabljeni!

Javni zavod Trubarjevi kraji
vas lepo vabi na

ODPRTJE RAZSTAVE URBANIH PEJSAŽOV
MILOŠA SARIČA,
gosta iz Kragujevca,

ki bo v soboto, 12. oktobra, ob 19. uri na Trubarjevi domačiji na Rašici.

V kulturnem programu bodo sodelovali učenci Glasbene šole Ribnica, oddelka Velike Lašče.

Vabljeni!

Predstavitve ekokriminalke Medvedja kraljica

14. 11. 2013 ob 18. uri

Javni zavod Trubarjevi kraji in Mohorjeva založba Celovec vabita na pogovor o sobivanju z medvedom in na predstavitev ekokriminalke

Medvedja kraljica,

avtorja Andreja Rijavca.

Poleg avtorja Andreja Rijavca bo gost prireditve poznavalec rjavega medveda **biolog Ivan Kos**, predstojnik katedre za ekologijo in varstvo okolja na Biotehniški fakulteti v Ljubljani.

Knjiga bo naprodaj po znižani ceni (17 €), avtor jo bo tudi podpisoval.

Vljudno vabljeni!

NOV DELOVNI ČAS

Frizerski salon
Čopek
Tel.: 01/7807 879 GSM: 031 505 375

Si želite novo frizuro?
Prepustite se mojstricam striženja, barvanja ...
Pokličite zdaj!

VIDEM 59, Dobropolje

DELOVNI ČAS:
PON – PET: 7.00 – 20.00
SOB: 8.00 – 16.00

SOLARIJ – ZELO UGODNE GENE
V MESECU NOVEMBRU IN OKTOBRU

»NA OBISKU PRI JURIJU DALMATINU«

Ena izmed skupnih točk, ki vežeta občino Krško in občino Velike Lašče, je gotovo ohranjanje izročila 15. in 16. stoletja, našega protestantskega izročila. Mi imamo Trubarja, Krško ima Jurija Dalmatina. Ravno ta dva moža sta bila tista, ki sta bila 'kriva', da smo leta 2008 vzpostavili prvi tesnejši stik. V Krškem je v Trubarjevem letu gostovala razstava Vsem Slovencem, šolarji OŠ Jurija Dalmatina so nas v Trubarjevem letu s kolesi obiskali na domačiji, leto kasneje smo na domačiji v okviru Trubarjevih četrtkov gostili Alenko Černelič Krošel, kustosinjo Mestnega muzeja Krško in predsednico posavske podružnice SPD Primož Trubar.

Ravno v Trubarjevem letu leta 2008 pa so v sodelovanju OŠ Jurija Dalmatina Krško, Valvasorjeve knjižnice Krško in že omenjene posavske podružnice protestantskega društva pričeli v Krškem z likovnim in literarnim natečajem z naslovom »Na obisku pri Juriju Dalmatinu«. Vsako leto so osnovnošolci in srednješolci posavskih šol pripravili izjemno kakovostna dela, izbor teh iz let 2008–2013 pa so predstavili tudi pri nas, v galeriji Skedenj na Trubarjevi domačiji na Rašici.

Učenci OŠ Jurija Dalmatina iz Krškega so z nami podelili nekaj najboljših in nagrajenih literarnih del, nastalih v letih 2008–2013.

Za glasbeni predah so poskrbeli harmonikarji Glasbene šole Krško.

Razstavo je 13. septembra odprl mag. Viktor Žakelj, predsednik Slovenskega protestantskega društva Primož Trubar, v kulturnem programu so sodelovali Matjaž Gruden in učenci Osnovne šole Jurija Dalmatina Krško ter Glasbene šole Krško. Za pogostitev pa so poskrbele članice DPŽ Velike Lašče.

Odprtja razstave sta se udeležila tudi podžupanja Občine Krško Ana Somrak in velikolaški župan Anton Zakrajšek.

Pripravila: Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji

**ZOBNA AMBULANTA
PRENADENT**

- estetsko zobozdravstvo,
- protetika,
- implantologija,
- otroško zobozdravstvo,
- brezbolečinsko lasersko zobozdravstvo,
- zdravljenje parodontalne bolezni

Draga 1, 1292 lg • GSM: 040 954 000 • www.zobozdravstvo-prenadent.si

KNJIŽNICA FRANA LEVSTIKA

Stritarjeva cesta 1
Velike Lašče Tel. 788 98 86

URNIK

pon, čet, pet 12.30–19.00
sre 10.00–15.00

IZPOSOJA

knjige 3 tedne
DVD-ji 1 teden

IZPOSOJA REVIJ za odrasle, otroke in mladino

LETNA ČLANARINA

mladi do 18. leta in nezaposleni	BREZPLAČNO
študenti in upokojenci	8 evrov
zaposleni	12,50 evrov
urbana – izkaznica	2 evra

Lepo vabljeni v knjižnico!

PRVI PONEDELJEK V MESECU
OB 18. URI
URA PRAVLJIC

PRVI ČETRTEK V MESECU
OB 19. URI
LITERARNI VEČER

KNJIŽNE NOVOSTI

ODRASLI

Leposlovje

MOJA DRUŽINA IN DRUGE ŽIVALI, G. Durrell
POGRETO ZELJE, I. Welsh
SIMONOVE PRIČE, R. Podržaj
TRUPLO V KNJIŽNICI, A. Christie
KRALJEVA GORA, V. Klavara
HAMLET, W. Shakespeare
KRALJ NA BETAJNOVI, I. Cankar
LJUBO DOMA, S. E. Phillips
TRI NEVESTE, J. Garwood
PESEM SI 13, zbornik
POD KOŽO, D. M. Lessing
NEDOLŽNI OGENJ, B. Joyce
SREČNI KONCI, Ž. Kozinc
PROSIM, PAZI NA MAMO, K. Sin
PRIMITIVE TATU, J. Patterson
POZABLJENI VRT, K. Morton
ESTERINA ZAPUŠČINA, S. Marai
SEZNAM ŽELJA, J. Costello
POPOLNA HOPE, N. Roberts
TABLETKA ZA SREČO, L. Marney
PRISLUHNI SRCU, J. P. Sendker
SENČNI MOŽ, C. McFadyen
SMRT V MESTU NA VODI, T. Alexander
USODNA PRETEKLOST, C. Phillips
KO ORLI LOVIJO, S. Scarrow

12. ŽRTEV, J. Patterson
OSTANI Z MENOJ, N. Amarillo
JULIJ CEZAR, W. Shakespeare
ANTIČNA POEZIJA
GRENKI SADEŽI PRAVICE, M. Jesih
BEZNICA, E. Zola
MENUET ZA KITARO, V. Zupan
GOSPA BOVARYJEVA, G. Flaubert
NA KLANCU, I. Cankar
IZPOVED LONDONSKEGA GANGSTERJA, J. Pridmore
ZALJUBLJENOSTI, J. Marias
KUKAVIČJE JAJCE, S. Pregl
PRVA DAMA, S. Phillips
SHAJANJE, A. Enright
FAZANARJI, J. Adler-Olsen
VISEČI VRT, P. White
JUTRANJA MESEČINA, J. Deveraux
SKRIVALIŠČE, L. Gardner
PREPLETENA, S. Day
IN V GORAH ODZVANJA, K. Hosseini
ZBRANE PESMI, S. Kosovel
SULEJMAN VELIČASTNI, C. Falconer
BARVE HREPENENJA, V. Jackson
ZAPISANO V KOSTEH, S. Beckett
LONDONSKA ULICA, S. Young
LIRIKA SLOVENSKE MODERNE
MILOŠ, M. Demšar
PESNIŠTVO SLOVENSKEGA REALIZMA
TUJEC, A. Camus
BURKA O JEZIČNEM DOHTARJU
SODOBNA SLOVENSKA KRAJŠA PRIPOVED
KRATKA PRIPOVED OD ANTIKE DO ROMANTIKE
MARTIN KAČUR, I. Cankar

SONET
SODOBNA SLOVENSKA KRAJŠA PRIPOVED
RABLJEVA HČI IN ČRNI MENIH, O. Pöttsch
Z ROBA SMRTI V PRAVI JAZ, A. Moorjani
TEŽAVE Z VALENTINOVIM, R. Gibson
MALA PLESALKA, C. M. Buchanan
STALINOVI OTROCI, O. Matthews
V KAMEN, V VODO, M. Kravos
GÖTZ IN MEYER, D, Albahari

Stroka

SRBIJA NA DLANI, vodič
RAK NA DUŠI, N. Sršen
PRIROČNIK ZA USPOSABLJANJE ZA GAŠENJE
USPOSOBLJENIH OSEB, A. Jug
SONČNI KRALJ, G. Gerosa
ZGODOVINA FILMA NA SLOVENSLEM, Z. Vrdlovec
SLOVENSKA PISTAELJSKA POT, vodnik
USTVARJALNO ŽIVETI S HEMOFILIJJO, D. Bošnjak
ŠTEJEM DO TRI, T. W. Phelan
ESEJ NA MATURI 2014
POPOLN VODNIK PO RIBIŠTVU V MORJU IN SLADKIH
VODAH, N. Ferran
PO TIHEM ZAPELJANI, K. M. Adams
POZDRAVIMO MULTIPLIO SKLEROZO, A. Boroch
DREVESNIČARSTVO IN TRSNICARSTVO, G. Osterc
RECI NE BREZ SLABE VESTI, J. Juul
52 IZLETOV, N. Arlič
MILAN KUČAN, D. Kaloh
VELIKI KOLESARSKI VODNIK PO SLOVENIJI, I. Maher
OKRASNI RIBNIK, M. Leitinger
SKRITO POVELJE, D. Potočnjak
SLOVENSKA SLOVSTVENA FOLKLORA
PREMAGAJMO SRČNI INFARKT IN MOŽGANSKO KAP, S. Meredith
VOZLI IN PIONIRSKI OBJEKTI
UKRADENE SANJE, 1. in 2. del, J. Hinojo
V NARAVO, priročnik
KO INTERNET POSTANE DROGA, F. Tonioni
VSE O MAČKAH, K. Hampshire
ZAMOLČANE SKRIVNOSTI ALOJE ARBORESCENES, M. Šega
5 JEZIKOV LJUBEZNI OTROK, G. Chapman
BILI SO MENTORJI, I. Ilich
ODPRT UM, VERUJOČE SRCE, papež Franciscus
LITERARNE ZGODBE IZ SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI, N. Barbarič
PRAVILNA VADBA ZA POLMARATON, A. Butz
MEJNA OSEBNOSTNA MOTNJA ZA TELEBANE, C. H. Elliot
GOZDNA KUHINJA, P. Kavšek
VELIKA IGRALSKA DRUŽINA, P. Bibič
KAKO JE EFT SPREMENIL MOJE ŽIVLJENJE --- IN LAHKO
TUDI VAŠE
UPOR: ARABSKA POMLAD IN EVROPSKA JESEN, B. Videmšek
INTERNET, H. Fröhlich
NOGOMETNI VRATAR, P. Vasić
TAKO SEM ŽIVEL: STOLETJE BORISA PAHORJA, T. Rojc
EDVARD KOCBEK: PRIČEVALEC NAŠEGA ČASA, B. Pahor
SODOBNA ŽGANJEUHA, J. Hribar

DUŠAN MRAVLJE: TEK – MOJA NOROST, B. Fon
SIMBOLISTIČNA LIRIKA
UŽIVAJTE V NARAVI BREZ STRAHU PRED KLOPI, S. Lončar
15 MINUT ZA OBROK, J. Oliver
ORIGAMI, A. Wood
GUINNESS WORLD RECORDS 2014
VELIKI BRILJANTNI VALČEK, A. A. Širca
HAMLET, A. A. Širca
CINCA MARINCA, F. Milčinski
USTVARJEN ZA GIBANJE, G. Hočevnar
HRANA IN PREHRANA ČEBEL, G. F. Taranov

OTROCI IN MLADINA

Stroka

MOJ PRVI ŽIVALSKI SLOVAR
TISA REŠI SVET ALI KAKO DELUJE RADIO, Ž. Gombač
PRIMER GALA MATRICE ALI KAKO DELUJE TELEVIZIJA, Ž. Gombač
USTVARJALNE ZVERINICE, D. Wilson
KOLIKO JE URA?, E. Golding
KJE SO ŽIVALI?, A. Poittier
OXFORD – SLOVENSKO-ANGLEŠKI SLIKOVNI SLOVAR
ZA OTROKE
SLIKANJE S PRSTI, R. Curto
MORJE, E. Lepetit
VESOLJE, E. Lepetit
ILUSTRIRAN ATLAS VOZIL, C. Szoke

Leposlovje

ČUDOVITE LETEČE KNJIGE GOSPODA MORRISA
LESSMORA, W. Joyce
MIŠEK TIP PRI ZDRAVNIKU, A. Casalis
GARFIELD VAM JO ZAKUHA, J. Davis
GARFIELD NA DIETI, J. Davis
VELIKANSKA LJUBEZEN, H. Gudrun
MINICOPRE, B. Westera
JURE IN JAKA, K. Crowther
LIPKO IN KOŠOROK, P. Suhodolčan
PIKI, KAJ JE TO? E. Hill
SKUPAJ SAMI, K. Bruder
JUNAKI Z LADJE ARGO, G. Kos
DNEVNIK ANAMARIJE, M. Quoist
JURI MURI V AFRIKI, T. Pavček
PIKIJEVA ZGODBA ZA LAHKO NOČ, E. Hill
MIHOVO PISMO, T. Percival
SARA GRE RADA V VRTEC, C. Reid
IME ČAROBNEGA DREVESA, D. Hofmeyr
DEŽELA BOMB, DEŽELA TRAV, B. Mozetič
MIO, MOJ MIO, A. Lindgren
NA NOETOMI BARKI OB OSMIH, U. Hub
DEČEK JARBOL, B. Zupančič
HVALEŽNI MEDVED, koroška pripovedka
LONČEK KUHAJ, češka ljudska pravljica
ČRVIVRE PESMI, A. Rozman
DVANAJST UJCEV, rezijanska ljudska pravljica
POD MEDVEDOVIM DEŽNIKOM, S. Makarovič

RDEČA KAPICA, J. Grimm
MESEČEVA VILS, F. Lazzarato
PUJSINA REŠEVALNA AKCIJA IN ..., A. Smolar
JAZ, KOŠARKAR, M. Gobec
BIL SEM HUDOBEN, PRAVA BARABA, A. Ferrara
KRIVE SO ZVEZDE, J. Green
PESMI IZ RIMOGOJNICE, A. Rozman
DOBRI ZMAJ IN HUDOBNI ZMAJ, C. Nöstlinger
ČUDEŽNA BOLHA MEGI IN PAPAGAJ SLAVKO, D. Muck
ČRIČEK IN MRAVLJICA TER DRUGE BASNI, K. Huseinović
MAČKON GOSPODIČNE VALENTINE, E. Malačič
PIKIJEVA SKRIVALNICA, E. Hill
MESTO KOSTI, C. Clare
GROZNI GAŠPER IN NOČNA MORA, F. Simon
KOZJA POGAČA, A. MacDonald
POJDITE DOMOV, TROLI!, A. MacDonald
TROLI NA POČITNICAH, A. MacDonald
DAJMO, TROLI!, A. MacDonald
SOVICA OKA, S. Makarovič
ŠKRATEK NACE NA POLETNI VEČER, B. Čeh
IMAM DISLEKSIJO, H. Kraljič
POPOTOVANJE OČETOV, D. Ratte
SVETILNIK V NEVIHTI
GNUSNA KALNICA, A. Predin
BRAZGOTINE, C. Rainfield
KROJAČEK HLAČEK, L. Suhodolčan
ČAJ V PARKU, M. Cundrič
NIKOLIKA, I. Štusej

DVD, CD odrasli

ODŠTEKANI PROFESOR, komedija
CHARLIEJEV SVET, drama
ZA DEŽEM POSIJE SONCE, komedija
PODKUPLJENO MESTO, kriminalka
PARKER, akcijski
GOSPODAR, drama
LJUBEZEN MED SVETOVOMA, drama
KRVNE SKRIVNOSTI, drama
ANANAS EXSPRES, komedija
POLICIST, komedija
POLNOČ V PARIZU, komedija
OBOROŽENI PRIDIGAR, biografski
HIMNA REPUBLIKE SLOVENIJE, cd
ASTERIX IN OBELIX V BRITANIJI, komedija
ANONIMNEŽ, drama
TOPLA TRUPLA, komedija
42, drama
PADEC OLIMPA, akcijski
LOV, drama
STRANSKI UČINKI, drama
NA CESTI, drama
LAHKO NOČ GOSPODIČNA, drama
DAJMO FANTJE, komedija
UKRADENE BESEDE, drama
SMRT ČLOVEKA NA BALKANU, komedija
OSEBNA PRTLJAGA, drama
LORDS OF DOGTOWN, drama
ZMAGOVALEC, drama
SAMA PROTI VSEM, drama

DVD, CD otroci in mladina

MOGOČNI OZ, mladinski
DEKLICA IN LISICA, mladinski
PRINCESA NEVESTA, mladinski
OLIVER TWIST, mladinski
ZAMBEZIA, risanka
SNEŽNA KRALJICA, 1. in 2. del, risanka
RADOVEDNI JAKA, risanka
THE JUNGLE BOOK, risanka
KAUWBOY, mladinski
GAZOOON, 1., 2. In 3. del, risanka
ČUDOVITA BITJA, mladinski

**OKREPČEVALNICA
ROZIKA**
PIZZERIA
OKREPČEVALNICA - PIZZERIA ROZIKA
TURJAK 17, 1311 TURJAK
SKARPA d.o.o., Gračež 44 a, 1311 Turjak

MALICE - KOSILA - PIZZE
JEDI PO NAROČILU
JUTRANJA KAVA OB 6.00 uri

DELOVNI ČAS	
Ponedeljek - četrtek	6.00 - 22.00
petek	6.00 - 02.00
subota	7.00 - 02.00
nedelja	8.00 - 22.00

TURJAK 59, TURJAK
GSM: 041 772 711

MINIBAGER 6 TON

**IZKOPI
PREVOZI S KIPERJEM
GRADBENA DELA
UREDITEV DVORIŠČ
ASFALTIRANJE
PRODAJA IN VGRADNJA
ČISTILNIH NAPRAV**

ARMEK-GRAF, ROTO, ZAGOŽEN AQUAmax, VODATEH

**CENA ŽE OD
2.299,00 €
+DDV**

Z VGRADNJO IN VSEMI PRIKLOPI
LAKI ZA PARKET IN PRIBOR

Berger-Seidle

LAKI, OLJA, SREDSTVA ZA ČIŠČENJE
IN VZDRŽEVANJE PARKETA
SE PRIPOROČAMO!

PRAZNIK SUHEGA SADJA NA GRADEŽU

Drevje je že začelo ponujati svoje plodove in tako je tudi letos tretjo nedeljo v septembru Društvo za ohranjanje dediščine Gradež organiziralo tradicionalni Praznik suhega sadja, ki ga sestavlja pohod po Trubarjevi fari ter glavna prireditev na Gradežu. Zjutraj je pohodnike pozdravil Boris Zore, do lani dolgoletni predsednik društva in sedanji direktor Javnega zavoda Trubarjevi kraji. Okoli 60 pohodnikov se je pod vodstvom članov društva Damjana Petriča in Gustlja Gašpariča nato odpravilo od Turjaka do rojstne Rašice in cerkve sv. Kancijana v Škocjanu, kjer je bil Primož Trubar krščen. Na Rašici je za zanimivo in doživeto predavanje o Trubarjevem življenju spet poskrbel Andrej Perhaj, poleg spominske sobe so si popotniki

Na pohodu

Počitek na poti

Na Trubarjevi domačiji

Vesele Ribničanke

Folklorno društvo Šenčur

lahko ogledali še posamezne objekte domačije, spremenjene v muzej. Med potjo proti Škocjanu so se na hribu Kraj ustavili pri brunarici Staneta Zabukovca, kjer so se okrepčali z rogljički in pijačo. V cerkvi jim je član društva Andrej Jakob povedal nekaj podatkov o škocjanski fari, nato so pot nadaljevali so glavnega prireditvenega prostora na začetku Gradeža. Za dobrodošlico s kozarčkom ter drobnim pecivom sta tam skrbeli članici društva Meta Klančar in Albina Kotar, naprej pa so vabile številne stojnice.

Ob 14. uri se je na odru začel enourni kulturni program, ki ga je spremljal s harmoniko Simon Petrič. Ta je nastopajoče tudi predstavljal – najprej je predstavil domačo vokalno skupino Suhe češplje. Obiskovalce sta nato pozdravila predsednik društva Matjaž Starič in župan Anton Zakrajšek, ki je spomnil tudi na 75-letnico vaške sušilnice sadja. Ta je bila pred desetimi leti obnovljena in tako so jo vaščani obvarovali propada. V izvornih oblačilih iz časa Marije Terezije so nato ob glasbeni spremljavi nastopili člani Folklornega društva Šenčur, ki skrbi za ohranjanje starih šeg in gorenjskih plesov. Z venčkom narodnih je navdušila vokalna skupina Vesele Ribničanke, ki je vznikla iz Društva podeželskih žena Ribnica in se udeležuje tudi srečanj ljudskih pevcev in godcev ter folklornih skupin v tujini. Pri pevskem nastopu jih je na citrah spremljala Tanja Zalokar. Zanimiva so bila njihova različna oblačila (praznična, za kmečka opravila, za delo v gospodinjstvu ...) iz

začetka 20. stoletja, tako je vsaka pevka predstavljala svojo podobo. Folklorno društvo Velike Lašče, ki ga sestavljajo članice Društva podeželskih žena Velike Lašče in člani Konjerejskega društva Velike Lašče, je predstavilo dolenske plesne, velik aplavz pa je doživel tudi ženski pevski trio Triola. Članice sicer pojejo v različnih zborih, kar so potrjevali tudi njihovi ubrani glasovi in brezhiben nastop brez glasbene spremljave. Do večera je z glasbo za ples obiskovalce zabaval ansambel Pojav, katere član je tudi

Sladka ponudba na stojnici

Pestra ponudba na stojnici

Suha roba

Lončarski izdelki

DRUŠTVO ZAPOTOK S STOJNICO NA GRADEŽU

Učenje lokostrelstva

domačin Simon Petrič.

Popoldne se je zvrstilo blizu 1.500 obiskovalcev. Ti so si poleg sušilnice sadja lahko ogledali črno kuhinjo in staro gostilniško klet ter stalno zbirko starega kmečkega orodja v kozolcu, kjer je za razlago poskrbel lastnik Stane Zabukovec. Tam so članice društva Justina Andolšek, Joža Koprivec in Tončka Jakopin kot po navadi prikazovale tudi nekatera ročna kmečka dela: izdelavo zobotrebcev in slamnatih predpražnikov ter predenje na kolovratu. Tine Rop je pripravil bogato razstavo gob, na stojnicah pa je bilo mogoče kupiti različne domače dobrote in izdelke: potice, zavitke, marmelade, suho sadje v naravni obliki in v žganju, lončarske in keramične izdelke, suho robo, nakit, čaje in druge izdelke za zdravo življenje ... Za ponudbo so poleg članic domačega društva poskrbeli tudi obrtniki in društva iz velikolaške občine.

Za najmlajše so bile organizirane otroške delavnice in pastirske igre, zabavali so se tudi ob peki hrenovk na ognju. Tu je za njihovo varnost skrbel Mare Šavli. Odrasli in otroci so se lahko preizkusili, kako nadarjeni so za lokostrelstvo. Kar pridno so kupovali tudi srečke – vse so prinesle vsaj drobno darilce ali šopek cvetja, zato jih je kljub velikemu številu že kmalu zmanjkalo.

Članice društva in druge vaščanke so pripravile mnoge slaščice, pod jurčkom ni zmanjkalo pijače, najbolj lačnim je bilo namenjeno meso z žara, pekle so se krače, vrteli odojki, pripravljene so bile tudi specialitete: gradeška postrv, ajdova kaša z jurčki, prosena kaša s suhimi slivami in gradeški golaž iz kotla.

K uspešni prireditvi je pripomoglo tudi vreme, saj nam je – kljub dežju marsikje drugje po Sloveniji – prizaneslo s padavinami. Res pa so se obiskovalci proti večeru precej hitro razredčili, saj je začela temperatura nezadržno padati. Praznik našega društva pač napoveduje jesenski čas ...

Zdenka Zabukovec

Foto: Brane Vršnik

Vsako tretjo nedeljo v septembru člani Društva za ohranjanje dediščine Gradež predstavijo svoje delovanje na osrednji prireditvi, Prazniku suhega sadja. Društvo Zapotok pod Kureščkom z Društvom za ohranjanje dediščine Gradež dobro sodeluje. Lahko bi rekli, da si izmenjujemo obiske. Že nekajkrat se je Društvo Zapotok predstavilo na njihovih tradicionalnih prireditvah. Tudi 15. septembra letos smo bili tam, na Prazniku suhega sadja s svojo stojnico.

Gradež z bogato naravno in kulturno dediščino

Gradež, majhna hribovska vasica je ena najstarejših in najzanimivejših vasi v Trubarjevih krajih, kot pravijo sami. In res je. Kdor jo je imel priliko obiskati, se je v to lahko prepričal. Ponaša se z bogato naravno in kulturno dediščino, za katero ohranitev se člani društva in vaščani močno prizadevajo ter s tem privablajo vse več ljudi iz vseh koncev Slovenije in tujine. Tako je na Praznik suhega sadja na ogled sušenje sadja v stari sušilnici, staro vaško jedro gradeških hiš s črnimi kuhinjami in kmečkimi pečmi, kašče in kozolci. Pod kozolci je razstava starega kmečkega orodja in opreme. Obiskovalci lahko spoznajo stara kmečka opravila in ljudske šege. Vse to si je moč ogledati, samostojno ali pa z razlago vodičev. Na gradeškem odru se na praznik odvija kulturni program s pevsko, plesno in besedno dediščino.

Tradicionalne izdelke obiskovalci lahko najdejo na stojnicah raznih društev in zasebnikov. Na prazniku je pestra gostinska ponudba z domačimi dobrotami.

Predstavitve na stojnici

Sekcija za zdravo življenje, ki deluje v okviru Društva Zapotok, se je na prireditvi predstavila s svojimi izdelki. Ponudba na stojnici je bila zelo bogata. Poleg košare s čaji, ki jih vsako leto nabiramo v še neokrnjeni naravi in sušimo na tradicionalen način, smo ponudili tudi bombažne vrečke za shranjevanje čajev. Marsikateri nabiralec zelišč ne ve, kam in kako bi čaje spravil za zimo. Razni stekleni kozarci in posode nam zavzamejo veliko prostora, z vrečkami na vrvice pa je problem rešen. Lahko jih obesimo, čaji so shranjeni v okolju prijaznem materialu, pa še ločimo jih lahko po barvah in imamo tako boljši pregled. Na voljo so bili tudi razni pripravki iz zdravilnih rastlin, kot so olja in tinkture ter dišeče vrečke s sivko in prenosne ekološke vrečke. Slastni konopljinimi piškoti ter pirini medenjaki so šli za med. Ponudbo je dopolnjeval ročno izdelan čipkast nakit in iz poldragih kamnov ter umetniške slike članic našega društva. Tudi nekaj zobotrebcev smo imeli, pa ne gradeških, temveč Francetovih; on jih izdeluje še ročno. Za živahen vrvež okrog naše stojnice je s svojo pojavo s polnim cekarjem zdravilnih rožic poskrbela naša hribovska »Pehta«.

Stojnice so bile že zdavnaj pospravljene, zabava na vasi se je z ljudskim petjem in plesom nadaljevala v pozno popoldne in večer.

Društvo Zapotok, Sekcija za zdravo življenje

Darja Mlakar

UČENJE VSE ŽIVLJENJE

UNIVERZA ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO

OBDOBJE VELIKE LAŠČE

NOVO ŠOLSKO LETO 2013/2014

NOVE ČLANE VPISUJEMO ŠE VES OKTOBER!!!!

V petek, 27. septembra je na Trubarjevi domačiji potekalo uvodno srečanje UTŽO Velike Lašče ob pričetku novega šolskega leta. Predstavljeni so bili programi, ki bodo na voljo slušateljem v novem šolskem letu. Pričeli smo s prvimi prijavi, nove člane pa bomo vpisovali še vse do konca oktobra.

Pri oblikovanju študijskih krožkov je poudarek tudi na medgeneracijskem sodelovanju, zato članstva ne omejujemo na starejše odrasle, ampak želimo, da se nam pridružijo tudi mlajši. Da se boste lažje odločili in se nam priključili, si lahko predstavitev krožkov ogledate tudi v Levstikovem domu na hodniku pred knjižnico (na ogled bo vse do konca oktobra) ali pa pridite brezplačna uvodna srečanja.

ŠTUDIJSKI KROŽKI, KI BODO DELOVALI V ŠOLSLEM LETU 2013/2014:

NAŠ KRAJ VČERAJ, DANES, JUTRI

Mentorica: Barbara Pečnik
Tema: VELIKOLAŠKO GLEDALIŠČE
Termin: ponedeljek, 10.00–11.30
Lokacija: Trubarjeva domačija, Rašica
Pričetek: 4. november 2013

RAČUNALNIŠKI KROŽEK

Mentor: Anže Starič
Vsebina: uporaba računalnika v vsakdanjem življenju (primerno tudi za popolne začetnike).
Termin: sreda, 18.00–19.30
Lokacija: računalniška učilnica v OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče
Pričetek: 6. november 2013

LITERARNA SKUPINA

Mentorica: Ana Porenta
Vsebina: besedne igre za bogatenje besednega zaklada, spoznavanje različnih zvrsti pisanja, lastno literarno snovanje.

Termin: enkrat mesečno po dogovoru
Lokacija: Trubarjeva domačija, Rašica
Pričetek: četrtek, 7. novembra, ob 18. uri

ČEBELARSKI KROŽEK

Mentor: Brane Borštnik
Vsebina: čebelarstvo ter spoznanja o zdravilnih in krepilnih učinkih iz zakladnice čebeljega panja
Termin: petek, 17.00–18.30
Lokacija: klubska soba v Levstikovem domu, Velike Lašče
Pričetek: 4. oktober 2013

BRALNI KROŽEK

Mentorica: Nuša Dedo Lale
Vsebina: V letošnjem letu se bomo posvetili sodobnim domačim proznim delom – tako žanrskemu romanopisju kot kratki zgodbi.
Termin: petek, 19.00–20.30 ura, vsak tretji teden po vnaprejšnjem dogovoru
Lokacija: spominska soba v Levstikovem domu, Velike Lašče
Pričetek: 4. oktober 2013

AMATERSKA FOTOGRAFIJA

Mentor: Niko Samsa
Vsebina: osnove fotografije, računalniške obdelave in osnove snemalne tehnike s fotoaparatom
Termin: po dogovoru
Lokacija: Levstikov dom, teren
Pričetek: po dogovoru

NOVO!!!!

POUČEVANJE RISANJA IN SLIKANJA

Mentorica: Urška Meke
Vsebina: Tečaj je primeren za vse, ki imajo umetniško žilico, tako za začetnike kot poznavalce. Program se prilagaja znanju in željam posameznih skupin. Vključuje ustvarjanje v različnih tehnikah in upodabljanje različnih motivov. V lepem vremenu ustvarjamo tudi v naravi. Obiskujemo likovne razstave in na njih sodelujemo.
Termin: torek, 16.30–18.00
Lokacija: Trubarjeva domačija, Rašica
Pričetek: 5. november 2013

ZELIŠČARSKÉ DELAVNICE (Društvo Zapotok)

Mentorica: Ana Usenik – »Pehta s hribov«
Vsebina: V svetu zdravilnih rastlin, začimb in dišavnice. Predvideni sta dve srečanja:
1. ZDRAVILNE RASTLINE: prepoznavanje zdravilnih rastlin in njihovo nabiranje, sušenje in shranjevanje zdravilnih rastlin, osnove priprave in uporabe zdravilnih rastlin (priprava čajnih mešanic za pokušino čajev), izdelava ognjičevega zeliščnega

mazila (udeleženci prejmejo recept in lonček mazila)

2. ZAČIMBE IN DIŠAVNICE: prepoznavanje začimb in dišavnice, gojenje in njihovo nabiranje, shranjevanje začimb in dišavnice, vrsta uporabe v kulinarici in zdravilne namene.

Termin: Dva četrta med 17. in 19. uro.
 Datum izvedbe bo določen naknadno. Delavnica bo izvedena v primeru zadostnega števila prijav.

Nujne predhodne prijave!!!!

PROMETNA VARNOST

Mentor: Marko Kožar
Vsebina: Živimo ob prometni cesti, ki slovi kot »cesta smrti« in ogroža naša življenja, pa ta cesta ni nič kriva. Vse večje in manjše nesreče so se na našem področju na relaciji Ljubljana Kočevje dogajale po krivdi nas-uporabnikov. Kje so vzroki? Nespoštovanje ali nepoznavanje prometnih predpisov, malomarnost, objestnost, nesposobnost predvidevanja, ne fair odnosi med uporabniki, neprilagojena hitrost vožnje, alkohol, droge, utrujenost po tudi nepravilne cestne označbe in ne odločen Zakon o varnosti v prometu, itd, itd.
 Na novem krožku, bi obravnavali Zakon in lahko tudi zakonodajalcu poslali sugestije za dopolnitve in spremembe ter se tudi sami vključili v akcijo za zmanjšanje ogrožanja življenj in zdravja. Zavedajmo se svoje možnosti in odgovornosti in prispevajmo svoj delež.

Termin: po dogovoru glede na prijave
Pričetek: 10. oktober 2013, ob 18. uri

ZDRAVILNE RASTLINE, MED IN FOTOGRAFIJA

Mentor: Marko Kožar
Vsebina: Na krožku bi spoznavali zdravilne rastline, njih obdelavo in hranjenje ter uporabo, določali lokacije nabiranja in pripravili recepte, uporabo medu, izdelali nabiralni priročnik opremljen s fotografijami in zemljevidi s fotografskim mojstrom in strokovnjakom čebelarjem.

Krožek bo vodil koordinater na tak način, da bi udeleženci pripravili posamezno temo kot »domačo nalogo« in jo potem skupinsko obravnavali na naslednjem sestanku krožka. Skratka vse bi temeljilo na medsebojni izmenjavi izkušenj, poznavanju nahajališč in tudi skupnem nabiranju. V kolikor bi našli kakega poznavalca, ki bi prevzel vlogo mentorja, bomo z veseljem sprejemali njegovo znanje, torej, prijavite se v krožek in sodelujte aktivno. Do sedaj je bilo v tem krožku zelo prijetno, vendar smo bili v zadnjem času v taki obliki brez njega.

Termin: petek, 17.00–18.30
Lokacija: klubska soba v Levstikovem domu
Pričetek: 4. oktober 2013 (pričnemo s čebelarji)

Vpisnina v študijske krožke na semester je **12,00 EUR**. Vsak član se lahko vključuje v vse zgoraj navedene krožke, doplačilo je potrebno le za likovno delavnico in zeliščarsko delavnico.

Prostor v Levstikovem domu zagotavlja Občina Velike Lašče, računalniško učilnico OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče in na Trubarjevi domačiji Javni zavod Trubarjevi kraji.

Zavod Parnas bo ponovno izvajal študijski krožek v Interpretacijskem centru v Robu.

Vsak **četrtek, od 10. do 11. 30 ure** s pričetkom **7. novembra 2013**, se lahko vključite v študijski krožek »**Pri nas smo vedno dobro jedli**«.

Prispevek: 12,00 EUR na semester.

Za več informacij smo vam na voljo:
 Javni zavod Trubarjevi kraji,
 Rašica, 69, 1315 Velike Lašče,
 Telefon: 01/ 7881 006,
 Faks: 01/ 7881 686,
 Spletna stran: www.trubarjevi-kraji.si
 Elektronska pošta: info@trubarjevi-kraji.si

Pripravila: Barbara Pečnik, UTŽO Velike Lašče in JZ Trubarjevi kraji

FLOW JOGA

v Velikih Laščah

Levstikov dom,
vsak torek ob 19. uri
od 15. 10. 2013 dalje

Dodatne informacije:
www.flowjoga.com

UTŽO Velike Lašče – Učenje vse življenje

Člani študijskega krožka Včeraj, danes, jutri
vas
ob 120. obletnici odprtja železniške proge Ljubljana–
Kočevje

vabijo na ogled

priložnostne razstave

PRIHOD »URNEGA HLAPONA« V VELIKE LAŠČE.

Marinka Dernovšek,
Andreja in Andrej Fele,
Marko Kožar,
Meta in Lojze Šporar

Mentorica:

Barbara Pečnik

Pomoč pri postavitvi in zbiranju gradiva:

Barbara Žnidaršič

Zapisi spominov:

Marinka Dernovšek

Fotografije:

Andrej Fele

Razstavo si lahko ogledate v kašči
Trubarjeve domačije vsak dan med 9. in 17. uro.

Lahko nas tudi predhodno pokličete na tel. št.
01 7881 006.

Lepo vabljeni!

SPOMINI NA ŽELEZNICO V VELIKIH LAŠČAH

Del razstave so tudi spomini na vlak ljudi, ki so živeli ob progi – ali jim je vlak nudil vir preživetja ali pa glavno sredstvo prevoza na delo, v šolo.

*Objavljamo nekaj spominov **Marinke Dernovšek iz Malih Lašč**, hkrati pa vas vabimo, da dodate svoj spomin v našo zbirko.*

Spominski utrinki iz otroštva na železniško progo

Železniška proga Ljubljana–Grosuplje–Kočevje je bila zgrajena pred 120 leti in v vseh teh letih je služila svojemu namenu: za tovorjenje premoga, lesa, živine, gradbenega materiala in drugega tovara, pa tudi za prevoz potnikov. Za razvoj, ki je sledil drugi svetovni vojni, je bila železniška proga odločilnega pomena, saj se je po cesti sorazmerno malo tovorilo, tudi avtomobilov in avtobusov ni bilo. V petdesetih letih pa do izgradnje nove ceste leta 1963 sta proti Ljubljani in nazaj vozila samo dva avtobusa. Med drugo svetovno vojno je bila proga marsikje poškodovana in slabo vzdrževana, zato so Jugoslovanske železnice »JŽ« ustanovile enoto za popravilo in vzdrževanje proge v Novem mestu, kasneje je bila to Sekcija za vzdrževanje proge.

Delo na progi je tedaj dobilo veliko ljudi, še posebno tistih, ki so stanovali ob progi. Delo je bilo zelo težko, zato so bili zaposleni predvsem moški, a tudi ženske niso bile izjema, predvsem so jih uporabljali za lažja dela, kot je bilo npr. pletje plevela. Delo na progi se je močno razlikovalo od dela danes, saj so takrat delavci uporabljali predvsem tri vrste orodja: kramp, lopato in vile, zato so jih zbadljivo imenovali »kramparji«. Orodje so v času, ko ga niso uporabljali, hranili v posebnih lesenih zabojih ob progi, ki so bili zaklenjeni, a je kljub temu izginila kakšna lopata.

Železnica je dajala zaslužek skoraj celi naši vasi, saj je bilo od devet družin kar sedem moških (gospodarjev) zaposlenih na progi. Večina jih je poiskala sčasoma druga dela, a tudi pri železnici.

Med pragovnimi delavci je bil tudi moj ata, ki pa si je leta 1959 poiskal delo v Ljubljani, tudi pri železnici, in sicer v podjetju za popravilanje parnih lokomotiv. Včasih sem ga obiskala v službi. Nelagodno sem se počutila, ko sva šla mimo velikih koles in ogromnih črnih lokomotiv, ki so bile na pregledu ali popravilu okvar. Osebnost je ata poznal tudi vse strojevodje in kurjače, ki so te lokomotive upravljali. Velikokrat nam je ob večerih namesto pravljice pripovedoval o dogodivščinah v službi, o lokomotivah in o vlakih ter o tem, kakšne lokomotive – 'mašine' lahko vlečejo določene vlake.

Velikokrat smo se otroci z njim peljali z vlakom. Do sedmega leta smo imeli vožnjo zastoj, potem pa smo imeli posebne vozovnice, režijske karte. Na naši vstopni postaji Dvorska vas niso prodajali kart, zato jo je moral napisati sprevodnik na vlaku. Polovična karta je bila tako poceni, da jo skoraj nikoli ni napisal, sploh ob prisotnosti ata. Te vožnje pa so se končale, ko je prenehal voziti potniški vlak.

Pri izgradnji nove ceste leta 1963 so najprej ukinili vlak do Kočevja in je vozil samo do Ribnice, nekoliko kasneje samo še do Velikih Lašč, a tudi tega so ukinili, ker se je veliko potnikov vozilo z avtobusom. Ti so vozili vsako uro

iz končnih postaj Ljubljane in Kočevja, kasneje pa na pol ure. Zadnje dve leti je že vozil motorni vlak, imenovan 'goša', ker v Laščah in Ribnici ni bilo obračalne plošče za lokomotive. Ta je bila samo v Kočevju.

Od Dvorske vasi do Ljubljane je vlak vozil pičli dve uri, motorni vlak nekoliko manj – eno uro in pol, avtobus pa samo 50 minut.

Tovorni promet se je ohranil vse do danes, a je zelo zmanjšan. V zadnjih dvajsetih letih se tovorni vlak uporablja predvsem za prevoz bencinskih goriv.

Nekatere značilnosti proge po mojem spominu:

- najvišji nivo proge Ljubljana–Kočevje je pod mostom med Podplano in Gornjimi Retjami;
- proga od Retij do Ortneka je 5-krat prečkala staro cesto Kočevje–Ljubljana, 4-krat zapornice, 1-krat most za cesto;
- največ prehodov (10) čez progo od Velikih Lašč do Ortneka – štirje zavarovani, 6 nezavarovanih;
- sedaj so na progi Velike Lašče–Ortnek trije nadvozi nad progo, 1-krat prečkajo magistralno cesto in 2-krat lokalni cesti.

Spomin iz zgodnjega otroštva

Bilo je poleti 1955, ko se je rodil moj mlajši brat. Mama ga je rodila doma ob prisotnosti babice. Stara mama je šla v vodnjak (šitno) po vodo in seveda jaz z njo. Po hribu navzgor sem opazila prihajati dve osebi, ena je ob sebi potiskala kolo. Stara mama mi je razložila, da sta to moj ata in teta, ki bo v cekarju prinesla dojenčka. Ko je stopala mimo mene, sem nepremično gledala lepi cekar in seveda pričakovala, da bom zagledala dojenčka, čeprav pravzaprav niti nisem vedela, kaj je dojenček. Vsi trije so pohiteli v hišo, meni pa je stara mama zabičala, da naj se igram zunaj. Odšla sem nazaj k šitni, tedaj pa je pod vasjo pri Retjah močno zapiskal vlak in kmalu za tem še enkrat. Zavedla sem se, da je to vlak, a zakaj piska? Ko sem že hodila v osnovno šolo v Lašče, mi je postalo jasno, zakaj vlak piska. Zato, ker sta bila v razmaku 400 m dva nezavarovana prehoda čez progo.

Utrinki s prireditve na železniški postaji Velike Lašče ob letošnjem odprtju železniške proge. Foto: Metka Starič

Neprijetnosti: parna lokomotiva – požar

Proga se je (še danes se) vila čez vas Prilesje – Podplano tik pod hribom, poraščenim s travo in gozdom. V poletnih mesecih, ko je bila trava suha, smo morali biti vaščani, še posebno otroci vsak dan na preži, ko je peljal vlak. Okrog treh popoldne je največkrat zanetil ogenj tovorni vlak, ki je bil običajno tako natovorjen, da ga je na zadnjem koncu potiskala še ena lokomotiva. Po previsu proge pod mostom med Podplano in Retjami, kjer je najvišji del proge, se je odklopila in se vrnila nazaj proti Ortneku. Iz dimnikov obeh mašin – lokomotiv je letelo veliko isker, ki so netile travo. Če je pihal veter, se je ogenj zelo hitro širil. Najprej je sledilo obvestilo, potem pa gašenje s smrekovimi vejami. Največkrat smo ogenj pogasili sami vaščani, če pa se je ta preveč razširil, so prišli na pomoč tudi iz drugih vasi. Nekajkrat se je ogenj razširil prav do vsakega hriba, a nikoli niso gorela drevesa, ker smo ogenj vedno pogasili na podrastju.

Gasilci 4. razreda

Bil je septembrski dan, sončen in topel. Sredi pouka je zazvonil zvonec in razširila se je novica, da se moramo hitro preobuti in oditi gasiti požar, ki ga je zanetil vlak v laškem gozdu. Gasili so tudi gasilci. Požar je bil kar obširen, a smo ga s skupnimi močmi pogasili. Po gašenju smo se vrnili v šolo, a nadaljnji pouk je odpadel in šli smo veseli domov.

Zabava na mostu

Včasih, ko se nismo spomnili početi kaj bolj pametnega, smo šli na most. Po cesti smo si nabrali polne žepe in roke kamenčkov. Metali smo jih na tovorni vlak in tekmovali, kdo bo večkrat zadel vagon. Običajno je bila na zadnjem vagonu hišica s spremljevalcem vlaka, in ko nas je ta opazil, nam je vedno žugal. Ko je vlak oddrvel v daljavo, smo se vrnili domov.

Pripravila: Barbara Pečnik,
UTŽO Velike Lašče

V mesecu septembru, ko se spominjamo obletnice rojstva našega rojaka Frana Levstika, objavljamo zanimiv zapis, ki sta ga pripravila Rok in Zalka Lavrič.

LIPA V RETJAH

Lipo (*Tilia platyphyllos*) so častili že stari Slovani in še danes je simbol slovenstva. Že v davnini so jo naši predniki zasajali sredi naselbin, tradicija vaške lipe se je ohranjala iz roda v rod. V njeni senci so zborovali, se odločali o pomembnih zadevah in rajali. O nekaterih vaških lipah domnevajo, da so stare 1000 let, njihova mogočna debla merijo v premeru od 4 do 5 metrov. Ko lipa konec junija cveti, dehti vsa okolica, v njenih cvetočih vejah pa

žužnjajo roji čebel. Takrat je tudi pravi čas za nabiranje cvetja, iz katerega kuhamo okusen, zdravilen čaj.

Večina lip je zasajenih. V parkih, drevoredih in na trgih je lipa skorajda nepogrešljivo drevo.

Vaška lipa v Retjah

Retje so vas sredi zelenih gričev, ki obkrožajo Velike Lašče. Mimo Srobotnika, ki leži v rebri pod Svetim Rokom, pridemo do Dolnjih Retij, kjer prijazen napis ob asfaltni cesti razodene, da je bil v tej vasi rojen Fran Levstik (28. september 1831). Ko stopiš v vas, te najprej pozdravi mogočna vaška lipa.

Nekdaj je bila brhka lipa, vaška lepotica, v središču pozornosti; okoli nje so se mnogi smukali. Zdaj pa je pravzaprav le znamenitost nasproti rojstne hiše Frana Levstika.

Danes je starodavna lipa zavarovana kot naravni spomenik (v *Naši komuni*, 17. julija 1984 – predlog za razglasitev za naravno znamenitost, dendrološki spomenik je poslal Ljubljanski regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine: stara lipa ima kulturno in pričevalno vrednost ter izjemen dendrološki spomenik z izmerami: obseg v prsni višini 710 cm, višina ocenjena na 20 m) in nas spominja, kako je pred poldrugim stoletjem po njej plezal mladi, bistri bosopet Fran Levstik, ki so ga iz velikolaške učilnice poslali v svet.

Levstikova rojstna hiša je bila skromna, na pol lesena, na pol zidana. Po domače so ji rekli »pri Jožkovih«.

Ko je Fran odšel na študij v Ljubljano, je oče prodal imetje v Retjah in družina se je preselila na kmetijo pri Novem mestu. V času brez zaposlitve Fran ni hodil k njim, pač pa v Retje, k sosеду Oblaku – Ilijevemu, znanemu čebelarju. Prav blizu lipe je imela

Ilijeva domačija čebelnjak. Takrat je bilo v Retjah veliko

čebelarjev. Levstik je v pesmi *Naša vas* napisal: »Za kočo vsako ulinjak šumi od zlate zore v mrak, čebele pridno letajo, medu ljudem obetajo.« Fran je bival na Ilijevem hlevu in rad je prisluhnil, kako iz čebelnjakov letajo čebele in brenčijo, da je lepo slišati in videti. Na Oblakovo pobudo je tako napisal svoj najdaljši spis *Bučelstvo*.

Pod vaško lipo je Levstik sedel z Močilarjem (Močile so zaselek vasi Podpoljane pri Ortneku). Močilar je pripovedoval, Levstik poslušal. V stavkih tega starca je bila nekakšna prastara, preprosta melodija. Tihotapska zgodba je vzbudila v Levstiku predstave, ki so bile tako silne, da je vedel, da jih ne bo nikoli pozabil.

Pisal je Martina Krpana (1858) na Ilijevem kozolcu in pod lipo, ljudi pa je poučeval pod lipami pri cerkvi sv. Roka.

»Močilar mi je časi kaj razkladal od nekdanjih časov, kako so ljudje živeli in kako so imeli to in to reč med sabo. Enkrat v nedeljo popoldne mi je v lipovi senci na klopi pravil naslednjo povest ...«

»Močilar mi je časi kaj razkladal od nekdanjih časov, kako so ljudje živeli in kako so imeli to in to reč med sabo: Enkrat v nedeljo popoldne mi je v lipovi senci na klopi pravil naslednjo povest ...« (Perkova ilustracija)

V Levstikovih mladih letih so bile Retje bolj oddaljene od velikega prometa. Takrat se je skozi Lašče in Retje vila le kolovozna pot od klanca do klanca, prav mimo Levstikovega doma, po kateri so ljudje več tvorili kakor vozili.

»Bosonogi in golih glav so se otroci podili po vasi. Po poti od Gornjih Retij so se z ribniške strani prikazali tovorniki. Deset in še več suhih kobilic je s težkim tovorom pokorno stopalo po kamniti cesti. To so bili Belokranjci in Kostelci od Kolpe, ki so tvorili vino in žito mimo Levstikove rojstne hiše proti Ljubljani. Gonjači so se držali okrog ramen in šli z dolgimi, trudnimi koraki za živaljo. Prepevali so pesmi o kraljeviču Marku. Enolična, otožna melodija je pritegnila otroke, da so obstali in poslušali. Ko so se tovorniki oddaljevali od vasi, so otroci, razposajeni in nagajivi, skakali za tovorniki in jih oponašali s kričeim glasom. Levstik je bil kolovodja te zabavne igre ...«

Tako piše dr. Anton Slodnjak v svojem obsežnem romanu o Levstiku z naslovom *Pogine naj, pes!*

Skozi Lašče je vodila rimska cesta od Sv. Roka navzdol, druga pa z ribniške smeri preko Velikih Poljan na Gornje in Dolnje Retje. Pod Srobotnikom sta se združili in nadaljevali pot proti Ponikvam.

Prav pod lipo je bila vaška luža, nekdanje tako značilni vaški »rezervoar«, ki so ga imeli povsod, kjer ni bilo v neposredni bližini vode. Vaščani so ga uporabljali še po prvi svetovni vojni. Sem se je ob dežju natekla voda. Da ni v kraškem svetu poniknila, je bila luža seveda obložena z ilovico. Tu so napajali živino, pastirji ali pastirice pa so se medtem za

hip počili v senci pod dišečimi vejami lipe. Pozimi so se po zamrznjeni luži drsali otroci. Kasneje je bila zasuta in na njenem mestu narejena betonska plošča, kjer so vaščani brusili pete na veselici in ob drugih priložnostih.

Najbližja lipi je bila Prijateljeva domačija. Ivan, rojeni Retijčan, je rad ponosno govoril o lipi: »To je naša lipa! Povedati moram, kolikor časa sem že na svetu, je lipa ves čas enaka. Mogoče se je le malce zredila. In močna je naša lipa. V gostih vejah smo pred leti, mislim, da je bilo triinpetdesetega, »scimprali« oder za muzikante. Kako lušno je bilo! Če ne bi bilo lipe, bi bil v naši vasi pravi dolgčas.«

Ivan Prijatelj, tudi lastnik Ilijevega kozolca, je velikokrat plezal na lipo. Enaintridesetega, ko mu je bilo devetnajst let, je nesel zastavo prav v njen vrh, da jo je bilo videti daleč naokoli.

»Lipa je najlepša v juniju. Takrat se razcvete in daje pašo čebelam. V prvih letih našega stoletja, ko sem še hodila v osnovno šolo, smo otroci videvali v deblu lipe odprtino. Vanjo bi lahko zlezal trileten otrok. Stara sosedica nam je pravila, da se v deblu skrivajo škratje. In ne samo to. Pripovedovala je, da smo se otroci rodili iz lipe, da smo prišli na svet iz te odprtine.« (pričevanje Frančiške Felicijan iz Ljubljane, rojene v Dolnjih Retjah)

»Nekdaj je imela lipa v deblu pri tleh za klobuk široko, pa precej globoko luknjo, kamor so pozneje metali črepinje; v zadnjih desetletjih pa je odprtino stisnilo in je ni skoraj več opaziti.« (pričevanje vaščana Ivana Prijatelja iz Dolnjih Retij)

»Naši otroci so se včasih lipe bali. Pa ne zato, ker je bila lipa ponoči črna in velika, ampak ker je tu in tam na njenih vejah skovikala sova. Če so jo vaščani slišali, so jeli govoriti, da bo nekdo med njimi umrl. Potem so samo čakali, kdo bo to.« (spomini Frančiške Felicijan)

In prav Ivanu Prijatelju je žena umrla tri dni zatem, ko je sova v lipi nad streho na vso moč skovikala.

Retenska lipa, ki jo danes komaj objame šest mož (obseg lipe 680 cm), je bila ob Levstikovi smrti (16. novembra 1887) stara okoli 500 let. (Franjo Gruden, ml., v Slovenskem Narodu, 22. nov. 1887)

Iz Levstikove rojstne vasi, to je iz Spodnjih Retij pri Velicah Laščah na Dolenjskem, 21. novembra. 1887. [Izv. dop.]

Globoko v srce nas je zbudilo, ko nam je telegram prinesel 17. t. m. prežalostno novico o smrti našega sosedca in rodoljuba, g. Frana Levstika, ki je bil rojen v naši vasi.

Prebolestna izguba! Vse sosede, ki so ga poznali, pretresla je novica. Škoda! Škoda moža! Umrli je prerano.

Ko bi ga bil Bog vsaj pustil še nekaj časa živeti. Taki govori šli so od ust do ust. Najbolj milo se je pa storilo sosedom, Levstikovim vrstnikom. Nehote j im pride na misel, kako so se z Levstikom vkup po otroški igrali, potem kako so v Vel. Lašče v šolo skupaj hodili. Nazadnje, kakor je Levstik, še majhen fantiček, ko je prvokrat prišel iz Ljubljanske šole na počitnice domov, znal že pridigovati. Ko so večkrat skupno gnali živino na pašo, šel jo Levstik tudi z njimi, se spravil na kak odvdignjen štor in začel tako pridigovati, kakor nijeden duhoven tako ne. Kakšna je pa rojstna hiša Levstikova? Rojstna hiša je kmečka, pol lesena, pol zidana. In ostala je nespremenjena do danes.

Nje domače ime je pri Jožkovih. Svojo rojstno vas z imenom: Spodnje Retje, je Levstik rad imenoval Vretje. Pa to ime spada bolj na ime Redje, in to radi tega, ker je vse v lepem redu.

Na sredi vasi stoji velikanska lipa, stara okoli 500 let. Poleg njegove rojstne hiše, v kateri pa ni več njegove rodovine, ker se je preselila 1854. na Dolenjsko, stoje še druge štiri hiše. In v teh hišah žalujemo, zdaj za svojim sosedom.

Zdaj pa še Levstiku v mrzli grob:

Umrli naš sosed!

Ker Ti nismo zaradi neljubih okolšin prinesli venca in ga položili na Tvojo krsto, pošiljamo pa primerne za Teboj v mrzli grob:

Mi sosedje skup zberemo

lepe rožce nezvenlive.

Iz njih Ti venček lep spletemo,

k' ima besede pomenljive:

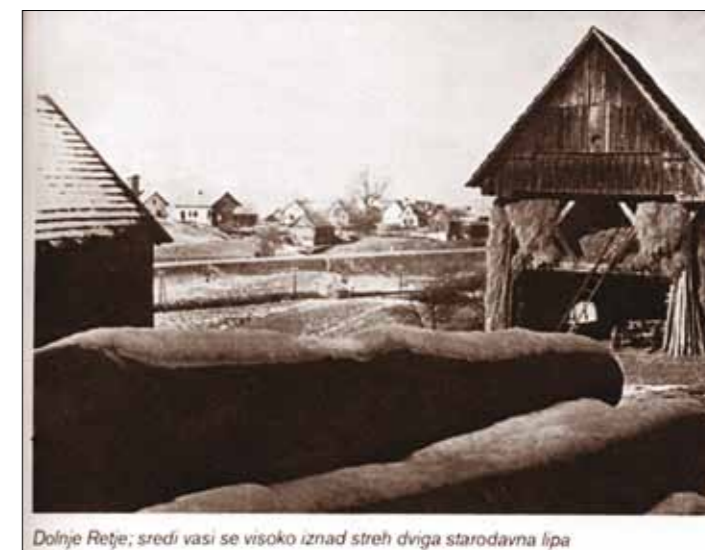
uživaj nebeško veselje, duša Levstikova;

tak le venec je najbolj lep in pozlačen.

Po Bogu naj Ti bode podarjen.

(Franjo Gruden ml., poleg roj. hiše)

*Iz pijetete do pokojnega Levstika vsprejeli smo ta dopis neizpremenjen, kot dokaz, kako so priprosti kmetovalci in sosedje spoštovali umrlega Levstika in kako jih je bridko zadela njegova prerana smrt. (uredništvo Slovenskega naroda)

Dolnje Retje; sredi vasi se visoko iznad streh dviga starodavna lipa

Štirinajst dolgih korakov okrog debla...

Retenska lipa je zgrbančena, kot bi korenine, namesto da silijo v zemljo, kipele pod krošnjo. Včasih so otrokom govorili, da se tu skrivajo škratje. Mogoče so v bližnjem slivovem gaju kuhali žganje, posebno še, če so ugotovili, kako šilce te tekočine požlahti lipov čaj.

Pogled v krošnjo lipe je pogled v preteklost.

Te »starke« je vredno poslušati. So priče veselega in žalostnega življenja naših rodov. So naš ponos, še posebej tiste sredi vasi.

Kaj vse so še videle, kaj vse slišale?

MEJNI KAMEN NA KOUPARJEVI DOMAČIJI

Mejni kamen pri Kouparjevi domačiji na Karlovcu, ki je razmejeval posestvo Ortnoških in Turjaških gospodov iz leta 1673, letos praznuje 340 let obstoja. Zapis o mejah deželskega sodišča Ortnek iz 17. stoletja se nahaja v fondu gospodstva Ortnek v Arhivu Republike Slovenije. V tem času je bil lastnik ortnoškega gospodstva Volf Andrej Lichtenberg. Lastnik turjaškega gospodstva je bil Volf Engelbert Auersperg.

Mejni kamen je zgodovinski spomenik. Po domnevah je bil visok 1,80 m. Danes je vidna samo zgornja tretjina mejnika, večji del je zasut.

Je v slabem stanju in bi ga bilo vredno ustrezno zaščititi oziroma napraviti repliko, original pa shraniti na primernem mestu.

Teja Hočevar
Foto: F. Dušan Hočevar

NAJSLAVNEJŠI SLOVENSKI ZEMLJEVID PREDSTAVLJEN SVETOVNI JAVNOSTI

Od 30. junija do 5. julija 2013 je v finski prestolnici pod naslovom *Štirje elementi* potekala jubilejna, 25. Mednarodna konferenca o zgodovini kartografije – *ICHC 2013, The 25th International Conference on the History of Cartography*. Navdih za glavne teme konference so organizatorji našli v antični simboliki. Zemlja, Zrak, Ogenj in Voda niso samo štirje naravni temelji, na katerih naj bi bilo zgrajeno vesolje, ampak predstavljajo tudi osnovne elemente zgodovine kartografije, ki jih najdemo na mnogih starih zemljevidih, predstavljajo pa tudi njen pomen v prikazovanju narave in našega razumevanja sveta.

Med skoraj 160 prispelimi predlogi za predstavitev v obliki predavanja in posterja (plakata) je bilo na anonimnem izboru izbranih 57 predlogov. Med njimi tudi predlog Ivana Kordiša, višjega kustosa iz Pokrajinskega muzeja Kočevje, na temo *Peter Kozler: Zemljevid slovenske dežele in pokrajin / The map of the Slovenian land and its regions*. Kot edini zastopnik Slovenije je v dvajsetminutnem predavanju predstavil najslavnejši slovenski zemljevid pa tudi življenje in delo njegovega avtorja. Povzetek predavanja je bil objavljen tudi v spremljajoči publikaciji.

Predavanje je med skoraj 200 udeleženci iz 35 držav celega sveta vzbudilo precej pozornosti. V kratkem bo v celoti objavljeno v *Imago Mundi* iz Londona, vodilni strokovni reviji za kartografijo na angleškem govornem področju. Interes za objavo je izkazala tudi *Cartographica Helvetica*, švicarska založba za kartografijo na nemškem govornem področju.

Udeležbo na konferenci so finančno podprli Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, Družina Kosler in Melamin Kočevje.

Ivan Kordiš
Pokrajinski muzej Kočevje

KOZAKLAMF – ZBIJANJE KOZE, ETNO ZABAVNA ŠPORTNA IGRA.

Na željo nekaterih udeležencev in opazovalcev igre objavljamo pravila stare pastirske igre Kozaklamf, ki bo že peto leto spremljevalka Dnevov sonca, festivalov ustvarjalnosti. Pravila za igro je sestavil **Marko Kožar**, ki je igro tudi obudil k življenju.

Stara otroška igra (vsi smo otroci) je bila že pozabljena, »resni športi« in zlasti rekviziti so jo zamenjali v celoti. Malo starejši se je še spomnimo, mladim pa je postala povsem neznan. Kot večkratni vodič v počitniških kolonijah sem jo v začetku sedemdesetih let »privlekel iz naftalina« in navdušil mlade Šiškarje z njo do te mere, da se je še nekaj mesecev po počitnicah igrala okoli hiš in blokov. Pozimi se je na igro pozabilo, tako da smo potem vsako poletje pričenjali znova. Pred štirimi leti pa sem za Dan sonca navdušil organizatorje, da so igro uvrstili v program in lepo se je uveljavila. Mladež je nad njo navdušena, zanimanje zanjo pa je pokazalo tudi več osnovnošolskih pedagogov.

V okviru vsestranskih dejavnosti ZRU-ja smo osnovali najprej Kozaklamf klub (KKK), nato še Slovensko zvezo (KKKZS) in o tem obvestili takratno Ministrstvo za šolstvo in šport RS, Ministrstvo za kulturo, OKZŠZ RS in Mednarodni olimpijski komite v Lozani. Do priključitve drugih klubov k KKKZS bomo še naprej prirejali v okviru Dneva sonca vsakoletno, drugo leto že 5. svetovno prvenstvo.

Športni del igre je bližanje in zadevanje »koze«, tekanje in lovljenje.

Ker se v preteklosti igra ni točkovala, je bilo treba izdelati pravila, ki so še v oblikovanju, saj z izkušnjami šele pridobivamo bolj dokončna spoznanja.

Igra je namenjena predvsem pionirjem (kam) od 8. do 16. leta. Igra se na igrišču z različnimi podlagami, v izmerah približno 6 x 10 m s prečno črto štiri do pet metrov pred zadnjo mejo. V to polje je vrisan v sredino krog (zapik) premera od 80 do 110 cm, kamor se postavi koza. Rekviziti pa so oštevilčene metalne ploščice iz lesa ali vinila ter »koze«, ki je sestavljena iz najmanj treh elementov (prazne konzerve, leseni čoki). V eni igri nastopa od 5 do 15 igralcev, igra pa se na čas, ki se določi pred pričetkom. Igro vodi sodnik, ki vodi tudi zapisnik kazenskih točk. Točkovanje je posamezno, lahko pa tudi ekipno. Zmagovalec je tisti posameznik ali ekipa, ki po izteku časa zbere najmanj kazenskih točk. V primeru enakega števila točk se plama določi z enkratnim bližanjem.

Potek igre: Vsi igralci najprej bližajo na točko, kjer stoji koza. Tisti, ki kozo podre ali pa je vrgel ploščico najdlje, je v prvi igri »kozji pastir« in dobi istočasno kazensko točko. Ostali igralci gredo na metalno črto in po številčnem vrstnem redu poizkušajo podreti kozo. Pred metom mora igralec prijaviti met s klicem: »Pozor!« Če nihče ne podre koze, gredo igralci po svoje ploščice, pastir pa jih skuša uloviti. Kogar ujame, je novi pastir, če pa mu igralci uidejo, se igra ponavlja. Če kdo kozo podre, jo mora pastir postaviti nazaj, preden gre lovit igralce, ki gredo medtem po svoje ploščice. Igralec ni ulovljiv, če je v zapiku. Zapik je pojojen krog s kozo ali lastna ploščica.

Kazenske in bonus točke, menjava pastirja.

Podrta koza5 BT
Najbližja ploščica v začetnem bližanju2 BT
Igralec ujet v polju1 KT, MP
Prestop polja pri begu ali metu1 KT, MP

Gibanje med klicem pozor do meta1 KT, MP
Lovljenje ali odbijanje ploščice – (pastir)3 KT
Premikanje lastne ali pobiranje soigralčeve ploščice5 KT, MP
Metanje na tuj pozor ali brez opozorila2 KT, MP
Met ploščice izven polja1 KT, MP
Namerno ciljanje v pastirjadiskvalifikacija

Igralci naj prijavljajo svoje točke sodniku, če jih ta sam ne objavi.

V klubu nudimo brezplačne inštrukcije za posameznike in skupine po dogovoru (telefon 051 335 835) Marko Kožar.

Zavod za razvijanje ustvarjalnosti, Kozaklamf klub, Kimavec MMXIII.

Foto: Ana Porenta

KOTIČEK ZA UPOKOJENCE

V začetku septembra smo tudi upokojenci velikolaški KMEČKI PRAZNIK ob 100-letnici delovanja zadruge in 20-letnici delovanja govedorejskega društva obeležili na svojevrsten način:

posvetili smo se živinoreji in obiskali POSESTVO GRAD PRESTRANEK.

Domačini v predstavitveni brošuri pravijo takole: posestvo leži še na Notranjskem in le toliko na Primorskem, da so zime pri njih prijazne, poletja pa prijetno sveža. Gozdovi, pašniki in travniki obsegajo okoli 300 ha in se razprostirajo od Postojne proti Pivki. Prijateljem narave, živali in predvsem konj je posestvo bolj poznano kar kot **Grad Prestranek**, ki je tudi zanimiva turistična točka.

Grad zgodovinski viri omenjajo že 1581. leta. Zgradili so ga baroni Edlingi in ga 100 let pozneje prodali. Nato so se lastniki menjali do leta 1728, ko je prišel objekt skupaj z vso posestjo v last Karla VI. Posestvo je združil s kobilarno Lipica in do prve svetovne vojne je bil del dvorna žrebčarna. Nato je vse prešlo v vojaške roke in šele po koncu druge svetovne vojne je Grad Prestranek ponovno zažival kot del posestva Lipica. Po osamosvojitvi Slovenije je posestvo v zasebni lasti. Osnovna grajska stavba je pravokotno zasnovana, z dvoriščem v centru in z zelo žalostno podobo. Grad je na nas naredi bolj slab vtis.

Razumemo, da lastniki nimajo dovolj denarja za obnovo, ker bi bila kar velik finančni zalogaj. So pa toliko bolj uspeli lepo urediti vse ostalo. Sosednji objekt je gostišče »Na Gradu«, z apartmaji in veliko sejno sobo. Iz preddverja gostišča je prehod v **pokrito jahalnico**, ki meri 40 m x 60 m in je večja kot lipiška. Pohvalili so se tudi z novim podom v njej, ta je prekrit z kremenčevim peskom. Iz jahanice smo prišli neposredno do dobro opremljenih **boksov za konje**. Imajo 45 boksov, ti so namenjeni tudi zunanjim

Boksi za konje

Hlev na ekološki kmetiji Orehek

najemnikom. Oskrba konj zajema poleg nege tudi zunanji izpust, saj ob zgradbi stoji zunanja maneža in sprehajalna naprava. Omeniti pa moram tudi bogat teren okoli posestva, ki nudi čudovito terensko jahanje.

Sprehod smo nadaljevali do hleva z **islandskimi poniji**; to so pravzaprav samo malo manjši konji. Slovijo po svojih petih hodih, prijaznem značaju, živahnem temperamentu, vzdržljivosti in robustnosti. So zelo barviti, imajo močno in gosto dlako. Njihova čreda premore 27 konjev in je največja tovrstna pri nas. Naslednji hlev in ograda je domovanje **družine škotskih višavskih goved**, ki so bili zelo radovedni in so nam skuštrani pridno pozirali.

S simpatično vodičko smo se nato odpravili na travnik blizu vasi Prestranka, kjer se čez celo leto pase čreda približno 120 glav **goveda pasme nemški črni Angus**. V Sloveniji velja za zelo redko tovrstno mesno pasmo. Njihovo meso ima polnejši okus kot običajna govedina, saj se te krave prehranjujejo le z naravno hrano. Meso je biološko neoporečno, vsebuje manj maščob in je po kvaliteti na samem vrhu.

Z avtobusom smo se nato odpeljali še do ekološke kmetije pri vasi Orehek s približno 250 glavami črno- belega goveda v hlevih. Kmetija je med največjimi v Sloveniji, imajo svoj »silos« za sušenje trave, bajer za biorazgradnjo odpadne vode in v gradnji je mlekarna, saj se ukvarjajo s pridelavo mleka. Vse je v skladu z ekološkimi načeli. Pridobili pa so tudi certifikat ekološke reje. Dnevno namolzejo okoli 1800 litrov mleka. Sprehodili smo se skozi velik hlev z vso to množico krav, skozi del z nosečnicami, mamicami in telički. Zaposlenih imajo zelo malo delavcev, saj so krave zelo

Biološka kmetija Orehek, silos za sušenje trave

disciplinirane in vse je mehanizirano. Še celo v predel za molžo pridejo same, ko čutijo, da imajo preveč mleka. Sicer pa je pasma črno - belega goveda znana kot dobra mlekarica in je danes najbolj razširjena v svetu.

Obisk posestva smo zaključili s kosilom v restavraciji gostišča Grad Prestranek in z degustacijo dobrot iz njihovega posestva. Poleg vodenega ogleda, bivanja v apartmajih, mesečne oskrbe konj, šole in tečajev jahanja, izpitov za jahača 1 in 2, aktivnih počitnic za otroke in odrasle je njihova turistična ponudba vezana tudi na okoliške kmetije. Prvotni dogovor je bil, da bomo v popoldnevu obiskali kmetijo, kjer se ukvarjajo s sokolarstvom. Vendar te aktivnosti opravljajo v jesenskem in zimskem času. Zato smo pot nadaljevali proti Pivki v vas Kal, kjer smo obiskali **Šobčevo domačijo**.

Simpatična, topla podoba preteklosti je to. Domačija je nastala v 16. stoletju z obsežno gmajno in travnikom in še danes ji pravijo Škofija. V starih časih je bila zatočišče za furmane, kontrabantarje, prekupčevalce in tovornike na njihovih poteh iz notranjosti dežele proti morju in nazaj. Zato je imela domačija velik hlev, kovačijo in kolarsko delavnico. Še danes

Zeliščni vrt na Šobčevi domačiji

je ohranjena originalna »spahnjenca«, najstarejše kamnito ognjišče, prekrito s kamnitimi skrlami, in tudi za nas so zakurili ogenj, da smo lahko posedeli ob njem. In potem je tam še velika krušna peč, saj so včasih morali speči tudi do trideset hlebcev na dan ... pa sušeno meso, žganje in zeliščevce. Botra Marija, ki je živela na začetku prejšnjega stoletja in so ji rekli Šobka, je poznala vse

domače leke in pridno nabirala zeli po Škofiji. Da se navada ne opusti, so danes uredili zeliščni vrt in radovedno smo se predale ogledu zelišč in izmenjavi izkušenj o njihovi rabi. Gospode je seveda bolj zanimalo staro orodje in tradicionalna brkinska žganjekuha, ki je še vedno taka kot včasih. Iz brkinskega kotla danes teče Brkinski slivovec z zaščitnim geografskim poreklom (tako

kot Kraški brinovec).

Področje med Snežnikom in Nanosom nam je čedalje bolj všeč in Zeleni Kras bomo še obiskali.

Tudi tokrat smo naredili kar nekaj fotografij, saj si tako lažje zapomnimo videno. Posnetke sta prispevala gospa Blanka in gospod Martin, za kar se jima iskreno zahvaljujemo.

Helena Grebenc Gruden

DRUŠTVO PODEŽELSKJE MLADINE NA TRGATVI

Člani društva podeželske mladine smo izrazili željo, da se želimo udeležiti trgatve in tako spoznati opravilo, ki je bilo večini do sedaj še nepoznano. Skupaj z gospodarjem vinogradniške kmetije Kostelec (po domače Dolc) smo zbrali ustrezen termin in se polni pričakovanj 21. septembra odpravili proti Beli krajini.

Sprejela nas je prijazna gospodinja Mojca, ki je cel dan skrbela, da so bili naši želodčki polni. Po obilnem zajtrku smo odšli do vinograda, kjer nas je z odprtimi rokami pričakal gospodar Tone in nam na kratko razložil, kako naj se lotimo trganja grozdja. Zaupal nam je, da ima vsega skupaj 34.000 trt in ravno zaradi tako velikega števila z

Člani DPM med trganjem grozdja

Po uspešno opravljenem delu

veseljem sprejme pomoč. Ker se trte nahajajo na precej strmih pobočjih, je delo s stroji oteženo, posledično pa je zaradi tega toliko več ročnega dela.

Skupaj z domačimi smo poskrbeli za dobro vzdušje, tako da tudi petja in vriskanja ni manjkalo. Zanimivo je bilo, da so nam glasne »vriske« vračali tudi z drugih vinogradov in nas na ta način pozdravili nazaj. Poleg vseh novih spoznanj in izkušenj pa smo imeli priložnost spoznati šego, ki jo imenujejo »mejaštvo«, in je v naših krajih ni moč opaziti. Lastniki sosednjih vinogradov si pri delu v vinogradu izkažejo prijateljstvo tako, da drug drugemu ponudijo kozarec svojega vina.

Po končani trgatvi smo bili ponovno lepo postreženi, vsak po svoje pa je bil poln izkušenj, ki mu bodo ostali še dolgo v spominu. Kljub utrujenosti smo bili zadovoljni in veseli, saj smo obrali približno 2.000 trt in s tem pomagali vinogradniški kmetiji Kostelec.

Katja Levstek, članica društva DPM

POSTAVLJENE NOVE SMERNE TABLE PLANINSKEGA DRUŠTVA VELIKE LAŠČE

V ponedeljek, 23. septembra 2013, so člani Markacijskega odseka Planinskega društva Velike Lašče – Miran Perhaj, Stanko Levstek in Magdi Stritar – postavili devet smernih tabel na velikolaške planinske poti in njihova izhodišča. Planinski kačipotji so nekakšno ogledalo vsakega planinskega društva – poskrbijo, da se pohodniki lažje usmerijo na pravo pot. Rdeče table imajo vgrajevane naslednje podatke: ime oz. smer poti, čas hoje, ledinsko ime in nadmorsko višino, kjer je tabla

postavljena, spodaj desno pa je napis PZS in ime društva, ki je skrbnik poti. Nekaterne table so pritrjene na obstoječe drogove, drugje je bil potreben vkop v zemljo in betoniranje. Smerne table se nahajajo na naslednjih lokacijah:

drogova ob avtobusnih postajah na trgu v Velikih Laščah, na Griču, na križišču pri Martinkovem kozolcu, ob koči na Kamen vrhu, ob koči na Grmadi, pri cerkvi na Sv. Primožu. Z nameščenimi usmerjevalnimi tablamami se pridružujemo poenotenemu označevanju planinskih poti v Sloveniji.

Priložene slike so dokaz, da table stojijo in da je za našimi pridnimi markacisti cel dan prostovoljnega dela. Iskrena zahvala vsem lastnikom, ki so prijazno dovolili, da na njihovem zemljišču postavimo drogove s smernimi tablamami. Ti so: Anton Zevnik iz Velikih Lašč, Marko Zakrajšek iz Srobotnika, Jože Juvanec z Zgonč, Občina Velike Lašče, PD Dobropolje, Turistično društvo Grmada.

Postavitev smernih tabel je sofinancirala PZS s podporo Fundacije za šport.

PD Velike Lašče

DESET LET DRUŠTVA CLAUSTRA ALPIUM IULIARUM IN 13. POHOD V IŠKO TESEN

Pravijo, da zgodovina mnogokrat pokoplje tudi tisto, kar naj bi še kako živelo. Ta bojazen se pogosteje pojavlja pri majhnih narodih.

Da temu ne bi bilo tako, da največja gradbena stvaritev v slovenskem prostoru, ki je bila dograjena v pozno antičnem času ne bi bila pozabljena, je v letu 1999 spontano, predvsem pa na osnovi prijateljstva in enakih pogledov na zgodovinske danosti nastala projektna skupina ZID, iz nje pa v letu 2003 društvo.

Letos mineva 10 let od ustanovitve društva, ki nosi ime iz rimske vojaške doktrine – Claustra Alpium Iuliarum – Alpsko julijska zapora (daljše ime društva je: Društvo za ohranjanje poznoantične rimske vojaške gradbene dediščine v slovenskem prostoru.)

Prav je, da osvežimo spomin na rojstvo društva.

Ime je povzeto po sistemu pozno antične rimske vojaške gradbene zapore, ki je na sedanem Slovenskem ozemlju potekala od Babnega Polja do Čedad. Rimljani so v 3. in 4. stoletju dogradili med Alpami in Jadranom zaporne zidove s spremljajočimi vojaškimi objekti, ki so branili Rimski imperij pred vdori vzhodnih plemen.

Del te dediščine v dolžini slabih 2000 m je v naravi ohranjen tudi v občini Velike Lašče. Ob ostankih zidu je speljana pešpot Claustra, katere osnovni namen je, da pohodnika pripelje do ostankov rimskih obrambnih zapor.

Naše društvo je neprofitna civilna združba zainteresiranih, ki prostovoljno delujejo na področju ohranjanja rimske vojaške gradbene dediščine v našem prostoru.

Člani društva nikakor ne posegamo v pristojnosti državne službe varstva kulturne dediščine, ampak delujemo v smeri spodbujanja ohranjanja na terenu - zlasti osveščamo lokalno prebivalstvo, predvsem šolsko mladino in lastnike zemljišč o pomenu tega spomenika, da mu ne bi nevede škodili ter oživljamo širši prostor ob zaporah z rekreativnimi in turističnimi vsebinami.

Temeljni cilji društva so:

- ohraniti ostanke rimskega zapornega zidu (torej varstvo kulturne dediščine)

V iški tesni pri Vrbiči

- zid približati javnost
- omogočiti njegovo proučevanje in raziskovanje
- z našim vedenjem redno seznanjamo strokovne in izobraževalne ustanove

Končni cilj društva je, da se rimske vojaške ostaline vpišejo v evropske sezname posebnega pomena.

Pešpot Claustra v dolžini 55 km že povezuje kraje od Brinarjeve jelke v občini Brezovica, do mejnega prehoda Babno Polje v občini Loška Dolina.

V občini Velike Lašče je pot speljana tik nad iško tesnijo, ki je naravna meja med Dolenjsko in Notranjsko. Popotnika popelje po čudovitem svetu naravnih danosti dinarskega sveta.

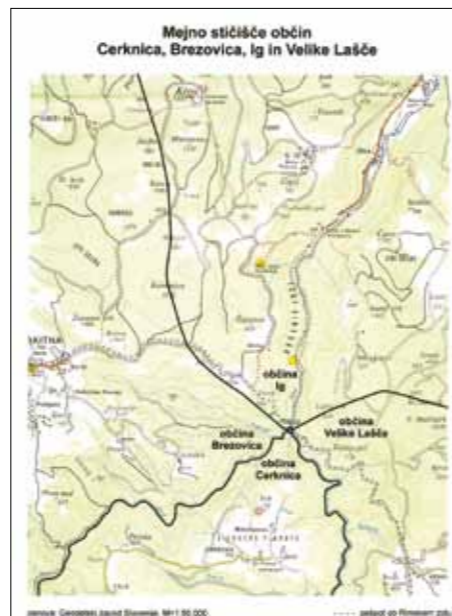
Ena izmed rekreativnih dejavnosti društva je tudi organizacija vsakoletnega pohoda na štiričiče štirih občin v Vrbiči v iško tesen.

To je edinstven primer srečanja prijateljev pohodništva v Sloveniji. Vsakoletno srečanje je prvo soboto v jeseni. Jesen se lahko začne od 22. sep od 00:00 ure naprej, natančni datum in uro nastopa jeseni določijo astronomi in se letno astronomsko premika.

Iška soseska se mogočno, ponekod divje, razprostira po štirih občinah: Velike Lašče in Ig sta na dolenjski strani potoka Iške, Cerknica in Brezovica sta na notranjski strani potoka. V srčiki iške soseske v Vrbiči pa je zanimiva geodetska posebnost. Tam zmanjka »sveta« tem štirim katastrskim teritorialnim enotam, zato se stikajo na zelo majhnem prostoru – točki. Avstroogrski cesarski geodeti so v letu 1823 to točko natančno določili in jo označili.

Preko te točke je v poznoantični dobi vizualno potekala obrambna linija rimskih zapor.

Letošnji, že 13. pohod se je začel v slabem vremenu, kar je vplivalo tudi

na številčnost pohodnikov. Pri vračanju pogumnih pohodnikov iz iške tesne se je vreme zvedrilo, tako da se je v Krvavi peči lahko začelo srečanje na prostem. Ko so se pohodniki odžejali in si z golažem »privezali dušo« in so govorniki opravili protokolarno dolžnost, smo si ogledali daljšo različico Krvavske legende. KUD Rob je kot gledališče na prostem odlično prikazalo vaško življenje na prehodu iz 15. v 16. stoletje. Veličino zgodovinske igre, ki jo je napisal domačin Milan Tekavec z Veliškega Osovnika, predstavljajo poleg preproste kmečke govorice turški konjeniki. Ti so nas v svoji zgodovinski originalnosti popeljali v čas hrumenja turških hord po slovenskih vaseh.

Letošnje srečanje je organiziralo društvo CAI in Občina Velike Lašče. Zahvaljujem se županu Antonu Zakrajšku za moralno in finančno pomoč, članicam in članom društva CAI za vso pomoč pri izvedbi in organizaciji pohoda in srečanja. Krajanje Krvave Peči so ob prireditvah posebno poglavje. Navajeni vseh zgodovinskih tegob različnih vojska in naravnih ujm so nam vedno dobrohotno pripravljene priskočiti na pomoč. Društvo se jim zahvaljuje za celodnevno delo, ki so ga opravljali v dežju in hladu. Zahvaljujemo se tudi KUD-u Rob in njenemu duhovnemu voditelju, sicer tudi članu CAI, Milanu Tekavcu za pozornost, ki jo je z izvedbo zgodovinske igre, namenil prav letošnjemu srečanju v občini Velike Lašče. Ne nazadnje gre zahvala tudi vojnemu veteranom - OZVVS Velike Lašče ki so omogočili uporabo prostorov v Domu veteranov v Krvavi Peči. Vreme je poskrbelo, da so prišli še kako prav.

Manfred Deterding

TURKI SPET V KRVAVI PEČI POHOD V IŠKO TESEN NA ŠTIRIMEJO

Zgodilo se je ... Končno! Po devetih letih premora je spet zaživela v središču Krvave Peči igra na prostem, avtorja Milana Tekavca »Legenda o Rožni vasi«. Seveda so priprave za igre stekle že mnogo poprej, a je bilo vseeno najbolj živahno dogajanje ne sam dan uprizoritve. Že ob osmih zjutraj se je v meglenem in oblačnem vremenu, ki ni napovedovalo nič dobrega, začelo postavljanje kulis na

Zbrane sta nagovorila župan Anton Zakrajšek in Manfred Deterding

samem prizorišču. Milan Tekavec kot izkušeni maček in poleg njega pomočniki iz njegove ekipe kot tudi domačini so v štirih urah ustvarili sceno vasi iz pred stoletij. Ni jih ustavil niti dež, ki je kake pol ure kar dobro zalival prizvedne graditelje. Vsi pa smo verjeli, da bo ob njih, ko naj bi se predstava začela, vreme bolj prijazno. In res je bilo.

Postavljanje scene - hiše in cerkve s taborom

Tonček poslušča očeta ...

Sel prinese novico o prihajajočih Turkih ...

Vaščani hitijo v varno zavetje tabora ...

Začetek pohoda in okrepčilo na koncu

Vsi nastopajoči v igri

Zbrane je nagovoril najprej predsednik Društva Claustra Alpium Iuliarum Manfred Deterding, orisal delovanje društva in se za pomoč pri izvedbi pohoda zahvalil občini Velike Lašče. Nato je navzoče pozdravil tudi župan Anton Zakrajšek in zaželel gledalcem obilo užitka ob spremljanju igre.

Turki pridrvijo v vas ...

... dekleta zbežijo pred njimi v smrt ...

... in vas dobi ime Krvava Peč.

In ob enih se je začelo zares; igralci so se vživeli v svoje vloge tako, kot da se je čas zares zavrtel nazaj, zadišalo je po idiličnem kmečkem življenju ... Vse dokler niso pridrveli Turki na konjih in povzročili smrt treh nedolžnih deklet. Gledalci so ob končnem prizoru dobili kurjo polt, kar samo zase govori o odlični igri amaterskih igralcev!

Naj na koncu pohvalim vse domačine, ki so pomagali pri pripravi prizorišča in tudi potem pri pospravljanju, Nado Usenik, ki je pohodnike zjutraj pričakala z borovničevcem in domačim žganjem ter kavo, še posebej pa zagnano ekipo KUD Rob in neumornega Milana Tekavca za res izvrstni izvedeno igro, ki je navdušila vse prisotne! Kdo ve, kdaj bo naslednja priložnost za ogled te igre; Milan Tekavec na to vprašanje ni imel odgovora.

Tekst in fotografije: Srečo Knafelc

Sobota 7. septembra je bila sončna in zelo primerna za tretji pohod po poteh 63. velikolaške čete. Dvaindvajset pohodnikov se je zbralo na zbirnem mestu pred Domom veteranov v Krvavi Peči da bi s pohodom počastili spomin na dogodke v osamosvojitveni vojni, ko so se pod varovanjem 63. velikolaške čete na zaprtem območju štirih vasi Purkače, Sekirišče, Predgozd in Krvava Peč zbirali prebežniki iz JLA. Pohodniki so se ustavljali pred spominskimi obeležji v teh vaseh in spoznavali zaselke s pomočjo informativnih panojev.

Posebej naj pohvalim gostoljubje družine Zakrajšek iz Mačkov, ki so nam, pohodnikom, pripravili kavo, pijačo in sladki prigrizek. Oče Zakrajšek, po domače Jerinov Jože, upokojeni gozdar, pa se nam je ponudil za vodenje po zanimivejši trasi od Predgozda do Krvave Peči. Namesto po »dolgočasni« gozdni cesti smo jo mahnil ob robu planote nad Iško in uživali v čudovitih razgledih na Notranjsko, vse do Slivnice, Snežnika in Nanosa. Ob tem smo izvedeli še za kopico zanimivih posebnosti ob poti, povezanih z naravo ali polpreteklo zgodovino. Na koncu smo si bili edini, da

bomo v bodoče hodili po tej lepši, Jerinovi poti.

V Krvavi Peči nas je že čakal golaž in osvežitev, še prej pa je predsednik OZVVS Velike Lašče Dušan Hočevnar nagovoril pohodnike ter goste iz Območnega združenja Ljubljana in na kratko opisal dogajanje v času osamosvojitvene vojne. Z recitacijo Kajuhove pesmi spodaj podpisanega se je slovesnost končala, pričel pa se je športni del druženja, v katerem so se v balinanju pomerili domačini, gostje iz Ljubljane in predstavniki OZVVS VL. V tem merjenju moči so bili najuspešnejši veterani Lašč, drugi so bili domačini in tretji gostje iz Ljubljane. Ob koncu smo si zaželeli snidenje na istem mestu naslednje leto.

Tekst in fotografije: Srečo Knafelc

NA VOLJO 48 KADROVSKIH ŠTIPENDIJ IN ZAPOSILITEV PO ZAKLJUČKU ŠOLANJA

Na podlagi potreb, ki so jih podali delodajalci v Ljubljanski regiji do konca meseca junija 2013, je **Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije (RRA LUR)**, 11. septembra 2013, objavila **JAVNI RAZPIS ŠTIPENDIJ ENOTNIH REGIJSKIH ŠTIPENDIJSKIH SHEM (RŠŠ LJUBLJANSKE URBEANE REGIJE) ZA ŠOLSKO/ŠTUDIJSKO LETO 2013/2014.**

V okviru Regijske štipendijske sheme se razpisujejo kadrovske štipendije, ki jih podeljujejo delodajalci s sedežem v eni izmed 26 občin Osrednjeslovenske regije in so delno sofinancirane iz sredstev EU.

V letošnjem letu **23 delodajalcev** ponuja priložnost za **48 štipendij v različnih izobraževalnih programih**. Seznam aktualnih razpisanih štipendij je objavljen na spletni strani RRA LUR (www.rralur.si), kjer je dostopen tudi obrazec vloge za prijavo.

K oddaji vlog so vabljeni dijaki in študenti, ki ne prejemajo drugih štipendij, niso zaposleni in niso vpisani v evidenco brezposelnih oseb. Po vključitvi v štipendijsko shemo je štipendist s pogodbo zavezan dokončati izobraževalni program, za katerega bo dobil štipendijo, in se zaposliti pri delodajalcu za obdobje prejemanja štipendije.

Osnovna višina štipendije znaša 15 % minimalne plače v RS za dijake, 28 % minimalne plače v RS za dodiplomske študente ter 34 % minimalne plače v RS za podiplomske študente. Štipendistom pripada k osnovni štipendiji tudi dodatek za uspeh in dodatek za izobraževanje zunaj stalnega prebivališča. Povprečna štipendija v letu 2012/13 je znašala 230 EUR, višina najvišje podeljene štipendije za dijake je bila 280 EUR, za študente pa skoraj 400 EUR.

Seznam aktualnih razpisanih štipendij je objavljen na spletni strani RRA LUR (www.rralur.si), kjer je dostopen tudi obrazec vloge za prijavo.

DODATNE INFORMACIJE:

mag. Liljana Drevenšek (vodja projekta), e-mail: liljana.drevensek@ljubljanas.si

Meta Koprivšek Tomažič (področni svetovalec), e-mail: meta.koprivsek-tomazic@ljubljanas.si

spletna stran www.rralur.si

tel.: 01 306 19 05

Projekt Regijske štipendijske sheme Ljubljanske urbane regije je sofinanciran iz sredstev Evropske unije, in sicer iz Evropskega socialnega sklada.

ORATORIJ V VELIKIH LAŠČAH

Zadnje dni poletnih počitnic smo se animatorji in otroci družili na oratoriju v Velikih Laščah. Animatorji smo se na letošnji oratorij skrbno pripravili. Oratorij, ki se ga je udeležilo 63 otrok, je trajal od 27. do 30. avgusta. Zgodba za letošnji oratorij je bila zajeta iz knjige Zgodbe iz Narnije – Popotovanje Jutranje zarje. Vsak oratorijski dan smo začeli s himno, dvigom zastave in molitvijo. Otroci so se nato razdelili v tri starostne skupine, v katerih so se odvijale kateheze in delavnice. Vsak dan smo si del zgodbe ogledali v cerkvi. Prvi dan smo pred kosilom izdelali zapetnice iz lesenih kroglic, ki služijo kot rožni venec. Po kosilu smo se odpravili pred gasilski dom, kjer smo se zabavali ob veliki igri. Obiskali so nas tudi skavti stega Škocjan-Turjak I., ki so nam pokazali posebne in trdne vozle in nas naučili, kako brez vžigalic zakurimo ogenj in postavimo bivač. Nato smo ob petju himne spustili zastavo. Naslednji dan so se po katehezah odvijale delavnice. Okrasili smo kozarec, ki nam lahko služi kot svečnik. Po kosilu so otroci z motivom

iz letošnje zgodbe izdelali mozaik iz kamenčkov. Tretji dan smo po ogledu zgodbe in končanih katehezah odšli pred gasilski dom, kjer so se odvijale vodne igre. Pred kosilom smo izdelali čokoladne kroglice, s katerimi so se ob koncu dneva lahko posladkali tudi starši. Po kosilu nas je obiskal čarovnik Andrej. S svojimi triki nas je tako navdušil, da smo animatorji in otroci še naslednji dan razmišljali o tem, kako mu je uspelo izvesti toliko čarovnij. S starši smo zaključili uradni del oratorija s sveto mašo, pri kateri smo sodelovali vsi udeleženci.

Najbolj pa smo se veselili zadnjega oratorijskega dne. Zjutraj smo se z dvema avtobusoma odpeljali v Bohinj, kjer smo se sprehodili ob Bohinjskem jezeru. Nato smo se odpravili na kosilo. Po kosilu smo odšli k Mariji Pomagaj na Brezje, kjer smo imeli sveto mašo pred Marijinim oltarjem. Sveto mašo je za vse nas daroval gospod župnik Vladimir Jaksetič. S prijetnimi občutki in spominki smo se odpravili domov, kjer so nas pričakali starši. Ves čas druženja na oratoriju smo spoznavali, da je Bog vedno z nami in da nas ima rad.

Animatorji se zahvaljujemo gospodu župniku za pomoč in spodbude že pred pričetkom oratorija in ves čas, dokler je ta potekal. Zahvaljujemo se vsem sponzorjem: županu Antonu Zakrajšku za sredstva iz Županovega sklada, KZ Velike Lašče, gostilni Kropec, PGD Velike Lašče, Boštjanu Perovšku, Brigiti Košmrlj, Milanu Indiharju, Francetu Zabukovcu, Anamariji Deterding, CZ Velike Lašče za šotor in vsem, ki so ga postavljali. Dragi starši, hvala vam

za prostovoljne prispevke in sladkarije, s katerimi ste nam polepšali že tako lepe dneve. Vam, otroci, pa iskrena zahvala za prijetno druženje in lepe trenutke, ki smo jih doživeli skupaj. Drugo leto se zopet vidimo.

Teja Levstik

OBČINSKO PRVENSTVO V BALINANJU NA NOVEM BALINIŠČU NA TURJAKU

V soboto, 14. septembra, je bilo odprtje novega dvosteznega balinišča na Turjaku. Ob tem dogodku je TVD Partizan Velike Lašče skupaj s skupino balinarjev iz Turjaka pod vodstvom Martina Ropa organiziral in izvedel občinsko tekmovanje dvojic v balinanju. Skupaj je tekmovalo 18

občank in občanov v 9 dvojicah. Razdeljeni so bili v skupine po tri dvojice in prvi dve ekipi iz vsake skupine sta bili uvrščeni v nadaljevanje tekmovanja na izpadanje.

Končni rezultati letošnjega občinskega tekmovanja so:

1. mesto Jože Arko in Franc Zakrajšek
2. mesto Jože Strle in Franci Vrh
3. mesto Anton Intihar in Srečko Knafelc

Niko Samsa

TENIS CEREJA, 18. OBČINSKO PRVENSTVO

Na teniških igriščih na Cereji, v Velikih Laščah, se je 14. septembra odvijalo občinsko prvenstvo v tenisu, moški posamezno in dvojice. Ženske kategorije letos ni bilo; zaradi dolge in naporene sezone je večina tekmovalk poškodovanih, nekaj pa jih je kot ponavadi z nami samo v mislih.

Rezultati:

MOŠKI POSAMEZNO

1. Andro Kastigar
2. Marko Žužek
3. Gregor Pucelj

MOŠKE DVOJICE

1. Andro Kastigar – Luka Jakše
2. Ervin Virant – Robert Hren
3. Gregor Pucelj – Franci Rigler
4. Miha Žužek – Marko Žužek

Najboljšim v občini čestitam za osvojena mesta, zahvaljujemo se vsem za udeležbo, vabljeni na tenis še naprej.

S. H.

KOLESARSKI VZPON NA SVETI PRIMOŽ 2013

V nedeljo, 8. septembra 2013, je TVD Partizan organiziral že šesti Vzpon na Sveti Primož. Na sončno nedeljsko popoldne se je 17 tekmovalk in tekmovalcev »spopadlo« s klancem. Vzpon si je ogledalo lepo število gledalcev, ki so, predvsem na cilju, kolesarjem z glasnim navijanjem vlivali moči.

Letošnjega vzpona so se se udeležili dve tekmovalki in 15 tekmovalcev in vsi so uspešno premagali progno.

Kot je že v navadi, je za prvo pomoč poskrbela Martina Bavdek Nedeljkovič, ki na srečo ni imela nobenega dela, za prometno signalizacijo je poskrbelo podjetje Acest, d. o. o., zaključek pa smo že tradicionalno izvedli na Juvančevem dvorišču, kjer se po toliko letih počutimo vse bolj domače.

Lepo vabljeni na naslednji Vzpon na Sveti Primož; ta bo 14. septembra 2014.

Zmagovalki

Rezultati:

• Moški 60 let in več

1. Janez Dremelj 0:13:59
2. Ivan Kastelic 0:14:23
3. Matjaž Virant 0:21:07

• Moški do 40 let

1. Nejc Peterlin 0:12:31
2. Andrej Krička 0:13:32
3. Franci Perpar 0:14:27

Sledijo: Primož Žagar 0:17:15, Tomaž Tanko 0:17:42, Primož Stopar 0:20:21.

• Moški od 40 do 60 let

1. Borislav Skubic 0:12:46
2. Franc Šilc 0:13:50
3. Bojan Indihar 0:14:47

Sledijo: Ludvik Peterlin 0:15:15, Jože Starič 0:17:36, Lojze Dejak 0:18:45.

• Ženske nad 35 let

1. Cveta Buh 0:20:44
 2. Marija Korenč 0:27:05
- Jože Starič, TVD Partizan

Foto: Metka Starič

Zmagovalci nad 60 let

Zmagovalci do 40 let

Zmagovalci od 40 do 60 let

70 LET ZMAGE NA TURJAKU

je med drugim pisalo na vabilu, kjer je tudi v nekaj povedih opisan pomen borbe in partizanskih brigad, ki so sodelovale v tej borbi. Septembra 2013 mineva 70 let od obsežne borbe in velike zmage partizanske vojske nad umikajočimi se posadkami belogardističnih postojank s celotne Dolenjske na Turjaku. V borbah in zavarovanju so sodelovale Tomšičeva, Cankarjeva, ravno takrat ustanovljena Ljubljanska in neposredno napadajoča na samo postojanko v gradu Turjak – Prešernova brigada.

Iz Prešernove brigade, ki je imela nalogo zavzetje utrjenega gradu so bili predstavljeni še trije živeči borci, najstarejši že v 99. letu. Slavnostni govornik je bil tov. Milan Gorjanc, član predsedstva ZZB Slovenije.

Sodelovali so: učenci Osnovne šole Primoža Trubarja pod vodstvom mentorjev, pevski zbor Pevci izpod Rožnika, KUD Marij Kogoj Turjak, častna straža Slovenske vojske.

Slavnostna prireditev je potekala v Viteški dvorani, ki je bila v celoti zasedena. Prisotne pa so partizanske pesmi dvigale na noge in s ploskanjem so pospremili nastopajoče, posebnega aplavza je bila deležna zlasti recitacija pesmi ilSamo mijon nas je ...

Na rob dogodka bom predstavil eno izmed doživetih zgodb iz svojega otroštva v svoji knjigi Otroštvo na Raškem klancu, ki sovpada s praznovanjem 70. obletnice zmage na Turjaku.

Korec vode

Po razpadu Italije so starejši možakarji v vasi modrovali, da bo za Italijanom prav zagotovo prišel Nemeč. Govorili so, da bo še veliko hujše in da bomo šli vsi v »lagerje«. Otroci smo te govornice vlekli na ušesa in v strahu čakali, kaj bo.

Drugo nedeljo v septembru leta 1943 smo opazovali belogardiste, ki so se umikali, kot so govorili, vse od Kočevja. Šli so skozi vas. Otroci smo sedeli na pragu in jih opazovali, ko so se v manjših gruščah in v razpotegnjeni koloni vzpenjali v vaški klanec, kljub temu da je okoli vasi skozi Malo »Raško« vodila za tiste čase dobra cesta proti Ljubljani. Vsake toliko časa je kdo povprašal za vodo. Eden izmed prvih, ki je vstopil na glavna vrata naše hiše, je prosil za vodo. V kuhinji smo mu dali korec

vode, ki je bila v škaflu. Ko jo je popil, je s pogledom pokazal na kuhinjska vrata, ki so vodila na dvorišče, in vprašal: »Kam se gre pa tukaj?« Mama mu je dejala, da se pride po vrtu do roba vasi do poti proti Ljubljani, a po klancu navzdol v Rob. Ko je to slišal, je brez besed pokimal, še enkrat pogledal proti oknu, nato pa stopil skozi kuhinjska vrata na dvorišče in odhitel po vrtu proti Devcam. Za njim jih je prišlo v kuhinjo še nekaj. Vsak, ki je popil vodo, ni odšel na glavna vrata, temveč skozi kuhinjo in se izgubil na koncu vrta. Mama pa je dejala, naj s Francetom prineseva svežo vodo. Nekatere do kosila pa se je vse umirilo.

Po kosilu smo se Jankc, Danilo in jaz igrali na vrtu v Pečnikovem čebelnjaku, ki je bil seveda prazen. Nenadoma smo zaslišali nekje od daleč nekakšen zamolkel pok. Kmalu za tem je naju z Danilom mama klicala v hišo. Še preden smo vsi trije prišli do hiše, je poleg čebelnjaka priletela granata. Še velikokrat smo si potem ogledovali luknjo v premeru 70–80 cm in močno preluknjan čebelnjak.

Mama nam je dejala, naj ostanemo v hiši, a Jankc je odšel domov. France in Danilo sta se v hiši igrala, ko je mama nekaj šivala, jaz pa sem bil v drugem delu hiše in skozi okno opazoval Baronovo grozdje, ki je že pričelo zoreti. Zaslišal sem mamo, ki me je klicala v hišo, a komaj sem stopil iz sobe, je le nekaj metrov od okna, kjer sem malo prej opazoval sosedovo grozdje, priletela na dvorišče poleg gnoja Baronove hiše nova granata. Pozneje smo si ogledovali krila okna, ki so bila sesekana od drobcev granate, šipe pa tako ni bilo nobene cele. Baronova hiša je imela vse do prenove pred kratkim vse polno lukenj po fasadi, kapna lega pa jih ima še danes.

Mama je še velikokrat po tem dogodku govorila, da mi je z božjo pomočjo tisi dan kar dvakrat rešila življenje. V vasi so nato govorili, da so granate priletele iz Turjaškega gradu in da so streljali zato, da bi zadržali partizane, dokler ne bi prišla pomoč iz Ljubljane.

Nekaj dni pozneje sva z mamo na Devcah ob glavni cesti proti Ljubljani na njivi nekaj prekopavala. Mimo so partizani s konji peljali tri topove. Eden od partizanov je vprašal, ali je tista cerkva na hribu Veliki Osolnik. Odgovoril sem mu, da je, nato pa je še vprašujoče zavpil, kje se gre tja in kakšna je pot. Odgovoril sem mu, kar me je vprašal, in dodal, da je precej strmo. Mama pa je dejala: »Kaj pa

bodo s topovi na Velikem Osolniku?« Čez kakšen dan smo slišali streljanje topov. Govorili so, da streljajo na Turjaški grad, a so slabo zadevali. Od nekod so pripeljali zajete Italijane, ki so znali bolje zadeti. Partizani so nato grad zavzeli 19. septembra. Vaščani smo slišali, da partizani po poti okoli vasi peljejo zajete belogardiste. Pod vasjo se je zbralo kar nekaj vaščanov pred vsem otroki, ki smo bili vedno v središču dogodkov. Stali smo prav na cesti in opazovali kolono. Z vsake strani jeklene vrvi sta bila po dva in dva privezana vojaka, vmes pa tudi nekaj civilstov. Med njimi smo gledali tudi Rzetovo Micko, ki je zavpila svojima staršema, ki sta tudi stala ob cesti: »Mama, vse nas bodo pobili!« Eden od uniformiranih ujetnikov z obvezo na glavi mi je dobesedno strgal iz ust jabolko, ki sem ga grizel, stražar, ki je šel mimo, pa me je grdo ošinil s pogledom. Ko je odšla kolona mimo, smo se razšli, ženske pa so tolažile Rzetovo mamco. Micka je ostala živa, vse pa le niso pobili. Dočakala je visoko starost v Ameriki.

Mogoče je pa le še kje kdo živ, ki je bil kakor koli prisoten pri opisanih dogodkih.

Jože Škulj

NAJVIŠJE OBRESTI? DA, ČE VLAGAŠ V SVOJE ZDRAVJE. PRICNI TUDI TI.

VADBA JOGE ob sredah, ob 20.00 v Levstikovem domu Velikih Laščah
Asane, dihalne vaje, sproščanje, meditacija
za zdrave telesne procese:

- za zdravo in prožno hrbtenico, sklepe in mišice, odpravlja bolečine le-teh, glavobole, slabo spanje, depresijo;
- uravnava krvni tlak, prebavo;
- krepi pred stresom, imunski in dihalni sistem, kosti;
- vzdržuje hormonsko ravnovesje, življenjsko energijo, pomirja;
- pomlajuje telo in duha;
- izboljšuje koncentracijo, počutje;
- širi zavest, ustvarjalnost;
- pogloblja samospoznavanje, pozitivne misli, dobre medosebne odnose ...

BODY-FACE TRAINING ob torkih, ob 19.00 v Domu starejših občanov Ribnica

Različne vaje za prožno in zdravo telo, oblikovanje letga, krepitev mišic, kit in notranjih organov glede na letni čas, vaje za izgorevanje maščob; vaje za pomlajevanje obraza za sijoč izgled, hormonsko ravnovesje, obrazna refleksoterapija in več različnih tehnik za ohranitev in vzpodbujanje zdravih telesnih procesov, izboljšanje videza, spomina, čustev, energije, kondicije ...

Vse redne obiskovalce čaka darilo. Prvi obisk je brezplačen.

www.jogaribnica.si
Facebook Darinka Suljevič
041 397 789 ali 041 316 989

Zavod za prostorsko, komunalno in stanovanjsko urejanje Grosuplje, d.o.o.

PRI GRADNJI VAŠEGA NOVEGA ALI REKONSTRUKCIJI OBSTOJEČEGA OBJEKTA VAM NUDIMO:

- izdelavo "urbanističnega dela" posebnega dela projekta (lokacijska dokumentacija po starih predpisih, vodilna mapa po novih predpisih)
- izdelavo projektne dokumentacije za vse vrste objektov
- pridobitev gradbenega dovoljenja
- izdelavo geodetskega posnetka in parcelacijo zemljišča

Najdete nas na
Taborski c. 3 v Grosuplju
in po telefonu
(01) 7810-320 ali (01) 7810-329

70-LETNICA NAPADA NA GRAD TURJAK

V soboto 21. septembra je bila v gradu Turjak spominska slovesnost ob 70-letnici napada borcev Prešernove brigade na domobrnce v tej utrdbi. To je bil čas obsežnih borb in velike zmage partizanske vojske nad umikajočimi se posadkami belogardističnih postojank s celotne Dolenjske na Turjaku. V borbah in zavarovanju so sodelovale Tomšičeva, Cankarjeva, ravno takrat ustanovljena Ljubljanska in neposredno napadajoča Prešernova brigada. Boji so trajali polnih pet dni med 14. in 19. septembrom 1943. leta. Prešernova brigada je zajela 695 preživelih belogardistov. Ta zmaga je pomenila popoln zlom bele in plave kolaboracije.

Slovesnost je pripravilo društvo Zarja spominov iz Velikih Lašč. Ob prihodu na grad so predstavniki Prešernove brigade ob prisotnosti častne straže slovenske vojske položili k spominskemu obeležju venec.

Delegacija borcev pred spominskim znamenjem, venec je položil Ivo Miklavčič, predsednik obora Prešernove brigade.

Slavnostni govornik Milan Gorjanc

Program je povezoval Matjaž Gruden

Predsednik zarje spominov Božo Kovačič je nagovoril polno viteško dvorano v gradu Turjak

Slovesnost je pričel predsednik društva Božo Kovačič, ki je pozdravil vse navzoče, še posebej pa tri borce Prešernove brigade: Antona Bušljeto -Cveta (24. 9. je praznoval 99 let!), Matevža Jeklerja in Slavka Škrinjarja ter predsednika mestnega odbora ZZB Ljubljana Janka Heberleja. Slavnostni govornik, Milan Gorjanc, član predsedstva ZZB Slovenije, je orisal vlogo in pomembnost partizanske akcije v Turjaku v tistem prelomnem času naše zgodovine, nato pa se je dotaknil še aktualne družbeno politične situacije in obsodil poskuse rehabilitacije kolaboracije med drugo svetovno vojno.

V programu, ki ga je povezoval z njemu lastno iskrivostjo Matjaž Gruden, so sodelovali pevci mešanega pevskega zbora »Pevci izpod Rožnika« iz Ljubljane, recitatorki, učenci osnovne šole Primoža Trubarja iz Velikih Lašč in KUD Marij Kogoj.

Posebej zbor »Pevci izpod Rožnika« iz

Nastopajoči učenci Osnovne šole Primož Trubar iz Velikih Lašč

Pevski zbor s svojo temperamentno voditeljico

Polaganje venca na pokopališču v Velikih Laščah

Ljubljane s temperamentno pevovodjo Nato Ček-Robar s harmoniko je ustvaril odlično vzdušje med okoli 200 zbranimi udeleženci proslave.

Prešernovci so po zaključku slovesnosti na Turjaku odšli še na pokopališče v Velikih Laščah in tudi tam položili venec na grob padlim borcem.

Spominski dan so zaključili ob hrani in prijateljskem klepetu v gostišču Škrabec v Robu.

Tekst in fotografije: Srečo Knafelc

SLOVESNOST V SPOMIN OB 70-LETNICI TURJAŠKE TRAGEDIJE

V nedeljo, 22. septembra je na grajskem dvorišču Turjaškega gradu potekala slovesnost v spomin na tragične dogodke, ki so se odvijali za mogočnimi zidovi gradu v septembrskih dneh leta 1943. Slovesnosti, ki se je pričela s sveto mašo, so se udeležili številni obiskovalci, med njimi mnogi svojci žrtev pa tudi udeležene turjaške kalvarije, ki je obleganje gradu preživel.

V kulturnem programu po sveti maši sta prisotne nagovorila dr. Anton Drobnič in poslanka Alenka Jeraj, prepeval pa je Mešani pevski zbor France Gačnik iz Stanj.

»Mi danes smo tu zato, da združimo bolečine, solze in kri vseh naših padlih in pobitih,« so besede iz govora Alenke Jeraj, ki ga v nadaljevanju objavljamo.

Govor poslanke Alenke Jeraj, SDS, na spominski slovesnosti po sv. maši ob 70-letnici bitke na Turjaku 19. 9. 1943 med partizani in vaškimi stražarji, slovenskimi legionarji, protirevolucionarji.

Spoštovani!

V zgodovini našega naroda je bilo mnogo pretresljivih in žalostnih trenutkov. Eden takih je bila zagotovo druga svetovna vojna, in leta po njej. Kakšno zlo pomeni vojna, občutimo še danes, ko ne znamo prestopiti reke »bratske krvi«. Ko smo ujetniki nedokončanih zgodb in nepokopanih bratov. Ko nas vse teži bolečina vojne med brati.

Težko je razumeti tiste čase, težko razumeti dneve in noči, ko nisi vedel, ali še dočakaš jutri, kaj bo s teboj, s tvojimi dragimi, kaj s tvojo domovino, polji, cerkvami in vsem, kar so rodovi ustvarjali, da bi živeli v svobodni in lepi domovini. Kot blaženi Lojze Grozde zapiše v pesmi domovina:

»Sveta si zemlja, ti blagoslovljena si od Najvišjega Kralja neba, ti z mojih dedov krvjo napojena, tebi vsa moja ljubezen velja.

Tebi živeti in zate umreti, moja Slovenija, jaz le želim, ko ti še lepših dni zarja zasveti, v tvojih naj tleh svoj počitek dobim.« Kako težki trenutki odločitev v življenju mladega človeka, ki komaj zares stopa v odraslo življenje. V najnežnejših letih, ko bi moral razmišljati o ljubezni, ustvarjanju družine, kariere in poklicu, v veri, da zasveti zarja lepših dni, postane vojak. In kot da to ni dovolj, mu nasproti stoji brat, sorodnik, prijatelj. Zakaj? Mimi Malenšek je v romanu Temna stran meseca zapisala tole:

»Ali si vedel, da je pri rdečih?«

»Vedel.«

»Že dolgo?«

»Pravzaprav sem vedel, še preden je šel.«

Boštjan je drzno pogledal Bačarja, pripravljen, da se bo spoprijel z njim zaradi Jožeta. Toda Bačar je samo zmajal z glavo. Nena doma si je pokril obraz z dlanmi in je sedel za mizo v svoji vojaški uniformi, kot bi molil. Potem se je naslonil nazaj in utrujeno rekel: »Prekletstvo je nad nami. Brat proti bratu, - potem nekam pričakujoče zvedavo - a vidva bi pač ne streljala drug na drugega?«

»Saj zdaj streljava drug na drugega.«

»To je že res. Toda, če bi se srečala sama, bi pač ne streljala?«

»Ne vem.«

»Ne veš?«

»Ne, sicer pa saj sva že streljala! Prav pobiti sva se hotela. Še ni prav dolgo tega, komaj pozimi je bilo. Tega si ne bi mislil, kaj?«

»Neverjetno,« je zamrmral Bačar in si prizadeval, da ne bi kazal radovednosti.

»No, kaj? Eh, ne bom ti pripovedovalo tem. Človek nerad obuja neprijetne spomine. Saj niti tega ne vem, ali sva se zares sovražila! Ta trenutek nisem prav nič pripravljen Jožeta sovražiti, ne vem pa, kako je z njim ... Vidiš, prejšnje čase sva vedno držala skupaj. Ko sva bila otroka, sem ga včasih premlatil, ker sem bil pač starejši - nič ne rečem - a tega mi nikoli ni za dolgo zameril. Ko sva odrasla, sva se prav dobro razumela. A vojna je res nekaj čudnega. Tako daleč te privede, da bi ubil lastnega brata.«

Nikoli ne bomo zares razumeli bolečine in stiske fantov v domobranski ali partizanski vojski. Stiske, ki jih je prinesla vojna, poglobila pa bratomorna vojna. Za kristjana je hudo škodovati in stre-

ljati na tujega vojaka, ki je morda tudi kristjan, ima družino ... Še veliko težje pa je sovražiti brata, soseda, sodelavca, sošolca tako močno, da bi ga bil pripravljen umoriti. Kakšno zlo se je naselilo v deželo, da je bilo to mogoče. Da človek ni bil več človek, da v bratu in prijatelju ni videl več nekoga, ki ga ima nekdo rad, ki ima družino, brate, sestre, otroke. Ko je vse tisto, kar je prav in nas dela dobre, odrinjeno na rob, skrito nekje v ozadju, v ospredju pa sovraštvo, gnev, jeza. Morda danes jeze in sovraštva kot sta bila tedaj, ni več. Vendar pa ostaja neizgovorjeno, nenapisano, nerazčiščeno.

Slovenija je tako lepa, lepa zato, ker raste iz krvi naših fantov, ki še danes ležijo po bregovih in klancih te zelene domovine. Mi danes smo tu zato, da združimo bolečine, solze in kri vseh naših padlih in pobitih.

Včeraj je bila spominska slovesnost oz. praznovanje zmage partizanov v bitki na Turjaku. Ko se bomo Slovenci na skupni slovesnosti spomnili vseh naših padlih in pobitih, padlih v gradu Turjak in onih na drugi strani grajskih zidov ter pobitih po končani bitki. In ko bomo spregovorili o slabostih in krivicah, ki sta jih prizadejala partizanska in domobranska vojska in ko bosta obe strani odpustili in prosili oduščanja, bomo prestopili reko »bratske krvi«.

Pesnik Tone Kuntner se sprašuje:

»Kaj se je to res zgodilo z nami, da smo obstali - prdtih mostov - v blatnih močvirjih mrtvih tokov?«

Blatni vsi in oblateni, umazani vsi od nog do glave, in blatnih, nesnažnih, sovražnih src.

Zdaj vemo,

ko smo do grla zabredli v blato, kaj se je to res zgodilo z nami! Nismo znali priti čez reko, omadeževano z bratsko krvjo!«

Na sovraštvu, jezi in žalosti ne more zrasti ljubezen in prihodnost. Obstali smo, v blatu, v močvirju. Zato ne moremo naprej. Zato Slovenija ni to, kar smo si želeli in kar bi morala biti. Skupna domovina vsem.

Ta zgodovina ni nekaj, kar je stvar preteklosti in preteklih rodov. Je naša, tukaj in zdaj. Na nas je, da naredimo vse, kar je v naših močeh, da narodova bolečina ne bo več bolela, da se rane zacelijo in zaživimo skupaj kot eno. Da nobeno življenje, kaplja krvi, ki je napojila to zemljo, ne bo zaman. Sicer ne bomo nikoli v resnici svobodni in nikoli nam ne bo zasvetila »zarja lepših dni«. To je naloga naše generacije.

Uspelo nam bo, ker smo blagoslovljen rod, nad vsemi rodovi in življenjska preizkušnja, ki smo jo morali kot narod doživeti, nas je naredila boljše, drugačne. Srečno Slovenija, sveta in blagoslovljena!

Foto Polona Avanzo

NOVI IN NOVI DAVKI IN PODRAŽITVE

V SDS verjamemo, da gospodarsko rast in nova delovna mesta prinašajo razbremenitve gospodarstva, nižji davki in odprava administrativnih ovir. To smo, kadar smo bili v takem položaju, tudi predlagali in uveljavljali.

Drugačnega mnenja je trenutna Vlada RS, ki jo vodi Alenka Bratušek, saj meni, da je možno uravnovežiti proračun oz. zagotoviti finančno stabilnost le z novimi prihodki, torej z novimi davki. Tako so v začetku poletja dvignili DDV za dve odstotni točki, septembra povišali ceno vozovnic za dijake in študente, dvignili ceno vinjet, skoraj podvojili ceno vinjet za družinske avtomobile, v postopku pa je še sprejemanje Zakona o dohodnini, s katerim vlada ukinja avtomatično usklajevanje dohodninske lestvice in olajšav, kar bo pomenilo, da bo zavezanec pri dveh povprečnih plačah (bruto do 3.000 eur, neto 1.700 evrov) in uveljavljanju splošne olajšave plačal 330 evrov več dohodnine. Če uveljavlja še druge olajšave, npr. vzdrževane družinske članke, torej otroke, pa bo ta znesek še višji. V to kategorijo spada 95 % vseh zavezancev oz. 990.000 državljanov. Skladno z novim zakonom olajšave in dohodninska lestvica za leto 2014, ki bodo objavljene konec tega leta, ne bodo več usklajene z inflacijo in bodo enake kot letos. To pa pomeni, da bomo že pri plači, ki jo bomo prejeli januarja, plačali več akontacije in neto dobili manj izplačila, torej nižjo plačo. Najmanj pa se bo povečala dohodnina za zavezanca z dohodki nad sedmimi povprečnimi plačami. Torej Vlada obremenjuje srednji in nižji sloj, ne pa tiste, ki imajo več in bi lahko tudi prispevali več. Pred nami pa je še Zakon o nepremičninah, ki bo pomenil še eno obremenitev vseh lastnikov nepremičnin. Prav je, da se to uredi, vendar pa previsoko obdavčevanje kmetijskih in gospodarskih objektov, po novem pa tudi cerkva, šol, gasilskih domov, kulturnih dvoran pomeni dodatno obremenitev občin, ki bodo morale to plačevati. Če zavezanec ne bo plačal, se davčni dolg spremeni v lastniški delež občine.

Menim, da zviševanje davkov in novi davki niso rešitev in prava pot za Slovenijo, da se izvije iz krize, zato bom tako stališče tudi zastopala v Državnem zboru.

Vabim vas

v poslansko pisarno v prostorih Občine Velike Lašče
v ponedeljek, 4. novembra 2013, od 17.30 do 19.00,

kjer bomo lahko poklepetali in morda skupaj
poiskali odgovor na kako vaše vprašanje ali pa samo
pokomentirali aktualne politične dogodke.

Lahko me pokličete na tel.: 01/478-99-82 ali se mi
oglasite po el. pošti: alenka.jeraj@dz-rs.si.

Obiščite tudi mojo Facebook stran.

Alenka Jeraj, poslanka v Državnem zboru Republike
Slovenije

SAMO MINUTA, PROSIM!

»Niti osnovna etika in bonton – spoštovanje starejših – ni vladala v ljubljanski Operi. Kljub dobremu namenu je Pahor na koncu izpadel kot talec promocije drugih. Kot v taborišču ni smel imeti želja, temveč je moral sesti, kjer mu je kao mesto. Žalostno, nespoštljivo in boleče«, bereva in se zgrožena strinja.

Gledala sva »predstavo« in zelo trpela. To ni kultura sobivanja in preživetja »Pahorjeve ljubezni dobrega«, še manj podlaga za gospodarski razvoj za blagostanje vseh, saj manjka osnova vsakršne kulture – empatija. To je bila le samopromocija »kulture«, tudi »kulturnega« ministra in še koga.

Žal tudi kulture Slovenije! Strah in sram naju je!

Marija in Franc Mihič, Ribnica

VPRAŠANJE ZA VLADO?

Vprašanje za 1 milijon dolarjev za vsako slovensko vlado? Kako in kdaj nova delovna mesta in povečana dodana vrednost na zaposlenega, kar je rak rana Slovenije? Lesa pa imamo v izobilju, saj smo druga najbolj gozdnata država v EU?

Kaj porečejo ministri za znanost dr. J. Pikalo, SD, za kmetijstvo in gozdarstvo mag. D. Židan, SD, minister za gospodarstvo mag. S. Stepišnik, PS in tudi kočevski poslanci, Janko Veber, SD, Jože Tanko, SDS in Ljudmila Novak, NSi? Lastniki gozda so na nogah, ne vedo prav kam z lesom in predvsem pa ne kako bo z »novimi davki«, lesna industrija je na psu, izginilo je 30.000 delovnih mest. Mladež pa na cesti!

V sosednji Avstriji pa je povsem drugače, začeni predvsem na ravni države.

V Sloveniji les ne najde prave uporabe, v Avstriji pa ga znanost »obdeluje«!

Vsak mesec podobno berem: »Les »čudežni« oz. čudoviti material - kako ga rabiti učinkovito! Original: »Wunderstoff« Holz: Wie man ihn effizienter nutzt«, Die Presse; 20.07.2013«. Dalje: »Avstrijsko Ministrstvo za znanost in Združenje gozdarske, lesne in papirne industrije FHP financira skupne znanstvene doktorske disertacijske projekte podane v novi iniciativi doktorantov treh univerz.« Original: »In einer neuen Doktoratsinitiative finanzieren das Wissenschaftsministerium und die Industrieplattform FHP gemeinsam Dissertationsprojekte.«

http://diepresse.com/home/science/1432615/Wunderstoff-Holz_Wie-man-ihn-effizienter-nutzt

Kdaj bomo dočakali odgovor, rezultate, delovna mesta z evropsko dodano vrednostjo na zaposlenega, tudi pri lesu? Les in izobrazena mladež čez mejo »beže«, država pa predvsem davke zvišuje, doklej še?

Franc Mihič, Ribnica

NA »RAŠCI« IN V BRINJU SE VEDNO NEKAJ DOGAJA

Komarjeva nedelja

Praznik vaškega zaščitnika sv. Jerneja ali žegnanje (Gorenjci temu vaškemu dogodku pravijo »smn«) je bil za otroke vedno velik dogodek. Sicer je bil ta praznik za vaščane od nekdaj nekakšen običaj, s katerim so hkrati pokazali odnos do vaškega zavetnika, ki je vedno dajal vtis svečanosti, ko so se zbirali prazne oblečeni vaščani, povabljeni in že kar tradicionalno verniki iz sosednjih vasi.

Pogovor pred cerkvijo je vedno stekel o živini, pridelku in vremenu. Govorili so, da kdor ni do Jerneja pospravil otave, jo bo sušil na peči. Znan je pregovor: Kakršno vreme je za Jerneja, taka se jesen nareja. Tudi med otroki je bila šega, da smo se še zadnjič kopali v potoku pod vasjo, če je bilo le še lepo vreme.

O tem vaškem prazniku je vedno krožila šala, da Raščani na ta dan zakoljejo komarja, ki so ga celo leto krmili pod mostom, in povabijo v goste ožje sorodnike ali dobre znance. Dan pred praznikom smo otroci vedno okoli hiše pokopali travo ter vse lepo pograbili in pometli. Matere pa so spekle že običajne orehove štrukeljčke in orehovo ali rozinovo potico, da smo jo jedli ob narezku sredi popoldneva.

Za nas otroke je bila ob žegnanju še posebno zanimiva stojnica, ki sta jo na Bančevem vrtu postavila Režkova iz Ponikev. Če se je le dalo, smo bili pred cerkvijo prvi, da smo na skrivaj opazovali Režka, kako se je pripeljal s konjem in kako je šel spretno z voza s svojimi usnjenimi nogami. Možakar je bil namreč brez obeh nog nad kolena in ko je stal za stojnico, je bil polovico manjši oziroma je bil videti kot otrok z brki in velikim črnim klobukom. Na stojnici smo si ogledovali bonbone v steklenih kozarcih, piškote, okrašene srčke z ogledalcem, igrače in ustne orglice, za katere nisem imel nikoli dovolj denarja. Pri drugi stojnici je dišalo po pivu in žganju, vsake toliko časa pa se je zaslišal smeh. Z italijansko okupacijo pa je vse to zamrlo, prav tako tudi otroški smeh. Zadnje vaško žegnanje, ki je bilo še zanimivo za otroke, se je končalo leta 1941, zlasti po 20. maju leta 1942, ko so naše očete in fante odpeljali v internacijo. Vaščani so sicer po vojni nekajkrat še postavili stojnico bolj za pijačo, a šega se ni obnesla več. Ostala je le družabna navada, to pa je tudi vse.

Za presenečenje je letos poskrbela Mimi Intihar, ki si je celo zimo vzela čas, da je izvezla pet oltarnih prtov za vaško cerkev. Anton se je pa kar nekajkrat potožil, da že celo zimo drugega ne dela kot »štika«. Za petje na koru pa je poskrbel Branetov »ženski del družine« ob spremljavi hčerke Urške na ročni klavir »sintesajzer«.

Po komarjevi nedelji pa se je zgodil v prvi polovici septembra za »Rašco« pomemben veseli dogodek. Zanj sta poskrbela Andreja in Dejan Pečnik. Dobila sta Niko in Vida, torej dvojčka, in kakor vem, je to na »Rašci« prvi tak veseli dogodek. **Iskrene čestitke od vseh vaščanov!**

Jože Škulj

Vabilo

Ansambel Gama tokrat že 2. prireja družabni dogodek,
Gamafest.

Člani ansambla **Gama**,

Katarina Gačnik, Aleš Gačnik in Sandi Marolt

Vas vljudno vabimo na naš koncert,

ki bo v **petek, 11. oktobra 2013.**

in se bo pričel **ob 17. uri**, na **Opalkovem.**

Na odru se nam bodo pridružili:

ansambel Kolovrat s Tonetom Košmrljem,

ansambel Krpani,

Pir band,

Lepi Dasa,

Pevka Amadeja

Program bo povezoval in nas zabaval **Sašo Hribar** s svojo kitaro in izvornim, domiselnim humorjem, kot smo ga vajeni iz radijskih valov in tv ekranov.

*Prireditev bo ob vsakem vremenu, saj ob tej priložnosti
»Gama Janko Gačnik s.p.«*

*odpira svoja vrata s hrambo plovil in camp-prikolic s
700 m2 novih pokritih površin, kot tudi nov 3000 m2
velik opremljen camp za avtodome - parkirni prostor
za vaše jeklene konjičke bo torej zagotovljen.*

*Za hrano bodo poskrbeli mojstri iz podjetja MCG-
Grosuplje (dobrote z žara).*

*Za pijačo pa domači s strežbo s strani deklet in fantov
PDM Velike Lašče. Povabljeni so vsa društva iz
občine, zatorej vsi vljudno vabljeni na OPALKOVO
(sledite oznakam »GAMA« iz Vel. Lašč in M. Lašč do
prizorišča).*

*Za varnost in pomoč bodo poskrbeli iz podjetja
»UNIGARD SECURITY D.O.O.*

**Vabljeni, vabljeni, vabljeni, vabljeni, vabljeni...
Opalkovo, petek 11. 10. 2013**

V SPOMIN

Z globoko žalostjo in grenkobo se spominjamo tragičnega dogodka izpred enega leta, ko je pri opravljanju svojega dela izgubil življenje geometer **ROMAN NOVAKOVIČ** iz Kočevja.

župan Anton Zakrajšek
in občinska uprava

TRAJNI SPOMIN NA PEVCA VOJKA CENTO

V 86. letu starosti nas je zapustil **VOJKO CENTA**, član KUD Marij Kogoj (aktiven do leta 2006). Leta 1978 je pristopil k moškemu petju, takratnemu kvartetu. Skupaj s podružnično šolo Turjak so sestavljali dovolj veliko kulturno skupino za nastopanje na krajevnih prireditvah in proslavah. Ko smo leta 1987 ponovno zaživel KUD Marij Kogoj, je bil Vojko eden prvih izmed dvanajstih, ki smo s svojimi podpisi zagotovili obstoj novega

KUD na krajevnem uradu v Velikih Laščah. Takrat je tako kvartet z Vojkom pričel sodelovati s KUD. Sprva je Vojko nastopal v kvartetu, kmalu zatem v kvintetu, nato sekstetu in v letu 1991 v OKTETU, katerega je bil tudi soustanovitelj. Poimenovali so se "STAREJŠI PIONIRJI", predvsem zato, ker so veliko sodelovali s takratnimi šolskimi pionirji. Oktet je bil ustanovljen tudi zato, da smo lahko s njim sodelovali na območnem Srečanju pevskih zborov ZKO Vič, kasneje ZKD Lj.-okolica in nazadnje JSKD OI Lj.-okolica (S tem so KUD Marij Kogoj Turjak prepoznale pomembne kulturne ustanove v Sloveniji). "Starejši pionirji" z Vojkom pa so bili zelo aktivni tudi v domači občini, saj so kar devetkrat

nastopili na pevskih revijah občine Velike Lašče, zadostili pa so tudi ostalim kulturnim potrebam. Vojko je bil eden tistih, ki je spodbujal druge, predvsem za gostovanja – tako so Vojkovi pevci leta 1999 odšli v Predgozd (Rute), kjer so dočakali in zapeli dobrodošlico gostom iz pobratenega mesta v Švici.

Ves čas, odkar smo ga poznali, je ljubiteljsko, vestno in pošteno opravljal razne funkcije v družbenih organizacijah in društvih. Nazadnje je bil častni član KUD Marij Kogoj in aktivni član Društva upokojencev Velike Lašče.

Umrli je v torek, 20. 8. 2013, od njega pa smo se poslovili v petek, 23. avgusta 2013, na pokopališču Turjak.

VOJKO, ZA TVOJ TRUD SE TI ZAHVALJUJEMO IN TI ŽELIMO MIREN POČITEK V DOMAČI ZEMLJI!

Vojko s svojimi kolegi – "Starejši pionirji" ob nastopu

KUD MARIJ KOGOJ Turjak

ZAHVALA

27.9.2013 smo se poslovili od našega dragega

Marijana SEDEJA

(1932 – 2013)

iz Male Slevice

Zahvaljujemo se vsem, ki so ga pospremili na zadnjo pot v tako velikem številu, za darovano cvetje, sveče in maše.

Še posebna zahvala našim sorodnikom, ki so nam ob hudi bolezni stali ob strani.

Zelo smo hvaležni Slivu Plavcu za poslovilne besede, osebju ZD Velike Lašče - dr. Milenki Starc Vidrih, patronažni službi - Martini in Marijani ter ostalemu zdravstvenemu osebju in za pomoč pri negi Minki in Špeli.

Zahvala tudi župniku Vladimirju Jaksetiču in pogrebniemu zavodu Zakrajšek.

Žalujoči:

vsi njegovi, ki ga bomo vedno imeli radi.

*Spomini so kot iskre,
ki pod pepelom tlijo,
a ko jih razgrneš,
vedno znova zažarijo.*
(J.W. Goethe)

ZAHVALA

V 86. letu starosti nas je zapustil mož, oče, dedek in pradedek

Vojko CENTA

(20. 4. 1928 – 20. 8. 2013)

iz Turjaka.

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, še posebno vsem Centovim in Galetovim za pomoč in podporo.

Hvala za vsa izrečena sožalja, darovane sveče in cvetje.

Posebna zahvala gre zdravnici dr. Starc Vidrih in patronažni službi, ki je lepo skrbela zanj.

Zahvaljujemo se turjaškemu gasilcem, Zarji spominov, pevcem iz Ribnice, Marku Zakrajšku za organizacijo in izvedbo pogrebne slovesnosti ter vsem, ki ste se poslovili od njega in ga pospremili na zadnji poti.

Žalujoči vsi njegovi

*Truplo tvoje zemlja krije,
v hladnem grobu mirno spiš,
srce tvoje več ne bije,
bolečin več ne trpiš.
Nam pa žalost srce trga,
solza lije iz oči,
dom je prazen in otožen,
ker tebe več med nami ni.*

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je po tragični nesreči zapustil naš dragi mož, oče, dedek, tast, brat in stric

Anton PETRIČ

(1933–2013)

iz Malega Ločnika.

Iskreno se zahvaljujemo vaščanom, ki so ga pospremili iz njegovega doma s slovesnostjo pri kapelici Antona Puščavnika. Hvala za cvetje, sveče, svete maše in izrečeno sožalje. Zahvaljujemo se vsem pevcem in pevkam ter Frenku Avseneku za žalostinke. Posebna zahvala gre Darinki Strle, Janezu Lukančiču, Jožetu Cimpermanu iz Sela in Gorazdu Milavcu za poslovilne govore, Marti Smole za vsestransko pomoč, Jožetu Jeršinu, nosilcem praporov, župnikoma, ministrantom, pogrebniemu zavodu Zakrajšek, sorodnikom, prijateljem, znancem in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Vsem in vsakomur posebej HVALA.

Vsi njegovi

STEKLARSTVO PETER HREN, S.P.

GRADEŽ 14, 1311 TURJAK
GSM: 031/356 668
TEL: 01/7881 366

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega
- Ostale steklarske storitve

RENAULT KLANČAR

pooblaščen servis na lokaciji LJ-Rudnik

nadomestni deli in dodatna oprema
avtoplašči, premontaža, shranjevanje
ličarsko-kleparska dela
popravila elektrike
nadomestno vozilo

Živahen... kot barve!

Grozničkova 11, 1000 Ljubljana
Tel: 01/42 72 001
Gsm: 041 710 151
Email: klancar@dealer.renault.si
Delovni čas: pon - pet: 8.00 - 16.30

KOLENDAR PRIREDITEV

PETEK, 11. OKTOBER, ob 19.30

Levstikov dom, Velike Lašče

ABONMAJSKA PREDSTAVA: Ljubim te – spremeni se! v izvedbi Posport, d. o. o.

(Občina Velike Lašče)

PETEK, 11. OKTOBER, ob 17. uri

Opalkovo

GAMA FEST

(Ansambel Gama)

SOBOTA, 12. OKTOBRA, ob 19. uri

Trubarjeva domačija, Rašica

ODPRTJE LIKOVNE RAZSTAVE URBANIH PEJSAŽOV MILOŠA SARIČA

(Javni zavod Trubarjevi kraji)

SOBOTA, 12. OKTOBER, ob 9. uri

Turjak

KOSTANJEV POHOD

(TD Turjak)

SOBOTA, 12. OKTOBER, ob 12. uri

Grad Turjak

DAN STAREJŠIH OBČANOV

(DU Velike Lašče)

PETEK, 18. OKTOBER, ob 19. uri

Grad Turjak

KONCERT IZ SERIJE 100 SRČNIH KONCERTOV

Manca in Benjamin Izmajlov v sodelovanju z Velikolaško vokalno skupino

(Javni zavod Trubarjevi kraji)

PETEK, 25. OKTOBER 2013

KOMEMORACIJE

ob 11. uri v Robu

ob 12. uri v Turjaku

ob 13.15 v Velikih Laščah

(Zarja spominov Velike Lašče)

ČETRTEK, 31. OKTOBER, ob 18. uri

Trubarjeva domačija, Rašica

PRIREDITEV OB DNEVU REFORMACIJE Z ODPRTJEM RAZSTAVE UMETNIKA DRAGA PETROVIČA

(Občina Velike Lašče, SPD Primož Trubar – podružnica Rašica in Javi zavod Trubarjevi kraji)

ČETRTEK, 14. NOVEMBER, ob 19. uri

Trubarjeva domačija, Rašica

PREDSTAVITEV EKOKRIMINALKE MEDVEDJA KRALJICA avtorja Andreja Rijavca

(Mohorjeva založba Celovec in Javni zavod Trubarjevi kraji)

SOBOTA, 16. NOVEMBER, ob 9. uri

Športna dvorana Velike Lašče

DRŽAVNO PRVENSTVO ZA VETERANE IN REKREATIVCE V NAMIZNEM TENISU

Prijave od 8.30 dalje

(TVD Partizan Velike Lašče)

PETEK, 29. NOVEMBER, ob 19.30

Levstikov dom, Velike Lašče

ABONMAJSKA PREDSTAVA: Slovenska muska od A do Ž v izvedbi Špas teatra

(Občina Velike Lašče)